

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Analýza ukazovateľov finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v roku 2018

Bratislava, marec 2020

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2020

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek.....	5
Úvod	8
Metodika a metodické vysvetlivky	9
1 Likvidita 2. stupňa.....	12
1.1 Likvidita 2. stupňa podľa veľkostných kategórií.....	12
1.2 Likvidita 2. stupňa podľa odvetví.....	13
1.3 Likvidita 2. stupňa podľa sídla	14
1.4 Likvidita 2. stupňa podľa právnych foriem	15
2 Likvidita 3. stupňa.....	16
2.1 Likvidita 3. stupňa podľa veľkostných kategórií.....	16
2.2 Likvidita 3. stupňa podľa odvetví.....	17
2.3 Likvidita 3. stupňa podľa sídla	18
2.4 Likvidita 3. stupňa podľa právnych foriem	19
3 Doba splatnosti pohľadávok.....	21
3.1 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa veľkostných kategórií	22
3.2 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa odvetví	23
3.3 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa sídla.....	24
3.4 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa právnych foriem.....	25
4 Doba splatnosti záväzkov	27
4.1 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa veľkostných kategórií	28
4.2 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa odvetví	29
4.3 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa sídla.....	30
4.4 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa právnych foriem.....	31
4.5 Vývoj splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS	32
5 Obrat aktív	33
5.1 Obrat aktív podľa veľkostných kategórií.....	33
5.2 Obrat aktív podľa odvetví.....	34
5.3 Obrat aktív podľa sídla	34
5.4 Obrat aktív podľa právnych foriem	35
6 Celková zadlženosť aktív	37
6.1 Celková zadlženosť aktív podľa veľkostných kategórií	37
6.2 Celková zadlženosť aktív podľa odvetví	38
6.3 Celková zadlženosť aktív podľa sídla.....	39
6.4 Celková zadlženosť aktív podľa právnych foriem.....	40
7 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery	41
7.1 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií	41
7.2 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví	42
7.3 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla	43

7.4	Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem.....	44
8	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch.....	45
8.1	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa veľkostných kategórií	45
8.2	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa odvetví	46
8.3	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa sídla	47
8.4	Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa právnych foriem	48
9	Rentabilita aktív	49
9.1	Rentabilita aktív podľa veľkostných kategórií.....	49
9.2	Rentabilita aktív podľa odvetví	50
9.3	Rentabilita aktív podľa sídla.....	50
9.4	Rentabilita aktív podľa právnych foriem	51
10	Rentabilita tržieb (na základe EBITDA).....	53
10.1	Rentabilita tržieb podľa veľkostných kategórií	53
10.2	Rentabilita tržieb podľa odvetví	54
10.3	Rentabilita tržieb podľa sídla.....	54
10.4	Rentabilita tržieb podľa právnych foriem	55
11	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	57
11.1	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií	57
11.2	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví.....	58
11.3	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla	59
11.4	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem	60
12	Finančná produktivita práce	61
12.1	Finančná produktivita práce podľa veľkostných kategórií	61
12.2	Finančná produktivita práce podľa odvetví	62
12.3	Finančná produktivita práce podľa sídla.....	62
12.4	Finančná produktivita práce podľa právnych foriem.....	63
13	Altmanov index finančného zdravia	65
13.1	Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu	65
13.2	Štruktúra zaradenia podnikov podľa odvetví v pásmach Altmanovho modelu	68
13.3	Štruktúra zaradenia podnikov podľa sídla v pásmach Altmanovho modelu.....	70
13.4	Štruktúra zaradenia podnikov podľa právnych foriem v pásmach Altmanovho modelu.....	72
	Zhrnutie	75
	Záver	78
	Príloha	79

Zoznam grafov, tabuliek a skratiek

Zoznam grafov

Graf č. 1: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií	13
Graf č. 2: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa odvetví	13
Graf č. 3: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa sídla	14
Graf č. 4: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa právnych foriem	15
Graf č. 5: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií	17
Graf č. 6: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa odvetví	18
Graf č. 7: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa sídla	19
Graf č. 8: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa právnych foriem	20
Graf č. 9: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti celkových pohľadávok MSP podľa veľkostných kategórií	22
Graf č. 10: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa veľkost. kategórií	23
Graf č. 11: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa odvetví	24
Graf č. 12: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa sídla	25
Graf č. 13: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa právnych foriem	26
Graf č. 14: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti celkových záväzkov MSP podľa veľkostných kategórií	28
Graf č. 15: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa veľkostných kategórií	29
Graf č. 16: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa odvetví	30
Graf č. 17: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátk. záväzkov z OS MSP podľa sídla	31
Graf č. 18: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa právnych foriem	32
Graf č. 19: Vývoj splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS MSP (v dňoch)	32
Graf č. 20: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa veľkostných kategórií	33
Graf č. 21: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa odvetví	34
Graf č. 22: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa sídla	35
Graf č. 23: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa právnych foriem	36
Graf č. 24: Vývoj ukazovateľa celk. zadlženosti aktív MSP podľa veľkostných kategórií	37
Graf č. 25: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa odvetví	38
Graf č. 26: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa sídla	39
Graf č. 27: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa právnych foriem	40
Graf č. 28: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií	42
Graf č. 29: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví	42
Graf č. 30: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla	43
Graf č. 31: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem	44
Graf č. 32: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa veľkostných kategórií	45
Graf č. 33: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa odvetví	46
Graf č. 34: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa sídla	47
Graf č. 35: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa právnych foriem	48
Graf č. 36: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa veľkostných kategórií	49
Graf č. 37: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa odvetví	50
Graf č. 38: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa sídla	51
Graf č. 39: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa právnych foriem	52
Graf č. 40: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa veľkostných kategórií	53
Graf č. 41: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa odvetví	54
Graf č. 42: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa sídla	55
Graf č. 43: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa právnych foriem	56
Graf č. 44: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií	57
Graf č. 45: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví	58

Graf č. 46: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla.....	59
Graf č. 47: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem	60
Graf č. 48: Vývoj ukazovateľa finanč. produktivity práce MSP podľa veľkostných kategórií	61
Graf č. 49: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa odvetví	62
Graf č. 50: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa sídla	63
Graf č. 51: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa právnych foriem	64
Graf č. 52: Vývoj podielu MSP v jednotlivých pásmach Altmanovho indexu	67
Graf č. 53: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa veľkostných kategórií	67
Graf č. 54: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa veľkostných kategórií	68
Graf č. 55: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa odvetví	69
Graf č. 56: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa odvetví	70
Graf č. 57: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa sídla	72
Graf č. 58: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa sídla	72
Graf č. 59: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa právnych foriem	74
Graf č. 60: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa právnych foriem	74
Graf č. 61: Charakter medziročného vývoja finančných ukazovateľov	76
Graf č. 62: Podiel MSP v pásmach Altmanovho indexu v r. 2017 a 2018	77

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Prehľad o počte ÚJ vstupujúcich do spracovania	9
Tab. č. 2: Spôsob výpočtu finančných ukazovateľov	10
Tab. č. 3: Pásmo Altmanovho indexu finančného zdravia	11
Tab. č. 4: Likvidita 2. stupňa podľa veľkostných kategórií	12
Tab. č. 5: Likvidita 2. stupňa MSP podľa odvetví	13
Tab. č. 6: Likvidita 2. stupňa MSP podľa sídla	14
Tab. č. 7: Likvidita 2. stupňa MSP podľa právnych foriem	15
Tab. č. 8: Likvidita 3. stupňa podľa veľkostných kategórií	16
Tab. č. 9: Likvidita 3. stupňa MSP podľa odvetví	17
Tab. č. 10: Likvidita 3. stupňa MSP podľa sídla	18
Tab. č. 11: Likvidita 3. stupňa MSP podľa právnych foriem	19
Tab. č. 12: Doba splatnosti celkových pohľadávok podľa veľkostných kategórií	21
Tab. č. 13: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa veľkostných kategórií	22
Tab. č. 14: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa odvetví	23
Tab. č. 15: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa sídla	24
Tab. č. 16: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa právnych foriem	25
Tab. č. 17: Doba splatnosti celkových záväzkov podľa veľkostných kategórií	27
Tab. č. 18: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa veľkostných kategórií	28
Tab. č. 19: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa odvetví	29
Tab. č. 20: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa sídla	30
Tab. č. 21: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa právnych foriem	31
Tab. č. 22: Obrat aktív podľa veľkostných kategórií	33
Tab. č. 23: Obrat aktív MSP podľa odvetví	34
Tab. č. 24: Obrat aktív MSP podľa sídla	35
Tab. č. 25: Doba obratu aktív MSP podľa právnych foriem	36
Tab. č. 26: Celková zadlženosť aktív podľa veľkostných kategórií	37
Tab. č. 27: Celková zadlženosť aktív MSP podľa odvetví	38
Tab. č. 28: Celková zadlženosť aktív MSP podľa sídla	39
Tab. č. 29: Celková zadlženosť aktív MSP podľa právnych foriem	40
Tab. č. 30: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií	41
Tab. č. 31: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví	42
Tab. č. 32: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla	43
Tab. č. 33: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem	44
Tab. č. 34: Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa veľkostných kategórií	45

Tab. č. 35: Podiel nákladových úrokov na platených bank. úveroch MSP podľa odvetví	46
Tab. č. 36: Podiel nákladových úrokov na platených bank. úveroch MSP podľa sídla	47
Tab. č. 37: Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa právnych foriem	48
Tab. č. 38: Rentabilita aktív podľa veľkostných kategórií	49
Tab. č. 39: Rentabilita aktív MSP podľa odvetví	50
Tab. č. 40: Rentabilita aktív MSP podľa sídla	51
Tab. č. 41: Rentabilita aktív MSP podľa právnych foriem	52
Tab. č. 42: Rentabilita tržieb MSP podľa veľkostných kategórií	53
Tab. č. 43: Rentabilita tržieb MSP podľa odvetví	54
Tab. č. 44: Rentabilita tržieb MSP podľa sídla	55
Tab. č. 45: Rentabilita tržieb MSP podľa právnych foriem	56
Tab. č. 46: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií	57
Tab. č. 47: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví	58
Tab. č. 48: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla	59
Tab. č. 49: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	60
Tab. č. 50: Finančná produktivita práce podľa veľkostných kategórií	61
Tab. č. 51: Finančná produktivita práce MSP podľa odvetví	62
Tab. č. 52: Finančná produktivita práce MSP podľa sídla	63
Tab. č. 53: Finančná produktivita práce MSP podľa právnych foriem	64
Tab. č. 54: Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu	66
Tab. č. 55: Štruktúra zaradenia podnikov podľa odvetví v pásmach Altmanovho modelu	69
Tab. č. 56: Štruktúra zaradenia MSP podľa sídla v pásmach Altmanovho modelu	71
Tab. č. 57: Štruktúra zaradenia MSP podľa právnych foriem v pásmach Altmanovho modelu	73
Tab. č. 58: Medziročná zmena finančných ukazovateľov MSP	76
Tab. č. 59: Medziročná zmena podielu MSP v pásmach Altmanovho indexu	77

Zoznam skratiek

BÚ	bankový(é) úver(y)
CP	celkové pohľadávky
CZ	celkové záväzky
EBIT	zisk pred zdanením a úrokmi
FO	fyzická(é) osoba(y)
KP	krátkodobé pohľadávky
KZ	krátkodobé záväzky
L2	likvidita 2. stupňa
L3	likvidita 3. stupňa
MSP	malé a stredné podniky
NÚ	nákladové úroky
OS	obchodný styk
OR	Obchodný register
p. b.	percentuálny(e) bod(y)
SBA	Slovak Business Agency
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ÚJ	účtovná(é) jednotka(y)
ÚO	účtovné obdobie

Úvod

Finančná analýza malých a stredných podnikov umožňuje systematicky a komplexne zhodnotiť nielen stav podnikateľského prostredia, ale aj kvalitu podnikových aktivít a ekonomickú úroveň hodnotených podnikateľských subjektov. Je tak dobrým východiskom pre identifikáciu silných a slabých stránok podnikových činností. Slovak Business Agency v rámci svojich aktivít zameraných na monitoring podnikateľského prostredia pravidelne vyhodnocuje finančnú situáciu malých a stredných podnikov na základe súboru finančných pomerových ukazovateľov, ktoré sú zamerané na päť oblastí – likviditu, aktivitu, zadlženosť, rentabilitu a produktivitu. Cieľom publikácie je na základe údajov z finančných výkazov poskytnutých DataCentrom analyzovať, porovnať a vyhodnotiť finančnú výkonnosť slovenských malých a stredných podnikov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva. Dokument je rozdelený do trinástich hlavných kapitol, ktoré sú venované vybraným finančným ukazovateľom a ich hodnoteniu v členení podľa veľkostných kategórií, odvetví, sídla a právnych foriem. Záverečná kapitola má sumarizačný charakter a na základe kvantifikovaných údajov hodnotí aktuálnu finančnú situáciu malých a stredných podnikov na Slovensku v roku 2018.

Metodika a metodické vysvetlivky

Pri hodnotení finančnej situácie podnikateľských subjektov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva analyzujeme podniky z dvoch pohľadov – ex post (retrospektívna analýza) a ex ante (perspektívna analýza). V analýze ex post sa opierame o vybrané pomerové ukazovatele zamerané na likviditu, aktivitu, zadlženosť, rentabilitu a produktivitu práce. Na prognózovanie a hodnotenie celkovej finančnej situácie podnikov (ex ante) využívame Altmanov index finančného zdravia.

Do výpočtu finančných pomerových ukazovateľov u podnikateľských subjektov účtujúcich v podvojnom účtovníctve vstupovali dva druhy účtovných závierok:

- účtovná závierka pre podnikateľov účtujúcich v podvojnom účtovníctve (Úč POD);
- účtovná závierka pre mikro účtovné jednotky (Úč MÚJ) – v platnosti od roku 2014.

Individuálne anonymizované účtovné výkazy boli získané z DataCentra a boli očistené od subjektov s nekorektne vyplnenými položkami. Výpočet bol realizovaný na nasledujúcom súbore podnikateľských subjektov:

Tab. č. 1: Prehľad o počte ÚJ vstupujúcich do spracovania

Veľkostná kategória	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Mikro	79 481	102 365	111 113	113 464	135 430	145 359	150 948	157 192	165 544	174 492	187 375
Malé	17 110	9 421	13 236	10 257	12 153	11 428	11 818	11 951	11 638	12 695	12 981
Stredné	3 000	2 822	2 920	2 608	2 917	2 743	2 886	3 066	2 935	3 128	3 194
MSP	99 591	114 608	127 269	126 329	150 500	159 530	165 652	172 209	180 117	190 315	203 550
Veľké	698	575	609	599	646	592	635	672	654	711	731
SPOLU	100 289	115 183	127 878	126 928	151 146	160 122	166 287	172 881	180 771	191 026	204 281

Zdroj: vlastné spracovanie

V roku 2018 bolo do spracovania zahrnutých 204 281 podnikateľských subjektov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, čo predstavuje 88,8 % z celkového počtu (230 143) aktívnych podnikov (právnických osôb) evidovaných v Registri organizácií ŠÚ SR k 31.12.2018.

Kategorizácia podnikateľských subjektov podľa veľkosti je v súlade s odporúčaním Európskej komisie č. 2003/361/EC platným od januára 2005, podľa ktorého je za MSP považovaný podnikateľský subjekt s ročným obratom nepresahujúcim 50 mil. € a počtom zamestnancom nižším ako 250. V rámci kategórie MSP rozlišujeme:

- **mikropodnik** – podnik s počtom zamestnancov nižším ako 10 osôb a ročným obratom a/alebo majetkom nepresahujúcim 2 mil. €;
- **malý podnik** – podnik s počtom zamestnancov nižším ako 50 osôb a ročným obratom a/alebo majetkom nepresahujúcim 10 mil. €;
- **stredný podnik** – podnik s počtom zamestnancov nižším ako 250 osôb a ročným obratom a/alebo majetkom nepresahujúcim 50 mil. €.

Odvetvové členenie podnikateľských subjektov je vymedzené prostredníctvom klasifikácie SK NACE na pôdohospodárstvo (sekcia SK NACE A), priemysel (sekcia SK NACE B až E),

stavebníctvo (sekcia SK NACE F), obchod (sekcia SK NACE G) a služby (sekcia SK NACE H až S). Regionálne členenie subjektov je vymedzené na úrovni NUTS 3 (kraje) na základe Klasifikácie štatistických územných jednotiek, ktorá bola vydaná Vyhláškou Štatistického úradu SR č. 438/2004 Z.z. z 19. júla 2004 pre potreby regionálnej štatistiky. Analýza finančných ukazovateľov u podnikateľských subjektov v členení podľa právnej formy je vzhľadom na disponibilitu údajov z DataCentra možná len od roku 2015. Do roku 2015 nebolo možné priradiť analyzovaným podnikateľským subjektom konkrétnu právnu formu.

Spôsob výpočtu finančných ukazovateľov

Spôhlivú výpoveď o finančnej situácii podnikateľských subjektov nám umožňujú získať vybrané pomerové finančné ukazovatele likvidity, aktivity, zadlženosti, rentability a produktivity. Spôsob ich výpočtu uplatnený v analýze znázorňuje tabuľka č. 2.

Tab. č. 2: Spôsob výpočtu finančných ukazovateľov

Ukazovateľ		m.j.	Výpočet	
Likvidita	Likvidita 2. stupňa	koef.	$\frac{\text{obežné aktíva bez zásob}}{\text{krátkodobé záväzky}}$	
	Likvidita 3. stupňa	koef.	$\frac{\text{obežné aktíva}}{\text{krátkodobé záväzky}}$	
Aktivita	Doba splatnosti pohľadávok	dní	$\frac{\text{pohľadávky}}{\text{tržby}}$	*360
	Doba splatnosti pohľadávok z OS	dní	$\frac{\text{krátkodobé pohľadávky z OS}}{\text{tržby}}$	*360
	Doba splatnosti záväzkov	dní	$\frac{\text{záväzky}}{\text{tržby}}$	*360
	Doba splatnosti záväzkov z OS	dní	$\frac{\text{krátkodobé záväzky z OS}}{\text{tržby}}$	*360
	Obrat aktív	koef.	$\frac{\text{tržby}}{\text{aktíva}}$	
Zadlženosť	Celková zadlženosť aktív	%	$\frac{\text{cudzie zdroje (vrátane časového rozlíšenia)}}{\text{aktíva}}$	*100
	Podiel MSP s bankovými úvermi	%	$\frac{\text{počet subjektov s nenulovými bankovými úvermi}}{\text{celkový počet subjektov}}$	*100
	Podiel nákladových úrokov na BÚ	%	$\frac{\text{nákladové úroky}}{\text{bankové úvery}}$	*100
Rentabilita	Rentabilita aktív	%	$\frac{\text{výsledok hospodárenia za ÚO pred zdanením}}{\text{aktíva}}$	*100
	Rentabilita tržieb (na základe EBITDA)	%	$\frac{\text{výsledok hospodárenia za ÚO pred zdanením} + \text{odpisy} + \text{nákladové úroky}}{\text{tržby}}$	*100
	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	%	$\frac{\text{počet subjektov s kladným výsledkom hospodárenia pred zdanením}}{\text{celkový počet podnikateľských subjektov}}$	*100
Produktivita	Finančná produktivita práce	€	pridaná hodnota	*100
			osobné náklady	

Zdroj: vlastné spracovanie

Altmanov index finančného zdravia je súhrnným indexom hodnotenia finančnej situácie podnikov. Pôvodným zámerom modelu bolo odlíšiť skupinu bankrotujúcich podnikov od tých, u ktorých je pravdepodobnosť bankrotu minimálna. Altman použil k prognózovaniu finančnej situácie viacrozmernú diskriminačnú analýzu, ktorej podstata spočíva v roztriedení pozorovaných objektov do dvoch alebo viacerých definovaných skupín podľa určitých charakteristík. Na základe tejto metódy určil váhu jednotlivých pomerových ukazovateľov, ktoré predstavujú premenné modelu. V priebehu svojej existencie prešiel model viacerými úpravami. Pôvodný Altmanov model bol zameraný na podniky, ktoré sú verejne obchodovateľné na burze. V našom prípade bol použitý revidovaný model (Z-skóre predstavuje Altmanov index finančného zdravia), pretože nepredpokladá znalosť trhovej hodnoty a považuje hodnoty z účtovných výkazov za dostatočné. Altmanov model predstavuje súčet hodnôt piatich bežných pomerových ukazovateľov, ktorým je priradená rôzna váha. V celkovom súčte má najväčšiu váhu rentabilita celkového kapitálu.

$$Z - \text{skóre} = 0,717 * x_1 + 0,847 * x_2 + 3,107 * x_3 + 0,420 * x_4 + 0,998 * x_5$$

kde

- x_1 = čistý pracovný kapitál / celkový kapitál (resp. celkový majetok)
- x_2 = nerozdelený zisk / celkový kapitál (resp. celkový majetok)
- x_3 = EBIT / celkový kapitál (resp. celkový majetok)
- x_4 = základné imanie / celkové záväzky
- x_5 = tržby / celkový kapitál (resp. celkový majetok)

Na základe výslednej hodnoty môžeme podniky zaradiť do pásma Altmanovho indexu finančného zdravia nasledovne:

Tab. č. 3: Pásma Altmanovho indexu finančného zdravia

Interval	Pásma finančnej situácie
$Z\text{-skóre} < 1,2$	Zlá finančná situácia
$1,2 \leq Z\text{-skóre} \leq 2,9$	Sivá zóna
$Z\text{-skóre} > 2,9$	Dobrá finančná situácia

Zdroj: ZALAI, K. a kol. Finančno-ekonomická analýza podniku, 2010.

1 Likvidita 2. stupňa

Likvidita je v podnikovom riadení dôležitým ekonomickým pojmom, ktorý vyjadruje schopnosť podniku hradiť záväzky v krátkodobom časovom horizonte. Finančne stabilný podnik je schopný hradiť záväzky načas, podnik s finančnými ťažkosťami má so včasnou úhradou problémy. Veľmi nízke hodnoty likvidity svedčia o neschopnosti uhrádzať záväzky a naopak – príliš vysoké hodnoty vypovedajú o neracionálnom využívaní zdrojov podniku. Likvidita 2. stupňa (bežná) vyjadruje podiel obežných aktív bez zásob a celkových krátkodobých záväzkov. Odporúčaný interval hodnôt likvidity 2. stupňa sa pohybuje v rozmedzí od 1,0 po 1,5 – v závislosti od charakteru podnikateľskej činnosti.

1.1 Likvidita 2. stupňa podľa veľkostných kategórií

Schopnosť MSP uhrádzať krátkodobé záväzky pohotovostnými prostriedkami a krátkodobými pohľadávkami sa v roku 2018 zlepšila. V medziročnom porovnaní **vzrástla hodnota koeficientu likvidity 2. stupňa o 0,09 bodu na 1,50**, čo predstavuje nové historické maximum. Nárast likvidity 2. stupňa v roku 2018 tak nadviazal na kontinuálny rast koeficientu pretrvávajúci od roku 2014. Z hľadiska podnikovej teórie je uvedená hodnota v optimálnom pásme. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií sa výrazne zlepšila likvidita predovšetkým v skupine mikropodnikov – až o 0,12 bodu. K miernemu zlepšeniu došlo aj u malých (o 0,01 bodu) a stredných podnikov (o 0,03 bodu). Najvyššiu bežnú likviditu MSP zaznamenali v roku 2018 mikropodniky s koeficientom 1,65.

Pozitívnym medziročným vývojom sa vyznačoval aj podiel MSP s likviditou nižšou ako je odporúčaná hranica (1,0), ktorý klesol zo 39,9 % v roku 2017 na 38,4% v roku 2018. V porovnaní s rokom 2017 tak klesol podiel MSP s možnými problémami v oblasti uhrádzania krátkodobých záväzkov o 1,5 p. b.

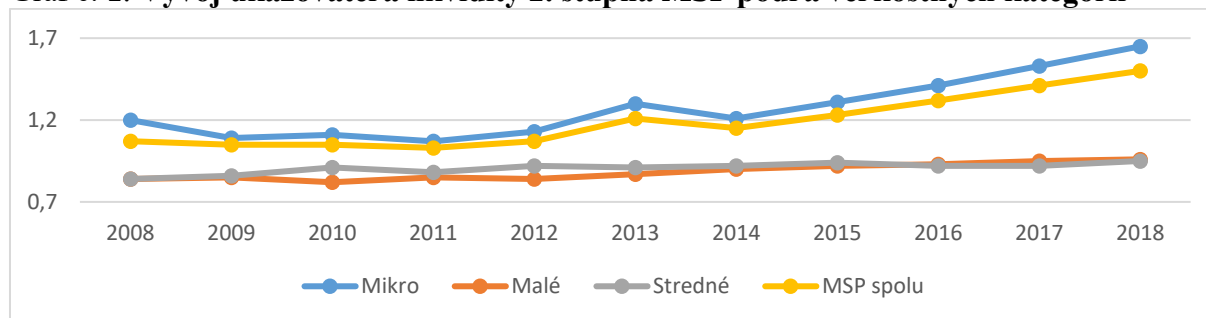
Tab. č. 4: Likvidita 2. stupňa podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Mikro	1,20	1,09	1,11	1,07	1,13	1,30	1,21	1,31	1,41	1,53	1,65	↑ 0,12
Malé	0,84	0,85	0,82	0,85	0,84	0,87	0,90	0,92	0,93	0,95	0,96	↑ 0,01
Stredné	0,84	0,86	0,91	0,88	0,92	0,91	0,92	0,94	0,92	0,92	0,95	↑ 0,03
MSP spolu	1,07	1,05	1,05	1,03	1,07	1,21	1,15	1,23	1,32	1,41	1,50	↑ 0,09
Veľké	0,78	0,83	0,82	0,86	0,89	0,86	0,89	0,90	0,90	0,88	0,86	↓ 0,02

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Dlhodobu najvyššiu hodnotu likvidity 2. stupňa dosahujú mikropodniky, ktoré pozitívne vplývajú na likviditu celej skupiny MSP. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2018 zaznamenali mikropodniky spomedzi jednotlivých veľkostných kategórií najdynamickejší rast koeficientu likvidity. Dlhodobu rastúci trend vývoja bežnej likvidity možno badať aj v kategórii malých a stredných podnikov, avšak v ich prípade šlo o menej dynamický rast. Na základe výsledkov roka 2018 možno konštatovať, že medián likvidity 2. stupňa s rastúcou veľkosťou podniku klesal. Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií znázorňuje graf č. 1.

Graf č. 1: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.2 Likvidita 2. stupňa podľa odvetví

V medziodvetvovom porovnaní vzrástla likvidita 2. stupňa MSP vo všetkých analyzovaných odvetviach. Najdynamickejšia rast bežnej likvidity bol zaznamenaný u MSP podnikajúcich v službách (o 0,15 bodu), ďalej v stavebníctve (o 0,07 bodu) a v priemysle (o 0,06 bodu). Medziročný nárast bežnej likvidity u pôdohospodárskych a obchodných MSP bol len nepatrný – o 0,02 bodu. Najvyššiu hodnotu koeficientu dosiahli podniky pôsobiace v sektore služieb (1,83) a pôdohospodárstva (1,71). Na základe dosiahnutých výsledkov možno konštatovať, že v rámci jednotlivých odvetví disponovali MSP dostatkom likvidného majetku na úhradu krátkodobých záväzkov.

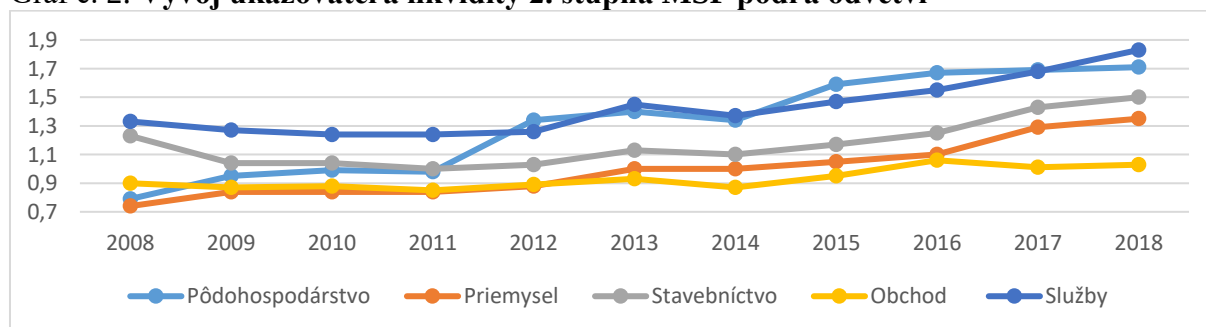
Tab. č. 5: Likvidita 2. stupňa MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Pôdohospodárstvo	0,79	0,95	0,99	0,98	1,34	1,40	1,34	1,59	1,67	1,69	1,71	↑ 0,02
Priemysel	0,74	0,84	0,84	0,84	0,88	1,00	1,00	1,05	1,10	1,29	1,35	↑ 0,06
Stavebníctvo	1,23	1,04	1,04	1,00	1,03	1,13	1,10	1,17	1,25	1,43	1,50	↑ 0,07
Obchod	0,90	0,87	0,88	0,85	0,89	0,93	0,87	0,95	1,06	1,01	1,03	↑ 0,02
Služby	1,33	1,27	1,24	1,24	1,26	1,45	1,37	1,47	1,55	1,68	1,83	↑ 0,15

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska zaznamenali MSP vo všetkých odvetviach rastúci trend ukazovateľa likvidity 2. stupňa. Najvýraznejšia rast ukazovateľa bežnej likvidity bol zaznamenaný v odvetví pôdohospodárstva, ktorý v porovnaní s rokom 2008 vzrástol v roku 2018 viac ako dvojnásobne (o 116,5 %). Najmenej dynamický rast hodnoty ukazovateľa zaznamenali podniky pôsobiace v sektore obchodu – v porovnaní s rokom 2008 vzrástla ich bežná likvidita len o 14,4 %.

Graf č. 2: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.3 Likvidita 2. stupňa podľa sídla

V roku 2018 došlo k zvýšeniu likvidity 2. stupňa MSP vo všetkých slovenských krajoch. Najdynamickejší rast koeficientu zaznamenali MSP so sídlom v Bratislavskom kraji – o 0,12 bodu na 1,59. Naopak, najnižším medziročným nárastom likvidity sa vyznačovali banskobystričské MSP. Bežná likvidita slovenských MSP v členení podľa krajov dosahovala v roku 2018 relatívne vyrovnané hodnoty – od 1,40 v Trnavskom kraji po 1,59 v Bratislavskom kraji. MSP tak dosiahli v roku 2018 vo všetkých slovenských krajoch dostatočnú hodnotu bežnej likvidity, čo svedčí o dobrej schopnosti MSP uhrádzať krátkodobé záväzky z pohotových peňažných prostriedkov a krátkodobých pohľadávok. Bežná likvidita bratislavských MSP v roku 2018 dokonca prekročila odporúčanú hodnotu, čo značí o tom, že podniky disponovali prebytkom likvidného majetku. Podrobný prehľad mediánov likvidity 2. stupňa v členení podľa jednotlivých krajov v období rokov 2008 - 2018 je uvedený v tabuľke č. 6.

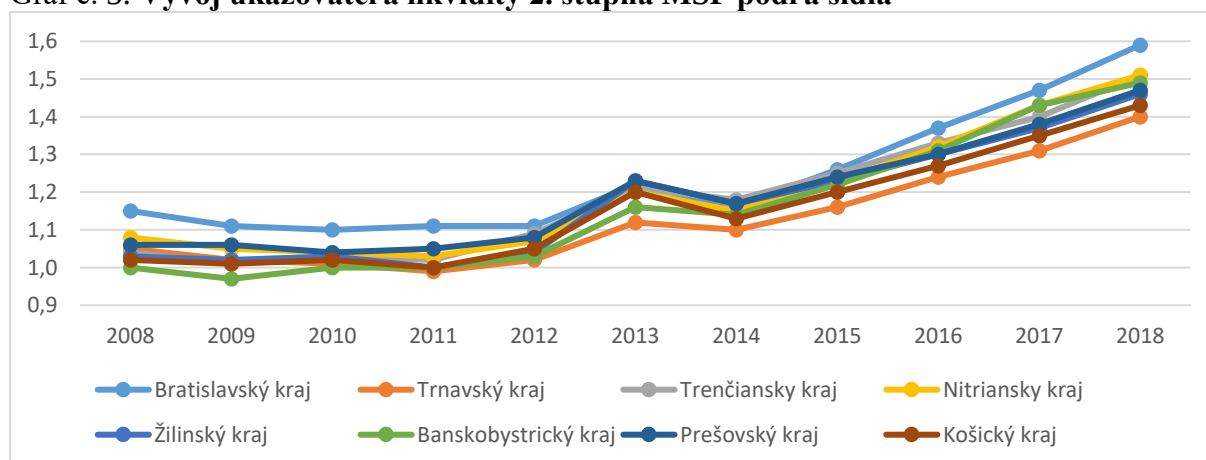
Tab. č. 6: Likvidita 2. stupňa MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Bratislavský kraj	1,15	1,11	1,10	1,11	1,11	1,22	1,16	1,26	1,37	1,47	1,59	↑ 0,12
Trnavský kraj	1,05	1,02	1,01	0,99	1,02	1,12	1,10	1,16	1,24	1,31	1,40	↑ 0,09
Trenčiansky kraj	1,04	1,01	1,03	1,02	1,09	1,21	1,18	1,25	1,33	1,40	1,51	↑ 0,11
Nitriansky kraj	1,08	1,05	1,04	1,03	1,07	1,20	1,15	1,23	1,32	1,43	1,51	↑ 0,08
Žilinský kraj	1,03	1,02	1,03	1,00	1,04	1,23	1,17	1,23	1,30	1,37	1,46	↑ 0,09
Banskobystrický kraj	1,00	0,97	1,00	1,00	1,03	1,16	1,14	1,22	1,31	1,43	1,49	↑ 0,06
Prešovský kraj	1,06	1,06	1,04	1,05	1,08	1,23	1,17	1,24	1,30	1,38	1,47	↑ 0,09
Košický kraj	1,02	1,01	1,02	1,00	1,05	1,20	1,13	1,20	1,27	1,35	1,43	↑ 0,08

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V dlhodobom horizonte zaznamenal vývoj ukazovateľa bežnej likvidity rastúci trend vo všetkých slovenských krajoch. Najvyšší koeficient likvidity dlhodobo dosahujú MSP sídlia v Bratislavskom kraji. Najnižšou hodnotou bežnej likvidity sa do roku 2010 vyznačovali banskobystričské MSP, od roku 2011 do roku 2018 však zaznamenali najnižšiu likviditu MSP sídlia v Trnavskom kraji.

Graf č. 3: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

1.4 Likvidita 2. stupňa podľa právnych foriem

V členení podľa právnych foriem medziročne vzrástla bežná likvidita vo všetkých analyzovaných typoch právnych foriem. Najvyšší medziročný rast koeficientu bežnej likvidity bol zaznamenaný v kategórii ostatných právnych foriem (o 0,45 bodu). Dynamika rastu bežnej likvidity spoločností s ručením obmedzeným, FO zapísaných v Obchodnom registri, akciových spoločností a družstiev bola v roku 2018 výrazne nižšia a nepresiahla 0,09 bodu. Najvyššiu hodnotu ukazovateľa bežnej likvidity dosiahli ostatné právne formy (2,81) nasledované FO zapísanými v Obchodnom registri (2,63). Hodnoty spomínaných dvoch skupín podnikateľských subjektov však výrazne prekračovali odporúčaný rozsah výsledkov, čo svedčí o neracionálnom využívaní jednotlivých zložiek majetku. Vzhľadom na to, že krátkodobý kapitál je spravidla spojený s nižším zhodnotením ako dlhodobý kapitál, MSP krátkodobo viazali priveľa majetku, ktorý mohol byť dlhodobo investovaný. Spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti a družstvá dosiahli v roku 2018 optimálne hodnoty ukazovateľa bežnej likvidity.

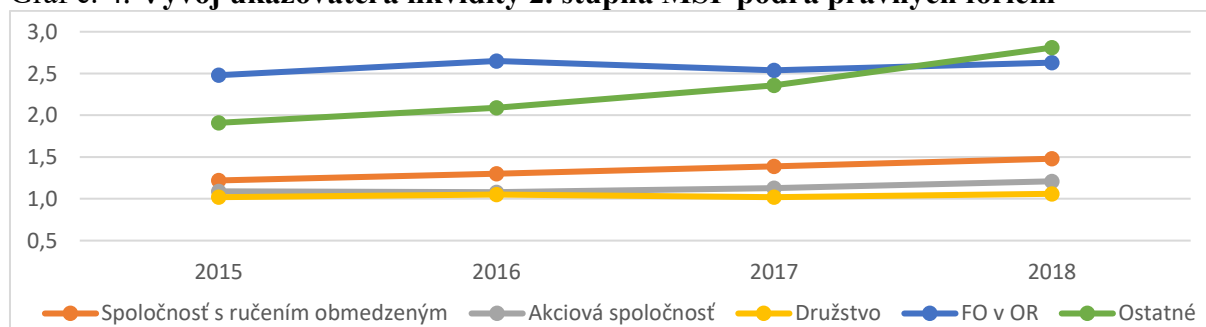
Tab. č. 7: Likvidita 2. stupňa MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,22	1,30	1,39	1,48	↑ 0,09
Akciová spoločnosť	1,09	1,08	1,13	1,21	↑ 0,08
Družstvo	1,02	1,05	1,02	1,06	↑ 0,04
FO v OR	2,48	2,65	2,54	2,63	↑ 0,09
Ostatné	1,91	2,09	2,36	2,81	↑ 0,45

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V období rokov 2015 – 2018 zaznamenali pozitívny trend vývoja predovšetkým spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti a ostatné právne formy, u ktorých došlo k nárastu bežnej likvidity takmer v každom roku. Bežná likvidita družstiev a FO zapísaných v Obchodnom registri sa v analyzovanom období vyznačovala prevažne pozitívnym, avšak kolísavým priebehom. Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa právnych foriem v rokoch 2015 – 2018 znázorňuje graf č. 4.

Graf č. 4: Vývoj ukazovateľa likvidity 2. stupňa MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

2 Likvidita 3. stupňa

Likvidita 3. stupňa (celková) v porovnaní s likviditou 2. stupňa zohľadňuje aj menej likvidné položky majetku – zásoby. Pre dosiahnutie optimálnej likvidity by celková hodnota krátkodobých záväzkov nemala presiahnuť 40 – 50 % hodnoty obežného majetku. Optimálna hodnota ukazovateľa celkovej likvidity je v rozpätí od 2 – 2,5. Pri hodnotení dosiahnutých výsledkov je však potrebné zohľadniť aj odvetvové špecifiká, nakoľko existujú podniky, ktoré pracujú s malými zásobami príp. bez nich. Typickým príkladom sú podniky poskytujúce služby, ktorých hodnota celkovej likvidity je obdobná ako hodnota bežnej likvidity.

2.1 Likvidita 3. stupňa podľa veľkostných kategórií

Schopnosť MSP uhrádzať krátkodobé záväzky z krátkodobého majetku (obežných aktív) sa medziročne opäť zlepšila. **Koeficient likvidity 3. stupňa sa v roku 2018 medziročne zvýšil o 0,10 bodu na 1,70**, čo je podobne ako v prípade bežnej likvidity najvyššia hodnota za celé analyzované obdobie. V porovnaní s odporúčaným rozpätím hodnôt bola celková likvidita MSP výrazne nižšia, avšak je potrebné podotknúť, že MSP sa v porovnaní s veľkými (často výrobnými) podnikmi vyznačujú výrazne nižším množstvom zásob spojeným s obmedzeným množstvom finančných prostriedkov. Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií zaznamenali najvyššiu rast koeficientu mikropodniky – o 0,13 bodu. Okrem mikropodnikov sa však celková likvidita zvýšila aj u malých podnikov (o 0,03 bodu) a stredných podnikov (o 0,01 bodu). Obdobne ako u ukazovateľa bežnej likvidity, aj v prípade ukazovateľa celkovej likvidity dosiahli v roku 2018 najvyššiu hodnotu mikropodniky s koeficientom 1,83. Podniky nachádzajúce sa vo veľkostnej kategórii malých a stredných podnikov disponovali menej likvidnou štruktúrou majetku ako mikropodniky. Medián ukazovateľa celkovej likvidity malých podnikov dosiahol v roku 2018 koeficient 1,19 a stredných 1,20.

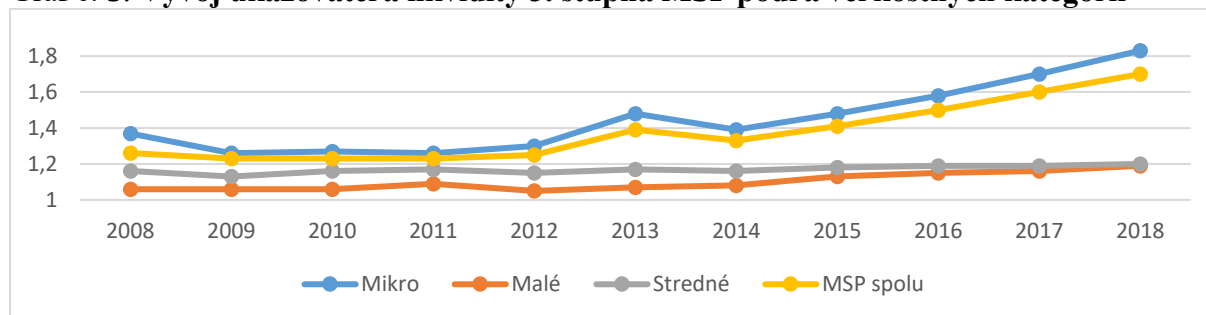
Tab. č. 8: Likvidita 3. stupňa podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Mikro	1,37	1,26	1,27	1,26	1,30	1,48	1,39	1,48	1,58	1,70	1,83	↑ 0,13
Malé	1,06	1,06	1,06	1,09	1,05	1,07	1,08	1,13	1,15	1,16	1,19	↑ 0,03
Stredné	1,16	1,13	1,16	1,17	1,15	1,17	1,16	1,18	1,19	1,19	1,20	↑ 0,01
MSP spolu	1,26	1,23	1,23	1,23	1,25	1,39	1,33	1,41	1,50	1,60	1,70	↑ 0,10
Veľké	1,07	1,1	1,13	1,11	1,13	1,13	1,14	1,15	1,16	1,14	1,17	↑ 0,03

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Dlhodobu najvyššiu koeficient celkovej likvidity dosahujú mikropodniky, čo je spôsobené predovšetkým nižším množstvom zásob ako v prípade podnikov vo veľkostnej kategórii malých a stredných podnikov. Najnižšiu hodnotu celkovej likvidity v priebehu sledovaného obdobia zaznamenali malé podniky. V porovnaní s rokom 2008 sa zvýšila celková likvidita vo všetkých veľkostných kategóriách MSP – najviac u mikropodnikov (o 0,46 bodu). Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP v členení podľa veľkostných kategórií v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 5.

Graf č. 5: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

2.2 Likvidita 3. stupňa podľa odvetví

Celková likvidita MSP medziročne vzrástla vo všetkých analyzovaných odvetviach – najviac v odvetví služieb - o 0,16 bodu. Dynamika rastu celkovej likvidity v ostatných odvetviach bola v roku 2018 výrazne nižšia – v rozpätí od 0,04 po 0,08 bodu. Napriek relatívne nízkemu medziročnému nárastu likvidity (o 0,04 bodu), dosiahli najvyšší koeficient celkovej likvidity pôdohospodárske podniky (2,07). Po pôdohospodárskych podnikoch sa najlikvidnejšou štruktúrou majetku vyznačovali MSP pôsobiace v odvetví služieb (1,95), stavebníctva (1,63) a priemyslu (1,59). Podniky pôsobiace v obchode dosiahli výrazne nižšie hodnoty celkovej likvidity, čo vyplýva z odlišnej štruktúry majetku ako v podnikoch pôsobiacich v odvetví pôdohospodárstva alebo služieb. Priemyselné, stavebné a obchodné podniky viažu spravidla väčšie množstvo zásob ako podniky poskytujúce služby prípr. pôdohospodárske podniky. Z analyzovaných odvetví dosiahli odporúčanú hodnotu koeficientu len pôdohospodárske podniky.

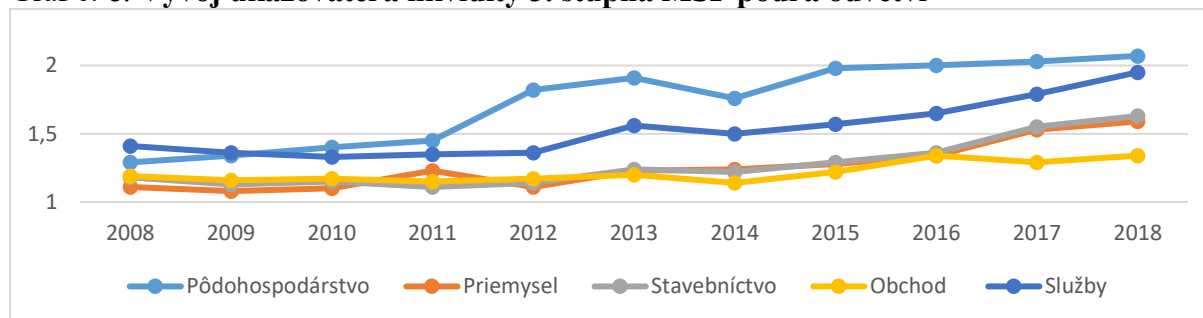
Tab. č. 9: Likvidita 3. stupňa MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Pôdohospodárstvo	1,29	1,34	1,40	1,45	1,82	1,91	1,76	1,98	2,00	2,03	2,07	↑ 0,04
Priemysel	1,11	1,08	1,10	1,23	1,11	1,23	1,24	1,28	1,34	1,53	1,59	↑ 0,06
Stavebníctvo	1,18	1,13	1,15	1,11	1,14	1,24	1,22	1,29	1,36	1,55	1,63	↑ 0,08
Obchod	1,19	1,16	1,17	1,15	1,17	1,20	1,14	1,22	1,34	1,29	1,34	↑ 0,05
Služby	1,41	1,36	1,33	1,35	1,36	1,56	1,50	1,57	1,65	1,79	1,95	↑ 0,16

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Dlhodobu najvyššiu hodnotu ukazovateľa celkovej likvidity od roku 2009 dosahujú pôdohospodárske podniky, ktorých hodnota ukazovateľa celkovej likvidity na rozdiel od ostatných odvetví vzrástla aj v krízovom roku 2009. Okrem pôdohospodárskych podnikov dosahovali v skúmanom období nadpriemerný koeficient ukazovateľa celkovej likvidity aj podniky pôsobiace v odvetví služieb. V dlhodobom porovnaní s rokom 2008 sa zlepšila celková likvidita vo všetkých analyzovaných odvetviach. Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP v členení podľa odvetví v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 6 na nasledujúcej strane.

Graf č. 6: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

2.3 Likvidita 3. stupňa podľa sídla

V medziročnom porovnaní vzrástla likvidita 3. stupňa MSP vo všetkých slovenských krajoch. Najdynamickejšia rast ukazovateľa dosiahli MSP sídlia v Bratislavskom kraji (o 0,12 bodu), Trnavskom a Trenčianskom kraji (o 0,11 bodu). Najnižší medziročný prírastok koeficientu celkovej likvidity zaznamenali MSP sídlia v Banskobystrickom kraji (o 0,06 bodu). Spomedzi všetkých slovenských krajov mali v roku 2018 najlikvidnejšiu štruktúru majetku MSP so sídlom v Bratislavskom a Trenčianskom kraji (1,75). Naopak, najnižšou celkovou likviditou sa v roku 2018 vyznačoval Trnavský kraj (1,62). V členení podľa jednotlivých krajov nedosiahli odporúčanú hodnotu ukazovateľa celkovej likvidity MSP v žiadnom zo slovenských krajov.

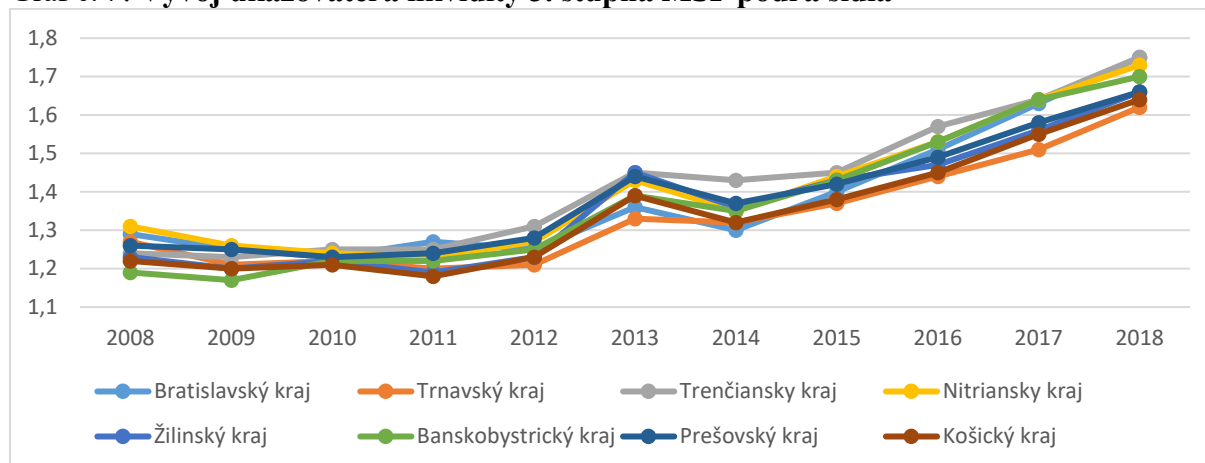
Tab. č. 10: Likvidita 3. stupňa MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Bratislavský kraj	1,29	1,25	1,23	1,27	1,25	1,36	1,30	1,40	1,51	1,63	1,75	↑ 0,12
Trnavský kraj	1,27	1,21	1,22	1,20	1,21	1,33	1,32	1,37	1,44	1,51	1,62	↑ 0,11
Trenčiansky kraj	1,24	1,23	1,25	1,25	1,31	1,45	1,43	1,45	1,57	1,64	1,75	↑ 0,11
Nitriansky kraj	1,31	1,26	1,24	1,23	1,27	1,43	1,35	1,44	1,53	1,64	1,73	↑ 0,09
Žilinský kraj	1,23	1,20	1,22	1,19	1,23	1,45	1,36	1,43	1,47	1,56	1,66	↑ 0,10
Banskobystrický kraj	1,19	1,17	1,22	1,22	1,25	1,39	1,35	1,43	1,53	1,64	1,70	↑ 0,06
Prešovský kraj	1,26	1,25	1,23	1,24	1,28	1,44	1,37	1,42	1,49	1,58	1,66	↑ 0,08
Košický kraj	1,22	1,20	1,21	1,18	1,23	1,39	1,32	1,38	1,45	1,55	1,64	↑ 0,09

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska zaznamenali MSP vo všetkých krajoch rastúci trend ukazovateľa celkovej likvidity. V porovnaní s rokom 2008 disponovali MSP v roku 2018 v členení podľa jednotlivých krajov výrazne likvidnejšou štruktúrou majetku. Medzi podniky s dlhodobou nadpriemernou hodnotou celkovej likvidity možno zaradiť MSP sídlia v Trenčianskom, Nitrianskom a Bratislavskom kraji. K výraznému zlepšeniu v štruktúre likvidity majetku došlo v sledovanom období u MSP so sídlom v Banskobystrickom kraji. Nižšou hodnotou koeficientu celkovej likvidity sa v dlhodobom porovnaní na úrovni krajov vyznačujú MSP z Trnavského a Košického kraja. Vývoj ukazovateľa celkovej likvidity MSP v členení podľa sídla v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 7.

Graf č. 7: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

2.4 Likvidita 3. stupňa podľa právnych foriem

Celková likvidita MSP medziročne vzrástla vo všetkých analyzovaných právnych formách s výnimkou FO zapísaných v Obchodnom registri, u ktorých došlo k medziročnému poklesu o 0,10 bodu. Rovnako ako v roku 2017, tak aj v roku 2018 zaznamenali najdynamickejší medziročný nárast ostatné právne formy (o 0,46 bodu). Spoločnosti s ručením, akciové spoločnosti a družstvá rástli výrazne pomalším tempom – na úrovni 0,08 – 0,15 bodu. Najlikvidnejšou štruktúrou majetku sa v roku 2018 vyznačovali ostatné právne formy (3,09) a FO zapísané v Obchodnom registri (2,82). Obe právne formy však dosiahli vyšší koeficient celkovej likvidity ako odporúčané rozpätie, čo znamená, že disponovali výrazne vyšším množstvom likvidného majetku ako je potrebné. Vzhľadom na to, že krátkodobé zdroje podliehajú spravidla nižšiemu zhodnoteniu ako dlhodobé (menej likvidné), dosiahnutá hodnota koeficientu poukazuje na možnú neefektívnosť v štruktúre likvidného majetku. Vyššia celková likvidita je však pre FO zapísané v Obchodnom registri príznačná, keďže nedisponujú veľkým objemom krátkodobých záväzkov. Celková likvidita spoločností s ručením obmedzeným, družstiev a akciových spoločností sa v roku 2018 pohybovala v intervale od 1,39 po 1,67. Najnižšiu hodnotu celkovej likvidity zaznamenali akciové spoločnosti.

Tab. č. 11: Likvidita 3. stupňa MSP podľa právnych foriem

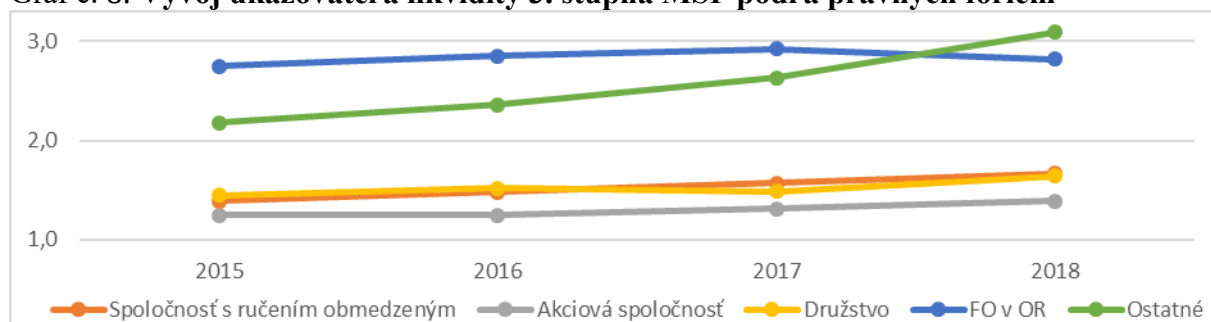
Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,39	1,48	1,57	1,67	↑ 0,10
Akciová spoločnosť	1,25	1,25	1,31	1,39	↑ 0,08
Družstvo	1,45	1,52	1,49	1,64	↑ 0,15
FO v OR	2,75	2,85	2,92	2,82	↓ 0,10
Ostatné	2,18	2,36	2,63	3,09	↑ 0,46

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj ukazovateľa celkovej likvidity MSP v členení podľa právnych foriem mal obdobný priebeh ako u ukazovateľa bežnej likvidity. Vo všetkých právnych formách bol zaznamenaný prevažne pozitívny trend vývoja, avšak s odlišným priebehom. Zatiaľ čo v družstvách a FO zapísaných v Obchodnom registri mal vývoj kolísavý priebeh, v spoločnostiach s ručením

obmedzeným, akciových spoločnostiach a družstvách likvidita každoročne rástla. Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP v členení podľa právnych foriem v období rokov 2015 – 2018 znázorňuje graf č. 8.

Graf č. 8: Vývoj ukazovateľa likvidity 3. stupňa MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3 Doba splatnosti pohľadávok

Ukazovateľ doby splatnosti pohľadávok patrí do skupiny ukazovateľov aktivity podniku a vyjadruje, koľko dní v priemere trvá, kým od vzniku nároku na platbu dôjde k inkasu. Po dosadení pohľadávok z obchodného styku (ďalej len „z OS“), ukazovateľ vypovedá o platobnej disciplíne odberateľov – sprostredkujúci informáciu o čase, ktorý uplynie od dátumu realizácie (fakturácie) po úhradu. V rámci porovnania doby splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z obchodného styku príliš veľký rozdiel medzi oboma splatnosťami vypovedá o nekonsolidovaných hospodárskych vzťahoch medzi podnikmi. Ak je tento jav priestorový, môže spôsobovať spomalenie peňažných tokov v ekonomike.

Ak je doba inkasa pohľadávok z OS kratšia ako doba splatnosti záväzkov z OS, podnik získava od svojich odberateľov finančné prostriedky skôr ako platí svojim dodávateľom. V tom prípade má analyzovaný podnik lepšiu vyjednávaciu pozíciu. Problém v cash-flow podniku môže nastať v prípade, ak je doba inkasa pohľadávok z OS dlhšia ako doba splatnosti záväzkov z OS.

Celkové pohľadávky

V roku 2018 došlo k skráteniu doby inkasa celkových pohľadávok MSP o 3,3 dňa na 42,0 dní, o čo sa pričínili všetky tri veľkostné kategórie MSP. K najdynamickejšiemu poklesu doby splatnosti celkových pohľadávok došlo v kategórii mikropodnikov, ktorých doba inkasa pohľadávok medziročne poklesla o 3,1 dňa. Rýchlejšie splatenie pohľadávok zaznamenali aj malé (o 2,8 dňa) a stredné podniky (o 1,5 dňa). Najnižšiu dobu splatnosti celkových pohľadávok zaznamenali mikropodniky (39,9 dní), nasledované malými (56,3 dní) a strednými podnikmi (59,5 dní).

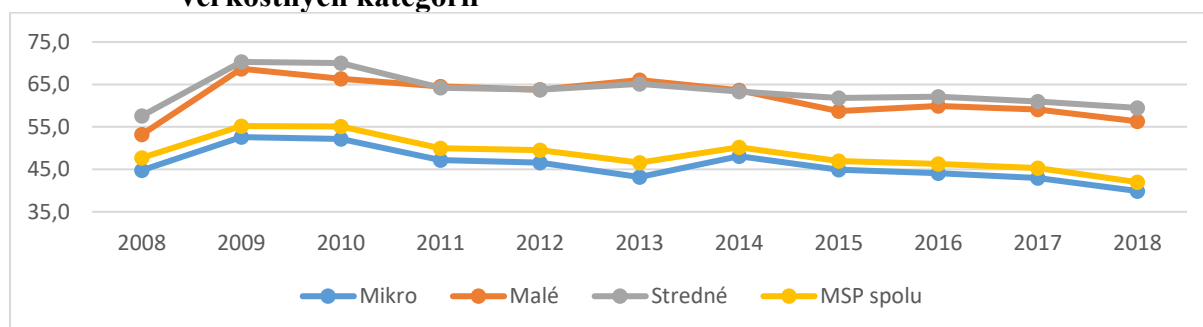
Tab. č. 12: Doba splatnosti celkových pohľadávok podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Mikro	44,8	52,6	52,2	47,2	46,6	43,2	48,1	44,9	44,1	43,0	39,9	↓ 3,1
Malé	53,2	68,7	66,3	64,5	63,8	66,0	63,6	58,7	59,9	59,1	56,3	↓ 2,8
Stredné	57,6	70,3	70,0	64,2	63,8	65,1	63,3	61,8	62,1	61,0	59,5	↓ 1,5
MSP spolu	47,7	55,2	55,1	50,0	49,5	46,6	50,2	47,0	46,3	45,3	42,0	↓ 3,3
Veľké	53,4	46,5	62,0	60,6	59,2	60,8	58,6	58,0	58,9	57,5	57,5	=

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska vývoja dosahujú všetky veľkostné kategórie MSP klesajúci trend ukazovateľa doby inkasa pohľadávok. Výrazné zlepšenie za uplynulých 11 rokov zaznamenali predovšetkým mikropodniky, ktoré dosiahli v roku 2018 nižšiu dobu splatnosti celkových pohľadávok ako v roku 2008. V absolútnom vyjadrení dosahujú dlhodobo najnižšiu dobu splatnosti pohľadávok mikropodniky, ktoré v porovnaní s malými a strednými podnikmi získavajú finančné prostriedky o takmer 20 dní rýchlejšie. Vývoj ukazovateľa doby inkasa celkových pohľadávok v členení podľa veľkostných kategórií v rokoch 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 9.

Graf č. 9: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti celkových pohľadávok MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3.1 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa veľkostných kategórií

Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku MSP sa v roku 2018 znížila o 3,1 dňa na 21,0 dní. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP klesla doba inkasa krátkodobých pohľadávok z OS vo všetkých typoch podnikov. Najvýraznejšie medziročné zlepšenie v odberateľských vzťahoch zaznamenali mikropodniky, ktorým sa v priebehu roka 2018 darilo získať finančné prostriedky od svojich odberateľov rýchlejšie o 3,2 dňa. K skráteniu doby inkasa pohľadávok z OS došlo taktiež v skupine malých podnikov (o 2,8 dňa) a stredných podnikov (o 1,6 dňa). Najnižšiu dobu splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS zaznamenali v roku 2018 mikropodniky. Naopak, najhoršou platobnou disciplínou odberateľov (t. j. najvyššou dobou splatnosti pohľadávok z OS) sa aj v roku 2018 vyznačovali stredné podniky.

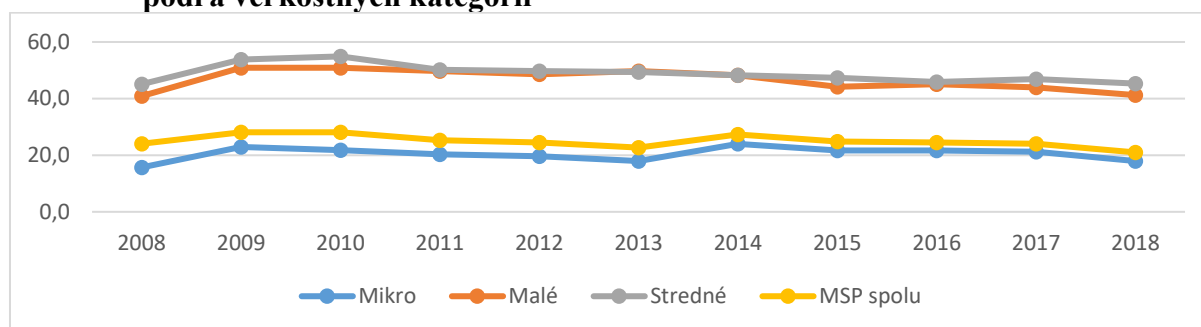
Tab. č. 13: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Mikro	15,7	22,9	21,8	20,3	19,6	17,9	24,0	21,7	21,7	21,2	18,0	↓ 3,2
Malé	40,9	50,9	50,9	49,7	48,6	49,7	48,2	44,2	45,1	44,0	41,2	↓ 2,8
Stredné	45,1	53,8	54,9	50,2	49,7	49,4	48,2	47,3	45,9	46,9	45,3	↓ 1,6
MSP spolu	24,1	28,1	28,1	25,3	24,5	22,7	27,3	24,8	24,5	24,1	21,0	↓ 3,1
Veľké	40,0	61,9	46,9	45,2	44,7	43,5	43,9	41,8	42,6	42,5	40,0	↓ 2,5

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Uplynulá hospodárska kríza zanechala stopy v platobnej schopnosti odberateľov vo všetkých kategóriách MSP. Napriek klesajúcemu trendu doby inkasa pohľadávok z OS, ani jedna veľkostná kategória MSP v roku 2018 nepresiahla hodnoty z predkrízového obdobia. Počas celého analyzovaného obdobia dosahovali najlepšiu platobnú disciplínu odberateľov mikropodniky, ktoré získavali finančné prostriedky od svojich odberateľov dvakrát rýchlejšie ako ostatné veľkostné kategórie MSP. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS v členení podľa veľkostných kategórií za obdobie rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č.10.

Graf č. 10: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3.2 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa odvetví

V roku 2018 získavali finančné prostriedky od svojich odberateľov rýchlejšie MSP pôsobiace vo všetkých analyzovaných odvetviach. Najvýraznejší medziročný pokles doby inkasa pohľadávok z OS bol v roku 2018 zaznamenaný u MSP pôsobiacich v odvetví priemyslu (o 5,2 dňa), stavebníctva (o 3,5 dňa) a služieb (o 3,2 dňa). Spomedzi jednotlivých analyzovaných odvetví dosahovali v roku 2018 s výrazným odstupom najnižšie hodnoty celkovej doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS pôdohospodárske podniky (15,2 dní). Naopak, najdlhšou dobou splatnosti pohľadávok z OS sa vyznačovali priemyselné podniky – na úrovni 23,6 dní.

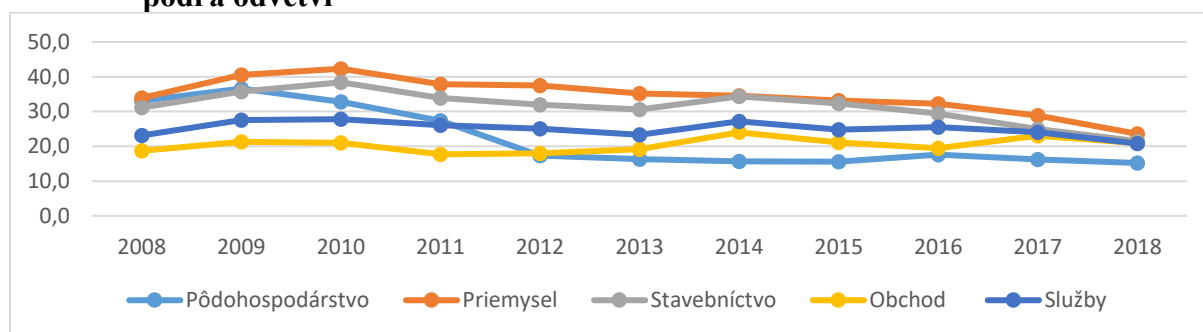
Tab. č. 14: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Pôdohospodárstvo	33,1	36,6	32,8	27,4	17,3	16,3	15,7	15,6	17,6	16,2	15,2	↓ 1,0
Priemysel	33,9	40,5	42,3	37,9	37,5	35,2	34,5	33,2	32,2	28,8	23,6	↓ 5,2
Stavebníctvo	31,1	35,7	38,4	33,9	32,0	30,6	34,4	32,3	29,4	25,0	21,5	↓ 3,5
Obchod	18,7	21,3	21,0	17,7	18,0	19,2	24,0	21,1	19,4	23,0	20,9	↓ 2,1
Služby	23,1	27,5	27,8	26,1	25,1	23,3	27,2	24,8	25,5	24,0	20,8	↓ 3,2

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 došlo v roku 2018 k zlepšeniu platobnej schopnosti odberateľov v štyroch z piatich odvetví – pôdohospodárstve, priemysle, stavebníctve a službách. Predovšetkým v odvetví pôdohospodárstva došlo k výraznému zníženiu doby inkasa pohľadávok od odberateľov – z 33,1 dní v roku 2008 na 15,2 dní v roku 2018. Napriek medziročnému skráteniu doby inkasa pohľadávok z OS, obchodné MSP získavali aj v roku 2018 finančné prostriedky pomalšie ako v roku 2008 (o 2,2 dňa). Medzi podniky vyznačujúce sa dlhodobo nízkou dobou inkasa pohľadávok možno zaradiť obchodné, a od roku 2012 aj pôdohospodárske podniky. Naopak, dlhodobo vyššiu dobu inkasa pohľadávok z OS dosahujú priemyselné a stavebné podniky. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 11.

Graf č. 11: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3.3 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa sídla

V členení podľa jednotlivých krajov došlo u všetkých MSP k skráteniu doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku. K najvýraznejšiemu medziročnému zlepšeniu došlo u MSP so sídlom v Banskobystrickom kraji, v ktorom zaznamenali podniky pokles doby inkasa pohľadávok od odberateľov o 3,8 dňa. V absolútnom vyjadrení sa najrýchlejšie darilo získavať finančné prostriedky od svojich odberateľov MSP so sídlom v Bratislavskom kraji, ktoré si medziročným poklesom doby inkasa pohľadávok z OS o 2,7 dňa upevnili prvenstvo v platobnej disciplíne odberateľov. Celková doba splatnosti krátkodobých pohľadávok bratislavských MSP tak predstavovala v poslednom analyzovanom roku 19,0 dní. Najdlhšou dobou splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS sa v roku 2018 vyznačovali trenčianske MSP – na úrovni 23,3 dní.

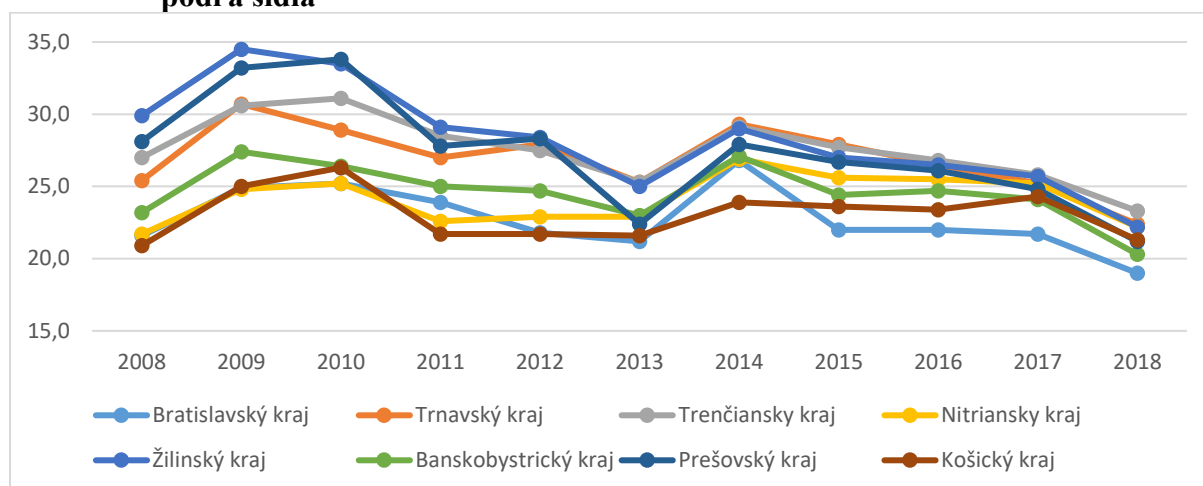
Tab. č. 15: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Bratislavský kraj	21,6	24,9	25,2	23,9	21,8	21,2	26,8	22,0	22,0	21,7	19,0	↓ 2,7
Trnavský kraj	25,4	30,7	28,9	27,0	27,9	25,3	29,3	27,9	26,5	25,2	22,4	↓ 2,8
Trenčiansky kraj	27,0	30,6	31,1	28,5	27,5	25,3	29,1	27,7	26,8	25,8	23,3	↓ 2,5
Nitriansky kraj	21,7	24,8	25,2	22,6	22,9	22,9	26,9	25,6	25,5	25,2	22,2	↓ 3,0
Žilinský kraj	29,9	34,5	33,5	29,1	28,4	25,0	29,0	27,0	26,5	25,7	22,2	↓ 3,5
Banskobystrický kraj	23,2	27,4	26,4	25,0	24,7	23,0	27,1	24,4	24,7	24,1	20,3	↓ 3,8
Prešovský kraj	28,1	33,2	33,8	27,8	28,3	22,4	27,9	26,7	26,1	24,8	21,2	↓ 3,6
Košický kraj	20,9	25,0	26,3	21,7	21,7	21,6	23,9	23,6	23,4	24,3	21,3	↓ 3,0

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z obchodného styku mala v priebehu analyzovaného obdobia nepravidelný priebeh. Výsledky ukazovateľa nepriaznivo ovplyvnila kríza, ktorá mala priamy dopad na platobnú disciplínu odberateľov. V porovnaní s rokom 2008 došlo v roku 2018 k skráteniu doby inkasa pohľadávok z obchodného styku až v šiestich z ôsmich krajov – v Žilinskom (o 7,7 dňa), Prešovskom (o 6,9 dňa), Trenčianskom (o 3,7 dňa), Trnavskom (o 3,0 dňa), Banskobystrickom (o 2,9 dňa) a Bratislavskom kraji (o 2,6 dňa). MSP so sídlom v Nitrianskom a Košickom kraji nedosiahli výsledky pred krízy. Medzi kraje s dlhodobou nadpriemernou platobnou disciplínou odberateľov možno zaradiť Bratislavský a Košický kraj.

Graf č. 12: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

3.4 Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS podľa právnych foriem

Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS medziročne poklesla vo všetkých analyzovaných právnych formách. K skráteniu doby inkasa pohľadávok z OS v roku 2018 tak došlo v družstvách (o 4,7 dňa), ostatných právnych formách (o 3,5 dňa), spoločnostiach s ručením obmedzením a akciových spoločnostiach (o 2,9 dňa) a FO zapísaných v Obchodnom registri (o 2,2 dňa). Spomedzi analyzovaných právnych foriem dosiahli najnižšiu dobu splatnosti pohľadávok z OS ostatné právne formy (1,2 dňa), ktoré s výraznejším odstupom nasledovali spoločnosti s ručením obmedzeným (21,1 dňa). Naopak, najdlhšie trvalo získanie finančných prostriedkov od odberateľov akciovým spoločnostiam – až 43,5 dní.

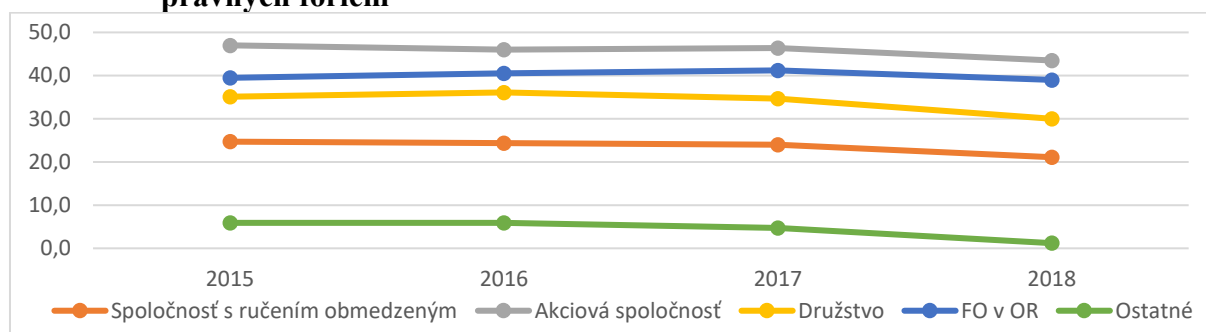
Tab. č. 16: Doba splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Spoločnosť s ručením obmedzeným	24,7	24,4	24,0	21,1	↓ 2,9
Akciová spoločnosť	47,0	46,0	46,4	43,5	↓ 2,9
Družstvo	35,1	36,1	34,7	30,0	↓ 4,7
FO v OR	39,5	40,5	41,2	39,0	↓ 2,2
Ostatné	5,9	5,9	4,7	1,2	↓ 3,5

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V priebehu rokov 2015 – 2018 sa vývoj ukazovateľa vyznačoval prevažne klesajúcim trendom. Pozitívny vývoj zaznamenali najmä spoločnosti s ručením obmedzeným a ostatné právne formy, u ktorých nedošlo k medziročnému zvýšeniu doby inkasa pohľadávok z OS ani v jednom roku. Stagnujúcim strednodobým trendom sa vyznačovali FO zapísané v Obchodnom registri, u ktorých došlo po predchádzajúcom dvojročnom náraste hodnoty ukazovateľa k poklesu. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti pohľadávok z OS MSP v rokoch 2015 – 2018 v členení podľa právnych foriem znázorňuje graf č. 13.

Graf č. 13: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých pohľadávok z OS MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4 Doba splatnosti záväzkov

Ukazovateľ doby splatnosti záväzkov patrí taktiež do skupiny ukazovateľov aktivity a kvantifikuje dobu trvania úhrady záväzku od momentu jeho vzniku. Po dosadení krátkodobých záväzkov z obchodného styku ukazovateľ vypovedá o dobe vysporiadania krátkodobých záväzkov voči obchodným partnerom. Umožňuje tak zhodnotiť platobnú disciplínu podniku. V rámci obchodných vzťahov je pre podnik výhodnejšie, keď má kratšiu dobu splatnosti pohľadávok ako záväzkov, keďže v takom prípade získava prostriedky skôr ako ich hradí. Neskorá úhrada od odberateľov má nepriaznivý dopad na peňažné toky podniku a môže priviesť podnik do druhej platobnej neschopnosti – t. j. podnik nebude schopný včas uhradiť svoje záväzky a doba splatnosti záväzkov sa bude predlžovať.

Celkové záväzky

Doba splatnosti celkových záväzkov MSP sa v medziročnom porovnaní v roku 2018 markantne skrátila – až o 22,6 dňa. Rovnako ako v predchádzajúcich dvoch rokoch sa o skrátenie doby splatnosti najväčšou mierou pričínili mikropodniky, ktoré uhradili svoje záväzky o 26,5 dňa skôr ako v roku 2017. Pozitívny vývoj zaznamenali aj podnikateľské subjekty vo veľkostnej kategórii malých a stredných podnikov, u ktorých sa doba splatnosti celkových záväzkov medziročne skrátila o 5,3 resp. 3,1 dňa. Vzhľadom na kapitálovú silu podnikov nachádzajúcich sa v jednotlivých veľkostných kategóriách je celkom prirodzené, že s rastúcou veľkosťou podniku, klesá doba splatnosti celkových záväzkov. Najkratšiu dobu splatnosti celkových záväzkov spomedzi MSP dosiahli v roku 2018 stredné podniky (76,7 dní), nasledované malými podnikmi (89,1 dní) a mikropodnikmi (110,5 dní), ktoré sa zvyčajne vyznačujú najnižším objemom disponibilných finančných prostriedkov.

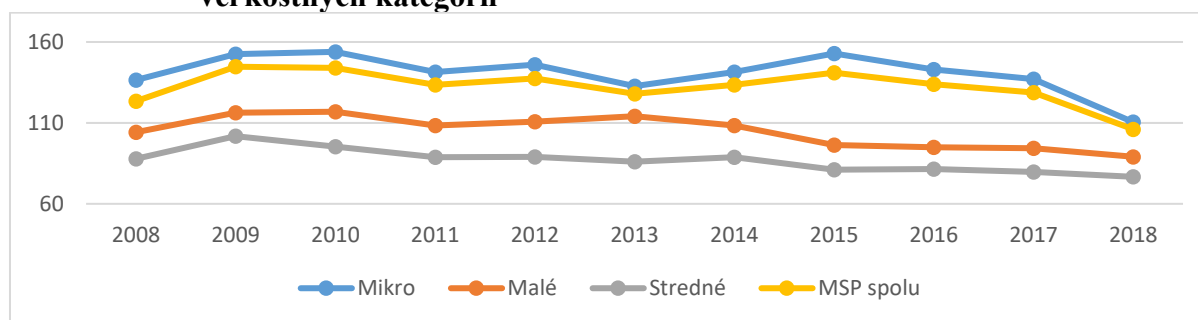
Tab. č. 17: Doba splatnosti celkových záväzkov podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Mikro	136,4	152,4	153,9	141,5	145,9	132,7	141,5	152,8	143,1	137,0	110,5	↓ 26,5
Malé	104,2	116,3	116,9	108,4	110,8	114,2	108,4	96,3	95,0	94,4	89,1	↓ 5,3
Stredné	87,9	101,8	95,3	88,8	89	86	88,8	81,1	81,5	79,8	76,7	↓ 3,1
MSP spolu	123,4	144,7	143,9	133,5	137,5	128	133,5	141,1	133,9	128,7	106,1	↓ 22,6
Veľké	78,5	79,7	77,5	74,2	67,5	68,2	74,2	68,7	68,5	68,9	70,4	↑ 1,5

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V dlhodobom horizonte rokov 2008 – 2018 došlo k zníženiu doby splatnosti celkových záväzkov vo všetkých veľkostných kategóriách MSP – najviac u mikropodnikov (o 25,9 dňa). Mikropodniky, ktoré boli postihnuté krízou v najväčšej miere, tak potvrdili predpokladaný trend a po prvýkrát v priebehu analyzovaných 11 rokov uhradili v roku 2018 svoje záväzky rýchlejšie ako v roku 2008. Spomedzi veľkostných kategórií MSP majú dlhodobo najnižšiu dobu splatnosti celkových záväzkov stredné podniky. Vývoj doby splatnosti celkových záväzkov v období rokov 2008 – 2018 v členení podľa veľkostných kategórií znázorňuje graf č. 14 na nasledujúcej strane.

Graf č. 14: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti celkových záväzkov MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.1 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa veľkostných kategórií

Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku MSP sa v roku 2018 skrátila o 1,4 dňa na 10,1 dní. Medián doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS zaznamenal pokles vo všetkých veľkostných kategóriách. Spomedzi MSP zaznamenali najvýraznejšie medziročné zlepšenie hodnôt ukazovateľa stredné podniky (o 2,4 dňa), následne mikropodniky a malé podniky (o 1,2 dňa). V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP uhrádzali najrýchlejšie záväzky z obchodného styku mikropodniky (za 7,8 dní), najpomalšie stredné podniky (za 35,5 dní). Na základe hodnôt roku 2018 možno konštatovať, že platobná disciplína mikropodnikov výrazne prevyšovala platobnú disciplínu malých a stredných podnikov.

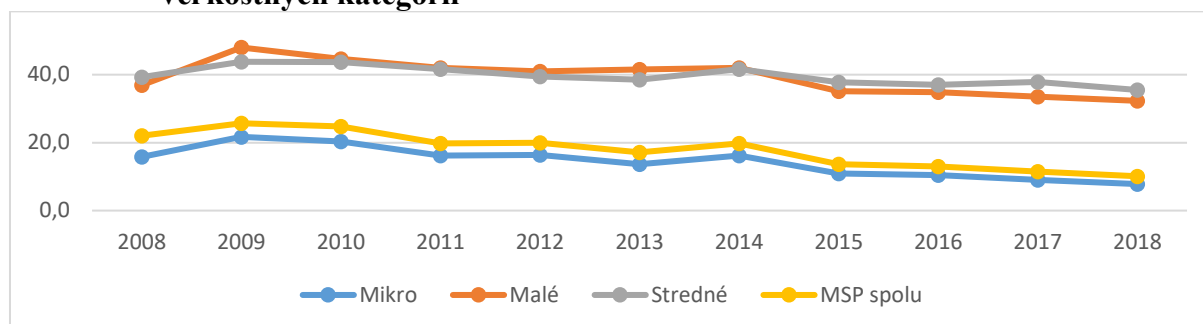
Tab. č. 18: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Mikro	15,8	21,7	20,3	16,2	16,4	13,6	16,2	10,9	10,4	9,0	7,8	↓ 1,2
Malé	36,9	48,0	44,6	42,0	41,0	41,5	42,0	35,1	34,8	33,5	32,3	↓ 1,2
Stredné	39,3	43,8	43,7	41,6	39,5	38,5	41,6	37,8	37,0	37,9	35,5	↓ 2,4
MSP spolu	22,0	25,7	24,8	19,8	20,0	17,1	19,8	13,6	13,0	11,5	10,1	↓ 1,4
Veľké	37,9	39,9	42,5	38,7	36,5	37,1	38,7	39,6	38,7	37,1	36,5	↓ 0,6

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS mala v dlhodobom horizonte rokov 2008 – 2018 klesajúci trend vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. V roku 2018 dosiahli všetky veľkostné kategórie MSP nižšiu hodnotu doby splatnosti záväzkov z obchodného styku ako v predkrízovom roku 2008. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií majú dlhodobo najlepšiu platobnú disciplínu mikropodniky. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP v členení podľa veľkostných kategórií v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 15.

Graf č. 15: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.2 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa odvetví

V členení MSP podľa odvetví došlo taktiež k medziročnému zníženiu doby splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku – a to vo všetkých analyzovaných odvetviach. V medziročnom porovnaní si výrazne polepšili najmä MSP pôsobiace v priemysle, ktoré uhrádzali záväzky z obchodného styku o 4,5 dňa rýchlejšie ako v roku 2017. V ostatných odvetviach došlo k miernejšiemu zlepšeniu - doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS sa medziročne skrátila u podnikov pôsobiacich v stavebníctve o 1,4 dňa, v obchode o 1,2 dňa, v službách o 1,1 dňa a v pôdohospodárstve o 0,7 dňa. Spomedzi analyzovaných odvetví si najrýchlejšie plnili platobnú povinnosť MSP pôsobiace v odvetví služieb (7,1 dňa). Naopak, úhrada záväzkov z OS najdlhšie trvala obchodným podnikom (18,0 dní).

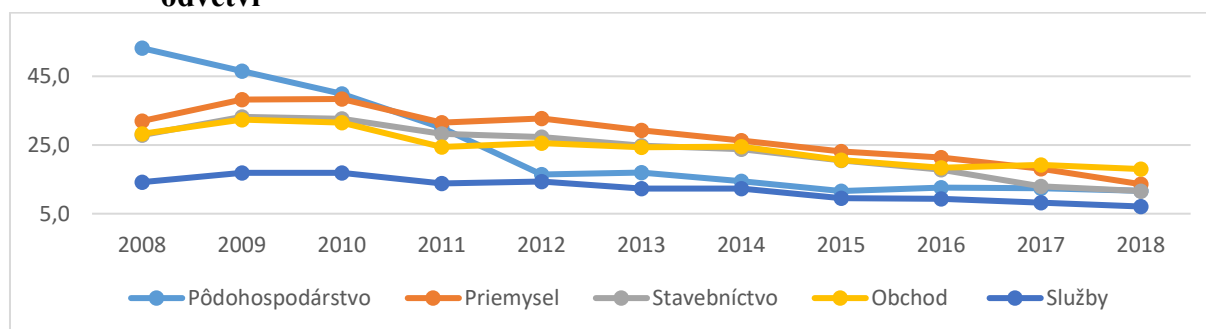
Tab. č. 19: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Pôdohospodárstvo	53,2	46,5	39,9	30,0	16,4	17,0	14,5	11,6	12,6	12,4	11,7	↓ 0,7
Priemysel	32,0	38,2	38,4	31,5	32,7	29,3	26,3	23,1	21,4	18,1	13,6	↓ 4,5
Stavebníctvo	27,9	33,2	32,6	28,3	27,3	24,8	23,8	20,5	17,8	13,0	11,6	↓ 1,4
Obchod	28,3	32,4	31,5	24,4	25,6	24,3	24,6	20,6	18,4	19,2	18,0	↓ 1,2
Služby	14,2	16,9	16,9	13,8	14,4	12,3	12,3	9,5	9,3	8,2	7,1	↓ 1,1

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska došlo k zníženiu doby splatnosti záväzkov z OS vo všetkých analyzovaných odvetviach. Najvýraznejšie zlepšenie za sledované obdobie zaznamenali MSP pôsobiace v pôdohospodárstve, ktorých doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS klesla z 53,2 dní v roku 2008 na 11,7 dní v roku 2018. Dlhodobu najlepšiu platobnú disciplínu (resp. nižšou dobou splatnosti krátkodobých záväzkov z OS) sa vyznačujú podniky pôsobiace v odvetví služieb. Naopak, medzi odvetviami s dlhobou vyššou dobou splatnosti krátkodobých záväzkov z OS možno zaradiť priemysel, obchod a stavebníctvo. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti záväzkov z OS MSP v členení podľa odvetví v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 16.

Graf č. 16: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.3 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa sídla

Rovnomerný, avšak zreteľný pokles mediánovej hodnoty doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS je u MSP badateľný aj v členení podľa krajov. K najvýraznejšiemu poklesu ukazovateľa došlo u MSP so sídlom v Banskobystrickom (o 1,9 dňa), Žilinskom (o 1,8 dňa) a Prešovskom kraji (o 1,7 dňa). Naopak, najnižšiu dynamiku poklesu zaznamenali MSP v Trnavskom kraji (o 1,0 dňa). Najlepšiu platobnú disciplínu v regionálnom členení dosiahli v roku 2018 MSP so sídlom v Nitrianskom a Prešovskom kraji (9,5 dní). Napriek minimálnym rozdielom v platobnej disciplíne MSP v členení podľa krajov, trvala úhrada záväzkov najdlhšie MSP so sídlom v Trnavskom, Žilinskom a Košickom kraji (10,7 dní).

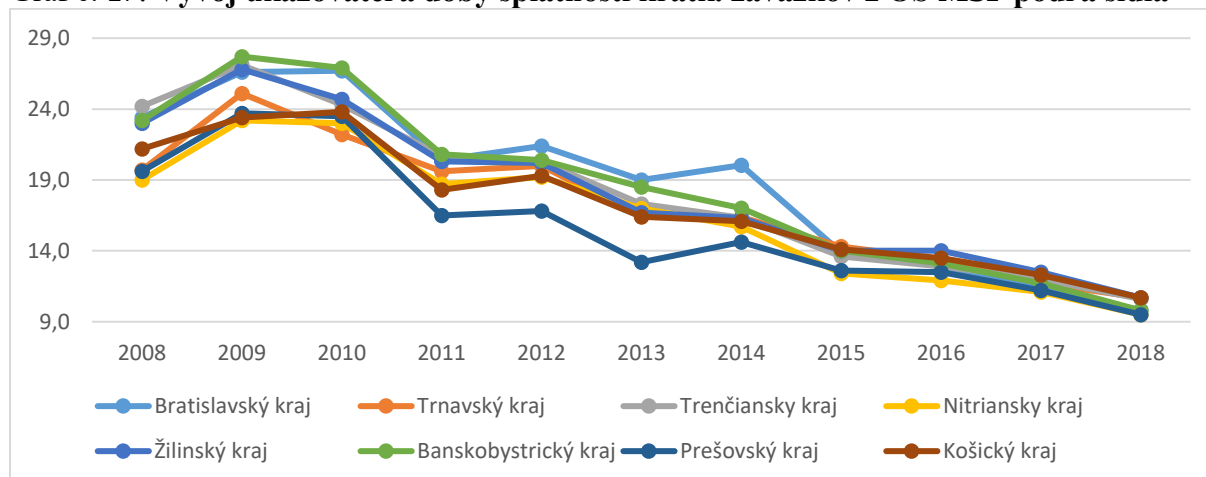
Tab. č. 20: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Bratislavský kraj	23,4	26,6	26,7	20,4	21,4	19,0	20,0	13,9	12,9	11,4	9,8	↓ 1,6
Trnavský kraj	19,7	25,1	22,2	19,6	20,0	16,4	16,4	14,3	13,4	11,7	10,7	↓ 1,0
Trenčiansky kraj	24,2	27,1	24,3	20,7	20,3	17,3	16,3	13,6	12,9	12,0	10,6	↓ 1,4
Nitriansky kraj	19,0	23,2	23,0	18,7	19,2	17,0	15,7	12,4	11,9	11,1	9,5	↓ 1,6
Žilinský kraj	23,0	26,8	24,7	20,3	20,2	16,7	16,3	14,0	14,0	12,5	10,7	↓ 1,8
Banskobystrický kraj	23,2	27,7	26,9	20,8	20,4	18,5	17,0	14,0	13,1	11,7	9,8	↓ 1,9
Prešovský kraj	19,6	23,7	23,5	16,5	16,8	13,2	14,6	12,6	12,5	11,2	9,5	↓ 1,7
Košický kraj	21,2	23,4	23,8	18,3	19,3	16,4	16,1	14,1	13,5	12,3	10,7	↓ 1,6

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ doby splatnosti záväzkov z OS mal v období rokov 2008 – 2018 klesajúci trend, čo možno hodnotiť pozitívne. Po kríze, ktorej dôsledky sa v najväčšej miere prejavili v roku 2009 sa problém so zdĺhavou úhradou MSP postupne eliminoval a platobná disciplína slovenských MSP sa v analyzovanom období výrazne zlepšila. V roku 2018 zaznamenali MSP vo všetkých slovenských krajoch nižšiu dobu splatnosti krátkodobých záväzkov z OS ako v roku 2008. Medzi kraje s dlhodobou nadpriemernou platobnou schopnosťou MSP možno zaradiť Prešovský a Nitriansky kraj. Je však potrebné podotknúť, že s pribúdajúcimi rokmi sa rozdiely v jednotlivých krajoch stierajú. Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP v členení podľa sídla v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 17 na nasledujúcej strane.

Graf č. 17: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátk. záväzkov z OS MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.4 Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS podľa právnych foriem

V členení podľa právnych foriem došlo v roku 2018 k skráteniu doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS v troch z piatich typov právnych foriem. Medziročný pokles hodnôt ukazovateľa zaznamenali ostatné právne formy (o 1,9 dňa), spoločnosti s ručením obmedzeným (o 1,4 dňa) a FO zapísané v Obchodnom registri (o 0,4 dňa). Naopak, platobná disciplína sa medziročne zhoršila v družstvách a akciových spoločnostiach, ktoré uhrádzali svoje záväzky o 1,7 resp. 0,5 dňa neskôr ako v roku 2017. V absolútnej hodnote dosiahli najkratšiu dobu splatnosti záväzkov z OS ostatné právne formy (0,6 dní), FO zapísané v Obchodnom registri (7,4 dní) a spoločnosti s ručením obmedzeným (10,0 dní). Doba splatnosti záväzkov z OS akciových spoločností a družstiev bola výrazne dlhšia. Najdlhšie trvala úhrada záväzkov z OS akciovým spoločnostiam (55,9 dní).

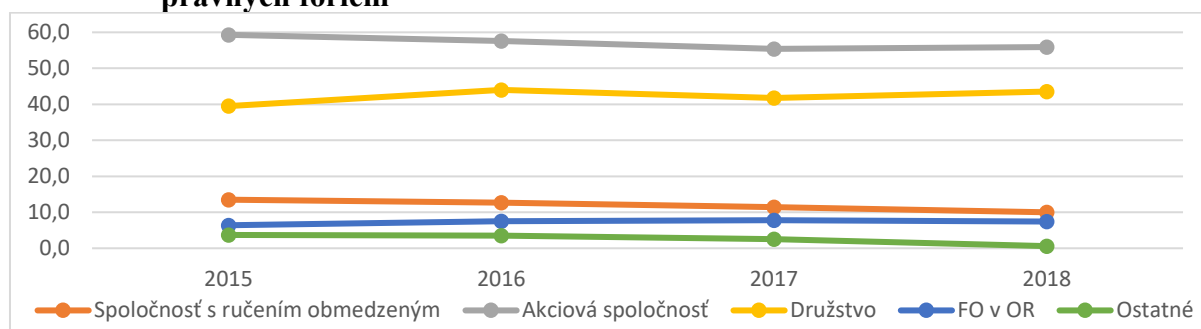
Tab. č. 21: Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Spoločnosť s ručením obmedzeným	13,5	12,7	11,4	10,0	↓ 1,4
Akciová spoločnosť	59,3	57,6	55,4	55,9	↑ 0,5
Družstvo	39,5	44,0	41,8	43,5	↑ 1,7
FO v OR	6,4	7,5	7,8	7,4	↓ 0,4
Ostatné	3,7	3,5	2,5	0,6	↓ 1,9

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V rokoch 2015 – 2018 sa MSP v členení podľa jednotlivých právnych foriem vyznačovali odlišným vývojom. Pozitívny trend možno badať najmä u spoločností s ručením obmedzeným a ostatných právnych foriem, ktorých platobná disciplína sa každým rokom zlepšovala. Klesajúcim trendom ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS sa napriek medziročnému nárastu v poslednom analyzovanom roku vyznačovali aj akciové spoločnosti. Doba splatnosti krátkodobých záväzkov z OS u MSP podnikajúcich formou družstva alebo FO zapísaných v Obchodnom registri mala v sledovanom období kolísavý priebeh. Dlhodobu najnižšiu dobu splatnosti krátkodobých záväzkov dosahujú ostatné právne formy.

Graf č. 18: Vývoj ukazovateľa doby splatnosti krátkodobých záväzkov z OS MSP podľa právnych foriem

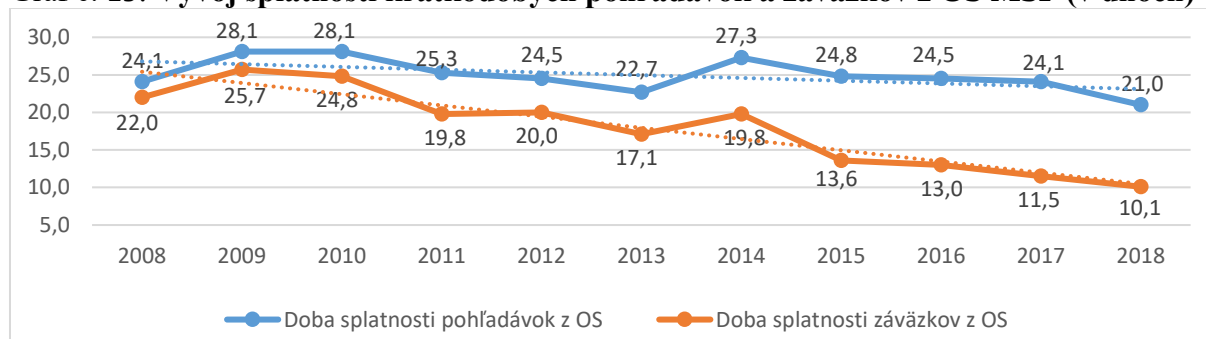
Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

4.5 Vývoj splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS

Porovnaním doby splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z obchodného styku možno získať informáciu o pozícii MSP voči svojim dodávateľom a odberateľom. Z podnikového hľadiska možno považovať za optimálny stav taký, keď doba splatnosti záväzkov z OS mierne prevyšuje dobu splatnosti pohľadávok z OS. V tom prípade získava podnik finančné prostriedky od svojich odberateľov skôr ako uhradza finančné prostriedky svojim dodávateľom. Uvedená situácia umožňuje podniku dočasne využívať väčšie množstvo finančných prostriedkov, čím nevzniká riziko platobnej neschopnosti. Je však potrebné poznamenať, že doba splatnosti krátkodobých záväzkov z obchodného styku by nemala výrazne prevyšovať dobu splatnosti krátkodobých pohľadávok.

Doba splatnosti pohľadávok aj záväzkov z OS medziročne poklesla. Napriek medziročnému zníženiu rozdielu medzi dobou splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS z 12,6 dní v roku 2017 na 10,9 dní v roku 2018 však naďalej doba splatnosti pohľadávok z OS výrazne prevyšovala dobu splatnosti záväzkov z OS, čo na jednej strane vypovedá o dobrej platobnej disciplíne MSP, avšak na druhej strane im môže spôsobiť problémy spojené s nedostatkom pohotových peňažných prostriedkov v dôsledku neskoršej úhrady od svojich odberateľov. Na základe dosiahnutých výsledkov tak možno konštatovať, že MSP majú vo vzťahu k svojim odberateľom slabšiu vyjednávaciu pozíciu.

Graf č. 19: Vývoj splatnosti krátkodobých pohľadávok a záväzkov z OS MSP (v dňoch)

Zdroj: vlastné spracovanie

5 Obrat aktív

Ukazovateľ obrat aktív vyjadruje pomer tržieb k celkovým aktívam podniku. Vypovedá o účinnosti využitia majetku v transformačnom procese. Výsledná hodnota odpovedá na otázku, koľkokrát sa celkové aktíva vrátia vo forme tržieb za jeden rok.

5.1 Obrat aktív podľa veľkostných kategórií

Medián obratu aktív celej skupiny malých a stredných podnikov dosiahol v roku 2018 rovnakú hodnotu ako v predchádzajúcom roku 2017 – t. j. 0,93.

V členení podľa veľkostných kategórií MSP došlo k medziročnému zvýšeniu hodnôt ukazovateľa u malých a stredných podnikov (v oboch prípadoch o 0,05 bodu). Naopak, zníženie obratu aktív zaznamenali už tretí rok po sebe mikropodniky, ktorých obrat sa medziročne znížil o 0,01 bodu z 0,86 v roku 2017 na 0,85 v roku 2018. Spomedzi MSP dosiahli najvyššiu mieru využitia majetku stredné podniky, ktorých aktíva sa vrátili vo forme tržieb 1,84-krát za rok. Podobnú účinnosť využitia majetku dosiahli aj malé podniky, ktoré zaznamenali obrat aktív na úrovni 1,82. Mikropodniky dosiahli v porovnaní s malými a strednými podnikmi výrazne nižšiu účinnosť využitia majetku – „iba“ 0,85. Hodnoty obratu aktív podnikateľských subjektov v členení podľa veľkostných kategórií v rokoch 2008 – 2018 sú uvedené v tabuľke č. 22.

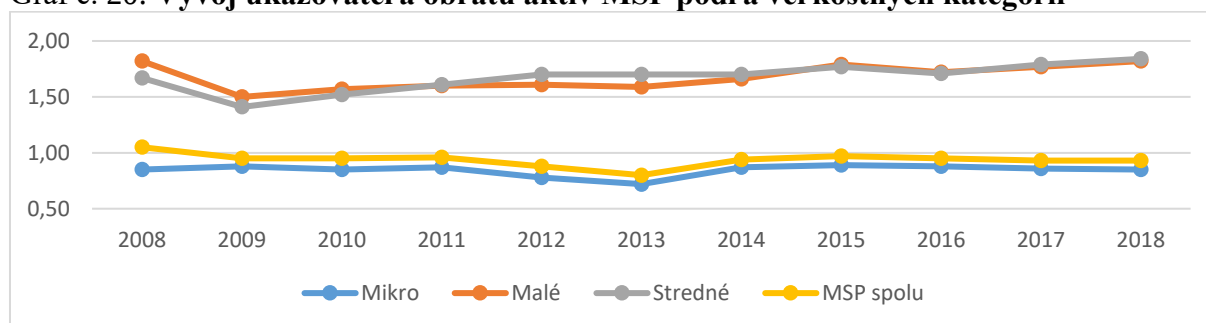
Tab. č. 22: Obrat aktív podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Mikro	0,85	0,88	0,85	0,87	0,78	0,72	0,87	0,89	0,88	0,86	0,85	↓ 0,01
Malé	1,82	1,50	1,57	1,60	1,61	1,59	1,66	1,79	1,72	1,77	1,82	↑ 0,05
Stredné	1,67	1,41	1,52	1,61	1,70	1,70	1,70	1,77	1,71	1,79	1,84	↑ 0,05
MSP spolu	1,05	0,95	0,95	0,96	0,88	0,80	0,94	0,97	0,95	0,93	0,93	=
Veľké	1,80	1,63	1,78	1,82	1,98	1,92	2,04	1,98	2,00	2,05	2,10	↑ 0,05

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V porovnaní s rokom 2009, kedy došlo k poklesu obratu aktív vo všetkých veľkostných kategóriách sa hodnoty ukazovateľa v priebehu desaťročia výrazne zvýšili a v roku 2018 dosiahli úroveň pred krízy. V prípade stredných podnikov došlo dokonca k prekročeniu tejto úrovne. Dlhodobo najnižší obrat aktív dosahujú mikropodniky, ktoré si udržujú relatívne stabilný trend počas všetkých analyzovaných rokov.

Graf č. 20: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

5.2 Obrat aktív podľa odvetví

Z hľadiska jednotlivých odvetví vzrástol obrat aktív v roku 2018 u MSP pôsobiacich v stavebníctve (o 0,06 bodu) a priemysle (o 0,03 bodu). K nepatrnému poklesu hodnoty ukazovateľa došlo u obchodných MSP a MSP poskytujúcich služby – o 0,01 bodu. Obrat aktív pôdohospodárskych podnikov ostal na nezmenenej úrovni. V absolútnej hodnote dosiahli najpriaznivejšie hodnoty podnikateľské subjekty pôsobiace v odvetví stavebníctva (1,15 bodu) nasledované priemyselnými (1,10 bodu) a obchodnými MSP (1,08 bodu). Účinnosť využitia majetku MSP pôsobiacich v odvetví pôdohospodárstva a služieb bola však výrazne nižšia – na úrovni 0,53 resp. 0,85, čo je do značnej miery spôsobené aj samotným charakterom podnikateľskej činnosti.

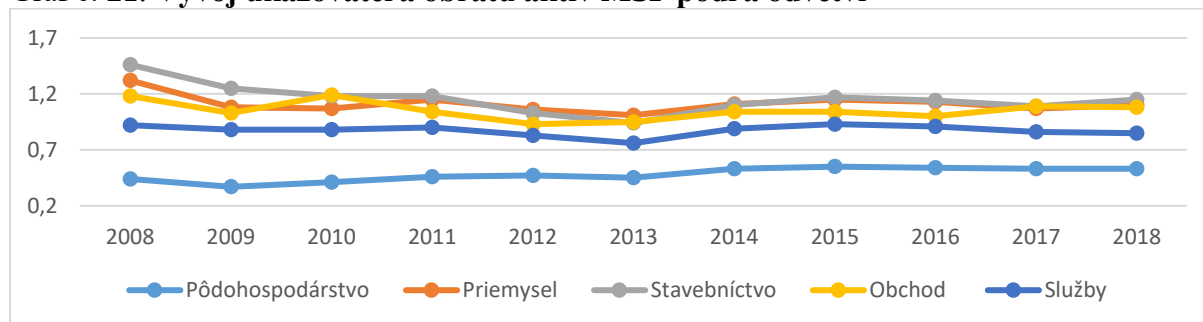
Tab. č. 23: Obrat aktív MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Pôdohospodárstvo	0,44	0,37	0,41	0,46	0,47	0,45	0,53	0,55	0,54	0,53	0,53	=
Priemysel	1,32	1,08	1,07	1,15	1,06	1,01	1,11	1,15	1,13	1,07	1,10	↑ 0,03
Stavebníctvo	1,46	1,25	1,18	1,18	1,03	0,94	1,1	1,17	1,14	1,09	1,15	↑ 0,06
Obchod	1,18	1,03	1,19	1,04	0,93	0,95	1,04	1,04	1,00	1,09	1,08	↓ 0,01
Služby	0,92	0,88	0,88	0,9	0,83	0,76	0,89	0,93	0,91	0,86	0,85	↓ 0,01

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V dlhodobom porovnaní s rokom 2008 došlo v roku 2018 k zvýšeniu hodnoty ukazovateľa obratu aktív len v pôdohospodárstve – o 0,09 bodu. MSP v ostatných odvetviach ani v roku 2018 nedosiahli hodnoty z predkrízového obdobia. Vývoj mediánu ukazovateľa obratu aktív podľa jednotlivých odvetví za posledných 11 rokov znázorňuje graf č. 21.

Graf č. 21: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

5.3 Obrat aktív podľa sídla

V medziročnom porovnaní hodnôt obratu aktív MSP v členení podľa jednotlivých krajov nedošlo k výraznejším zmenám. Rast hodnôt ukazovateľa zaznamenali len dva z ôsmich slovenských krajov – Trnavský a Košický (o 0,01 bodu). Obrat aktív MSP v Nitrianskom a Prešovskom kraji sa medziročne nemenil. V Bratislavskom, Žilinskom a Banskobystrickom kraji zaznamenali MSP pokles obratu aktív o 0,01 bodu. K najvýraznejšiemu medziročnému poklesu obratu aktív MSP však došlo v Trenčianskom kraji (o 0,02 bodu), ktorý je aj napriek medziročnému poklesu krajom s najúčinnejším využitím majetku MSP (1,07 bodu). Najmenej

účinne využívali majetok MSP so sídlom v Bratislavskom kraji, kde predstavoval obrat aktív MSP 0,78 bodu.

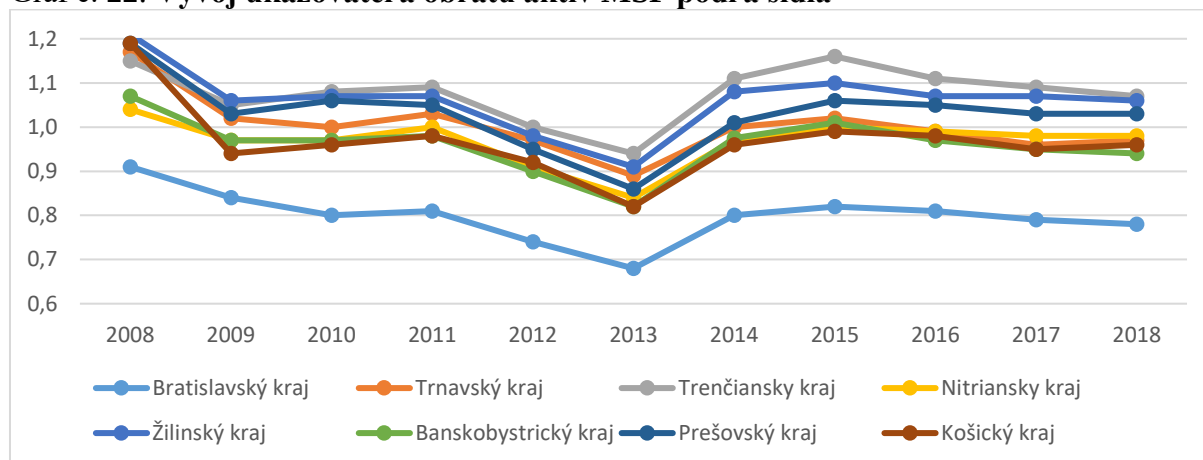
Tab. č. 24: Obrat aktív MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Bratislavský kraj	0,91	0,84	0,80	0,81	0,74	0,68	0,80	0,82	0,81	0,79	0,78	↓ 0,01
Trnavský kraj	1,17	1,02	1,00	1,03	0,97	0,89	1,00	1,02	0,99	0,96	0,97	↑ 0,01
Trenčiansky kraj	1,15	1,05	1,08	1,09	1,00	0,94	1,11	1,16	1,11	1,09	1,07	↓ 0,02
Nitriansky kraj	1,04	0,97	0,97	1,00	0,91	0,84	0,97	1,00	0,99	0,98	0,98	=
Žilinský kraj	1,21	1,06	1,07	1,07	0,98	0,91	1,08	1,10	1,07	1,07	1,06	↓ 0,01
Banskobystrický kraj	1,07	0,97	0,97	0,98	0,90	0,82	0,98	1,01	0,97	0,95	0,94	↓ 0,01
Prešovský kraj	1,19	1,03	1,06	1,05	0,95	0,86	1,01	1,06	1,05	1,03	1,03	=
Košický kraj	1,19	0,94	0,96	0,98	0,92	0,82	0,96	0,99	0,98	0,95	0,96	↑ 0,01

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V členení podľa sídla nedošlo v roku 2018 v porovnaní s rokom 2008 k zlepšeniu v žiadnom slovenskom kraji. Dlhodobu výrazne nižšie hodnoty ukazovateľa obratu aktív v porovnaní s ostatnými kraji dosahujú MSP v Bratislavskom kraji. Naopak medzi MSP s dlhodobu nadpriemerným využitím majetku možno zaradiť subjekty so sídlom v Trenčianskom, Žilinskom a Prešovskom kraji. Vývoj mediánu ukazovateľa obratu aktív podľa jednotlivých krajov v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 22.

Graf č. 22: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

5.4 Obrat aktív podľa právnych foriem

V členení MSP podľa jednotlivých právnych foriem došlo v roku 2018 k medziročnému rastu obratu aktív MSP iba v kategórii ostatných právnych foriem (o 0,09 bodu) a FO zapísaných v Obchodnom registri (o 0,02 bodu). Obrat aktív družstiev a akciových spoločností klesol o 0,03 resp. 0,02 bodu. Hodnota ukazovateľa obratu aktív spoločností s ručením obmedzeným sa medziročne nemenila. Spomedzi uvedených právnych foriem sa najlepším využitím majetku vyznačovali FO zapísané v Obchodnom registri (1,50 bodu), MSP podnikajúce v ostatných právnych formách (1,00 bodu) a spoločnosti s ručením obmedzeným (0,95 bodu). Výrazne nižšie hodnoty obratu aktív MSP zaznamenali v roku 2018 družstvá a akciové spoločnosti – 0,30 resp. 0,13 bodu.

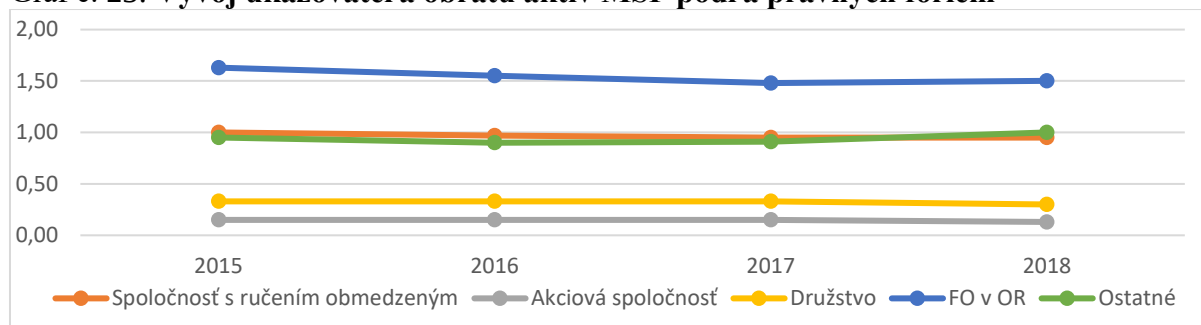
Tab. č. 25: Doba obratu aktív MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,00	0,97	0,95	0,95	=
Akciová spoločnosť	0,15	0,15	0,15	0,13	↓ 0,02
Družstvo	0,33	0,33	0,33	0,30	↓ 0,03
FO v OR	1,63	1,55	1,48	1,50	↑ 0,02
Ostatné	0,95	0,90	0,91	1,00	↑ 0,09

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ obratu aktív MSP v členení podľa právnych foriem sa v rokoch 2015 – 2018 vyvíjal odlišne. Spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti a družstvá sa v sledovanom období vyznačovali stagnujúcim až mierne klesajúcim trendom. V prípade FO zapísaných v Obchodnom registri a ostatných právnych foriem bol vývoj sprevádzaný poklesom a následným nárastom hodnôt. Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa právnych foriem v období rokov 2015 – 2018 znázorňuje graf č. 23.

Graf č. 23: Vývoj ukazovateľa obratu aktív MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6 Celková zadlženosť aktív

Ukazovateľ celkovej zadlženosti aktív vypovedá o štruktúre finančných zdrojov. Vyjadruje podiel záväzkov (vrátane časového rozlíšenia) na celkovom krytí majetku (pasívach). Ukazovateľ môže nadobúdať hodnoty od 0 % po 100 %. V prípade, že ukazovateľ dosiahne hodnotu 0 %, znamená to, že podnik pracuje len s využitím vlastného kapitálu. Naopak, ak ukazovateľ dosiahne hodnotu 100 %, podnik využíva len cudzí kapitál. Odporúčané hodnoty ukazovateľa sú veľmi individuálne – v závislosti od predmetu podnikania a odvetvia, v ktorom podnik pôsobí. Väčšinou sa pohybujú v rozmedzí od 30 do 70 %.

6.1 Celková zadlženosť aktív podľa veľkostných kategórií

Medián celkovej zadlženosti aktív MSP v roku 2018 medziročne klesol o 2,60 p. b. na 52,54 %, čo predstavuje najnižšiu zadlženosť aktív MSP za celé sledované obdobie. Na medziročnom znížení zadlženosti MSP sa podieľali všetky veľkostné kategórie podnikov. Najväčší medziročný pokles zaznamenali mikropodniky, ktorých celková zadlženosť klesla o 2,93 p. b. V prípade malých a stredných podnikov šlo o pokles zadlženosti o 1,19 resp. 1,50 p. b. Spomedzi MSP sa v roku 2018 najmenej zadlžovali mikropodniky (49,70 %) a najviac malé podniky (69,72 %).

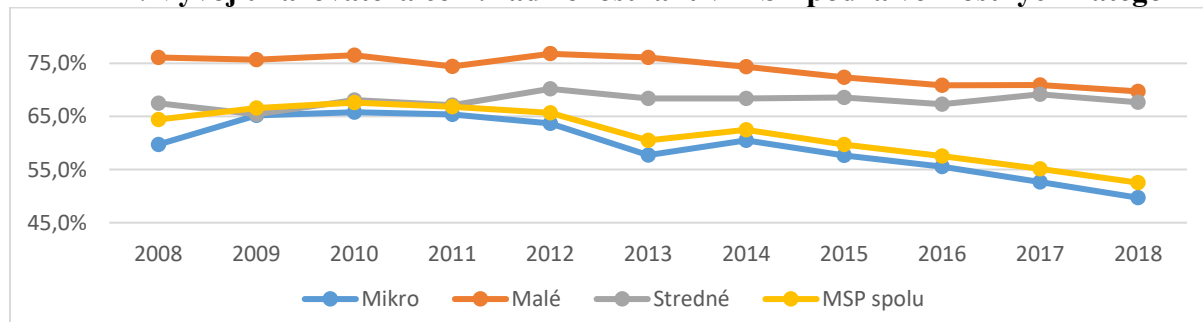
Tab. č. 26: Celková zadlženosť aktív podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Mikro	59,70%	65,20%	65,80%	65,40%	63,70%	57,70%	60,48%	57,68%	55,56%	52,63%	49,70%	↓ 2,93
Malé	76,10%	75,70%	76,50%	74,40%	76,80%	76,10%	74,37%	72,36%	70,85%	70,91%	69,72%	↓ 1,19
Stredné	67,50%	65,40%	68,10%	67,10%	70,20%	68,40%	68,41%	68,60%	67,29%	69,15%	67,65%	↓ 1,50
MSP spolu	64,40%	66,60%	67,60%	66,80%	65,70%	60,50%	62,49%	59,73%	57,54%	55,14%	52,54%	↓ 2,60
Veľké	66,20%	64,90%	65,40%	66,60%	66,20%	65,70%	64,40%	65,38%	65,77%	66,71%	65,74%	↓ 0,97

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V porovnaní s rokom 2008 sa MSP s výnimkou stredných podnikov zadlžovali v roku 2018 menej. Zatiaľ čo sa vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív stredných podnikov vyznačoval vyrovnaným priebehom, zadlženosť malých podnikov a mikropodnikov mala klesajúcu tendenciu. Najväčší pokles v priebehu 11 rokov zaznamenali mikropodniky (o 10,00 p. b.), ktoré sa zároveň vyznačujú dlhodobo najnižším podielom cudzích zdrojov. Naopak, dlhodobo najviac zadlženou skupinou v rámci MSP sú malé podniky. Zadlženosť stredných podnikov si udržiava stabilný trend – pod hranicou 70 %.

Graf č. 24: Vývoj ukazovateľa celk. zadlženosti aktív MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6.2 Celková zadlženosť aktív podľa odvetví

V medziročnom porovnaní došlo k poklesu celkovej zadlženosti aktív vo všetkých analyzovaných odvetviach. Najväčší medziročný pokles zadlženosti zaznamenali MSP pôsobiace v odvetví služieb (o 2,87 p. b.), priemyslu (2,54 p. b.) a obchodu (2,00 p. b.). Naopak, v porovnaní s rokom 2016 došlo len k nepatrnému zníženiu využívania cudzích zdrojov u pôdohospodárskych podnikov. V roku 2018 sa najnižšou celkovou zadlženosťou aktív vyznačovali MSP pôsobiace v pôdohospodárstve (46,32 %) a službách (47,12 %). Najvyššiu celkovú zadlženosť aktív dosiahli v roku 2018 obchodné podniky – na úrovni 65,16 %. Z dosiahnutých výsledkov možno konštatovať, že štruktúra finančných zdrojov slovenských MSP bola v roku 2018 bezproblémová – celková zadlženosť v žiadnom z analyzovaných odvetví neprekročila odporúčanú hranicu a nachádzala sa v rozmedzí od 46 % do 66 %.

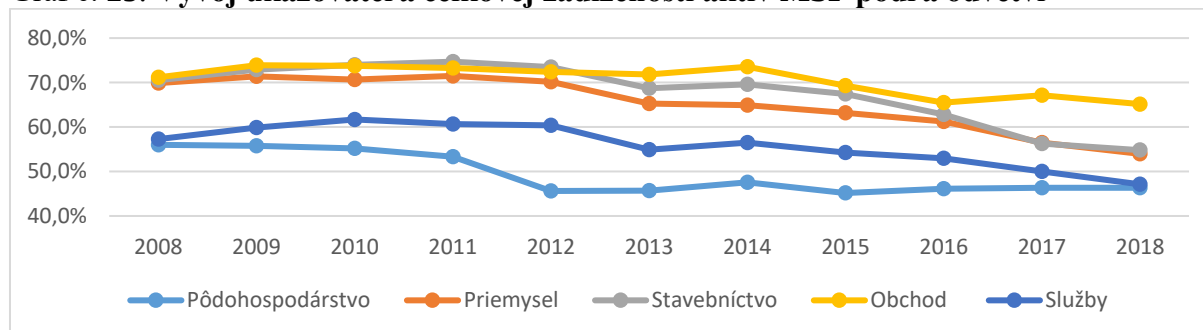
Tab. č. 27: Celková zadlženosť aktív MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Pôdohospodárstvo	56,00%	55,80%	55,20%	53,30%	45,60%	45,70%	47,53%	45,16%	46,09%	46,36%	46,32%	↓ 0,04
Priemysel	69,90%	71,40%	70,70%	71,50%	70,20%	65,30%	64,93%	63,19%	61,27%	56,51%	53,97%	↓ 2,54
Stavebníctvo	70,50%	72,90%	74,00%	74,70%	73,50%	68,70%	69,58%	67,42%	62,82%	56,31%	54,80%	↓ 1,51
Obchod	71,20%	73,90%	73,80%	73,30%	72,40%	71,80%	73,54%	69,32%	65,51%	67,16%	65,16%	↓ 2,00
Služby	57,30%	59,90%	61,70%	60,70%	60,40%	54,90%	56,51%	54,25%	52,97%	49,99%	47,12%	↓ 2,87

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska má ukazovateľ celkovej zadlženosti aktív klesajúci trend vo všetkých analyzovaných odvetviach. Spomedzi nich dosahujú dlhodobo najnižšiu celkovú zadlženosť pôdohospodárske podniky a podniky pôsobiace v odvetví služieb. Naopak, medzi odvetvia s najvyššou zadlženosťou možno zaradiť obchodné a stavebné podniky. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 došlo k poklesu ukazovateľa vo všetkých odvetviach. Vzhľadom na vyšší stupeň samofinancovania ako v roku 2008 možno konštatovať, že zadlženosť slovenských MSP v členení podľa odvetví nie je vysoká, čo súvisí s vysokou mierou požadovaného zabezpečenia zo strany bánk ako aj opatrnosťou samotných podnikov. Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti podľa jednotlivých odvetví za obdobie rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 25.

Graf č. 25: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6.3 Celková zadlženosť aktív podľa sídla

Pozitívny vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti zaznamenali MSP aj na regionálnej úrovni. Vo všetkých slovenských krajoch klesla celková zadlženosť MSP. Najväčším medziročným poklesom sa vyznačovali MSP v Bratislavskom kraji (o 3,03 p. b.). Naopak, najmenej poklesla zadlženosť podnikov v Banskobystrickom kraji (o 1,91 p. b.). V celkovom percentuálnom vyjadrení bola zadlženosť MSP v jednotlivých slovenských krajoch vyrovnaná a v roku 2018 sa pohybovala v rozpätí od 51,25 % v Prešovskom kraji po 53,67 % v Košickom kraji.

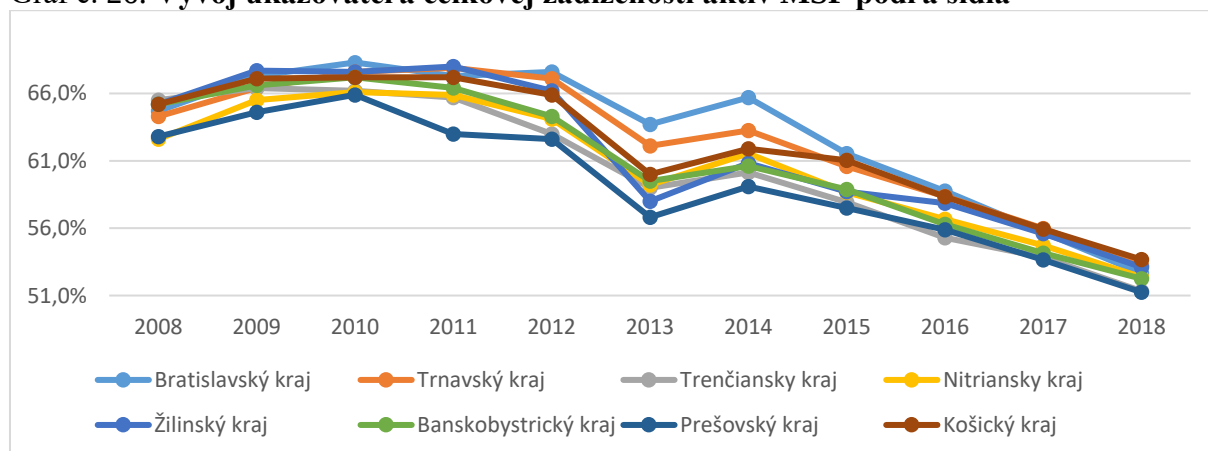
Tab. č. 28: Celková zadlženosť aktív MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Bratislavský kraj	64,70%	67,30%	68,30%	67,30%	67,60%	63,70%	65,69%	61,54%	58,77%	55,69%	52,66%	↓ 3,03
Trnavský kraj	64,30%	66,40%	67,60%	67,90%	67,10%	62,10%	63,26%	60,60%	58,35%	55,99%	53,25%	↓ 2,74
Trenčiansky kraj	65,50%	66,40%	66,20%	65,70%	63,00%	59,00%	60,14%	57,93%	55,28%	53,85%	51,33%	↓ 2,52
Nitriansky kraj	62,60%	65,50%	66,10%	65,90%	64,10%	59,20%	61,55%	58,66%	56,68%	54,71%	52,37%	↓ 2,34
Žilinský kraj	65,20%	67,70%	67,60%	68,00%	66,20%	58,00%	60,82%	58,71%	57,86%	55,60%	53,11%	↓ 2,49
Banskobystrický kraj	65,20%	66,60%	67,20%	66,40%	64,30%	59,50%	60,62%	58,87%	56,28%	54,16%	52,25%	↓ 1,91
Prešovský kraj	62,80%	64,60%	65,90%	63,00%	62,60%	56,80%	59,09%	57,49%	55,88%	53,64%	51,25%	↓ 2,39
Košický kraj	65,20%	67,10%	67,20%	67,20%	65,90%	60,00%	61,90%	61,03%	58,34%	55,93%	53,67%	↓ 2,26

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Obdobne ako pri vývoji ukazovateľa z odvetvového hľadiska, aj z regionálneho má ukazovateľ celkovej zadlženosti dlhodobu klesajúci trend vo všetkých slovenských krajoch. Medzi MSP s dlhodobou nízkou mierou zadlženosti aktív patria podniky sídlia v Prešovskom a Trenčianskom kraji. Naopak, medzi kraje, v ktorých sídlia MSP s vyššou mierou využívania cudzích zdrojov možno zaradiť Bratislavský, Košický a Trnavský kraj. V porovnaní s rokom 2008 došlo v roku 2018 k poklesu zadlženosti aktív MSP vo všetkých krajoch takmer na 50 %. Slovenské MSP tak v regionálnom členení počas celého sledovaného obdobia neprekročili odporúčanú hranicu zadlženosti. Vývoj ukazovateľa v analyzovanom období znázorňuje graf č. 26.

Graf č. 26: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

6.4 Celková zadlženosť aktív podľa právnych foriem

V rámci jednotlivých právnych foriem zaznamenali v roku 2018 pokles celkovej zadlženosti aktív MSP všetky typy podnikateľských subjektov s výnimkou FO zapísaných v Obchodnom registri, ktorých hodnota ukazovateľa vzrástla o 0,85 p. b. K zníženiu celkovej zadlženosti aktív MSP tak došlo v ostatných právnych formách (o 5,91 p. b.), družstvách (o 3,12 p. b.), spoločnostiach s ručením obmedzeným (o 2,55 p. b.) a tiež akciových spoločnostiach (o 2,24 p. b.). Najnižšou zadlženosťou spomedzi všetkých právnych foriem sa v roku 2018 vyznačovali FO zapísané v Obchodnom registri (28,28 %) nasledované ostatnými právnymi formami (28,85 %). Nízku celkovú zadlženosť aktív FO zapísaných v Obchodnom registri a ostatných právnych foriem možno z hľadiska platobnej disciplíny vnímať pozitívne, na druhej strane však poukazuje na možnú neefektívnosť vo využívaní finančných zdrojov.

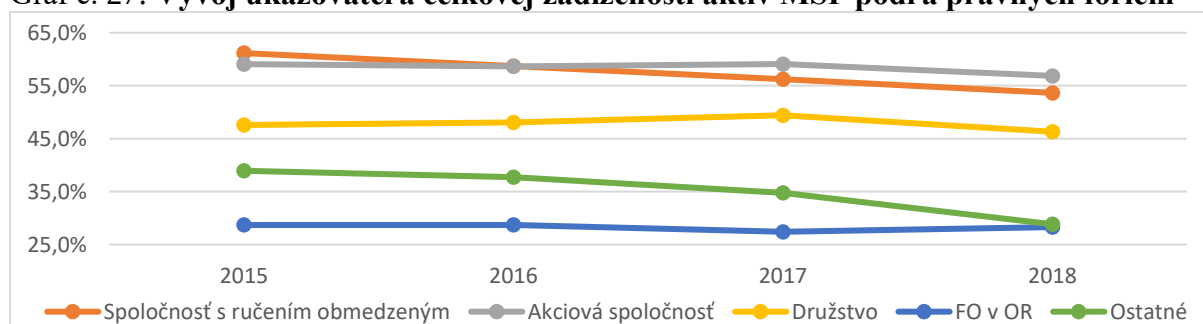
Tab. č. 29: Celková zadlženosť aktív MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	61,16%	58,74%	56,21%	53,66%	↓ 2,55
Akciová spoločnosť	59,09%	58,65%	59,10%	56,86%	↓ 2,24
Družstvo	47,58%	48,10%	49,43%	46,31%	↓ 3,12
FO v OR	28,71%	28,71%	27,43%	28,28%	↑ 0,85
Ostatné	38,94%	37,73%	34,76%	28,85%	↓ 5,91

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ celkovej zadlženosti aktív spoločností s ručením obmedzeným a ostatných právnych foriem mal v rokoch 2015 – 2018 pozitívny trend vývoja – zadlženosť podnikateľských subjektov v každom roku klesala. V prípade akciových spoločností, družstiev a FO zapísaných v Obchodnom registri sa hodnota ukazovateľa vyznačovala kolísavým priebehom. Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP v členení podľa právnych foriem znázorňuje graf č. 27.

Graf č. 27: Vývoj ukazovateľa celkovej zadlženosti aktív MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery

Financovanie považujú malé a stredné podniky za jednu z najzávažnejších bariér v rozvíjaní ich podnikania. Získanie finančných zdrojov je problematické predovšetkým pre novozaložené a začínajúce podniky, ktoré nemajú úverovú históriu. Banky, v snahe zabrániť neželanému nesplácaniu, tak požadujú od týchto podnikov vysokú mieru zabezpečenia. Ukazovateľ podielu malých a stredných podnikov využívajúcich bankové úvery vyjadruje podiel podnikateľských subjektov, ktoré vo finančných výkazoch vykazujú využívanie bankového úveru na celkovom počte podnikateľských subjektov.

7.1 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií

Miera využívania bankových úverov MSP vzrástla v medziročnom porovnaní o 0,30 p. b. – z 18,80 % v roku 2017 na 19,10 % v roku 2018. Rast využívania bankových úverov bol zaznamenaný u mikropodnikov (o 0,40 p. b.) a malých podnikov (o 0,90 p. b.). Naopak, jedinou veľkostnou kategóriou MSP, ktorá zaznamenala medziročný pokles boli stredné podniky, ktorých podiel využívania bankových úverov poklesol o 1,10 p. b. S rastúcou veľkosťou podniku celkom prirodzene rastú aj nároky na financovanie, preto nie je prekvapením, že spomedzi jednotlivých veľkostných kategórií MSP sú bankové úvery najviac využívané u stredných podnikov. Až 52,10 % stredných podnikov využívalo v roku 2018 úverové financovanie. Naopak, najmenej podnikateľských subjektov využívalo bankové úvery v kategórii mikropodnikov – len 16,70 %. Nízky podiel mikropodnikov využívajúcich úverové financovanie súvisí s nízkou kapitálovou silou a absenciou úverovej histórie. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť možno konštatovať, že s rastúcou veľkosťou podniku rastie potreba využívania cudzích (predovšetkým úverových) zdrojov financovania - aj keď je potrebné podotknúť, že v prípade stredných a veľkých podnikov sa rozdiel vytráca.

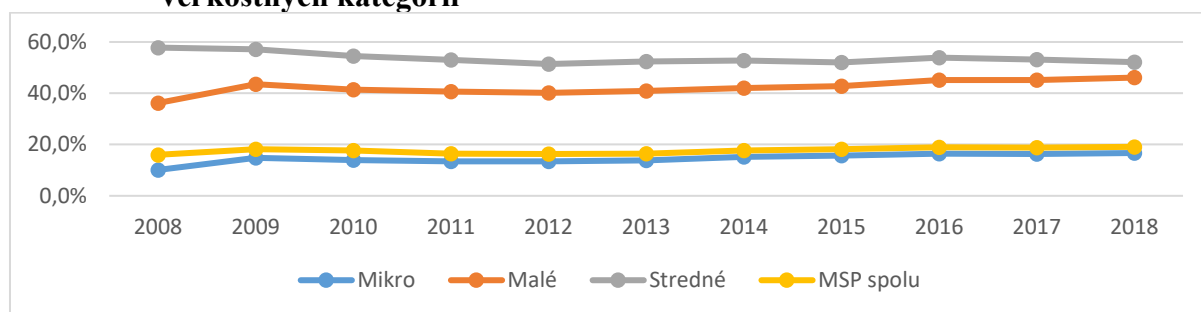
Tab. č. 30: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Mikro	10,10%	14,80%	13,90%	13,50%	13,40%	13,80%	15,20%	15,70%	16,40%	16,30%	16,70%	↑ 0,40
Malé	36,20%	43,50%	41,40%	40,60%	40,20%	40,90%	42,00%	42,80%	45,11%	45,20%	46,10%	↑ 0,90
Stredné	57,80%	57,10%	54,50%	53,00%	51,40%	52,40%	52,80%	52,00%	53,95%	53,20%	52,10%	↓ 1,10
MSP spolu	16,00%	18,20%	17,70%	16,50%	16,30%	16,40%	17,70%	18,20%	18,89%	18,80%	19,10%	↑ 0,30
Veľké	60,00%	56,70%	54,20%	55,30%	56,70%	57,40%	53,50%	53,90%	53,98%	51,90%	53,60%	↑ 1,70

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V súčasnosti využíva bankové úvery viac MSP (o 3,1 p. b.) ako v minulosti. Napomáha tomu priaznivá situácia na bankovom trhu a s ňou spojený pokles úrokových sadzieb. Rast podnikov využívajúcich bankové úvery vzrástol v porovnaní s rokom 2008 vo veľkostnej kategórii mikropodnikov (o 6,6 p. b.) a malých podnikov (o 9,9 p. b.). Podiel stredných podnikov využívajúcich bankové úvery klesol v priebehu uplynulých 11 rokov o 5,7 p. b. Z hľadiska dynamiky ukazovateľa rastie využívanie bankových úverov hlavne v kategórii malých podnikov. Naopak, využívanie bankových úverov v stredných podnikoch má dlhodobý klesajúci trend. Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 28.

Graf č. 28: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7.2 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví

Podiel malých a stredných podnikov využívajúcich bankové úvery sa v roku 2018 v členení podľa odvetví vyvíjal odlišne. Pozitívne možno vnímať nárast záujmu o financovanie prostredníctvom bankových úverov u MSP pôsobiach v odvetví obchodu, stavebníctva a služieb, u ktorých vzrástol podiel MSP využívajúcich bankové úvery o 1,30 p. b., 0,60 p. b. a 0,20 p. b. V odvetví pôdohospodárstva sa situácia nezmenila – v roku 2018 využívalo bankové úvery 23,0 % MSP, t. j. rovnako ako v predchádzajúcom roku 2017. Obdobne ako v roku 2017, tak aj v roku 2018 zaznamenali pokles využívania bankových úverov MSP pôsobiace v odvetví priemyslu – o 0,60 p. b. Najvyšší podiel podnikov využívajúcich bankové úvery v roku 2018 zaznamenali po 6 rokoch pôdohospodárske MSP (23,00 %), ktoré predstihli priemyselné (22,90 %). V najnižšej miere využívali bankové úvery MSP poskytujúce služby – na úrovni 16,30 %.

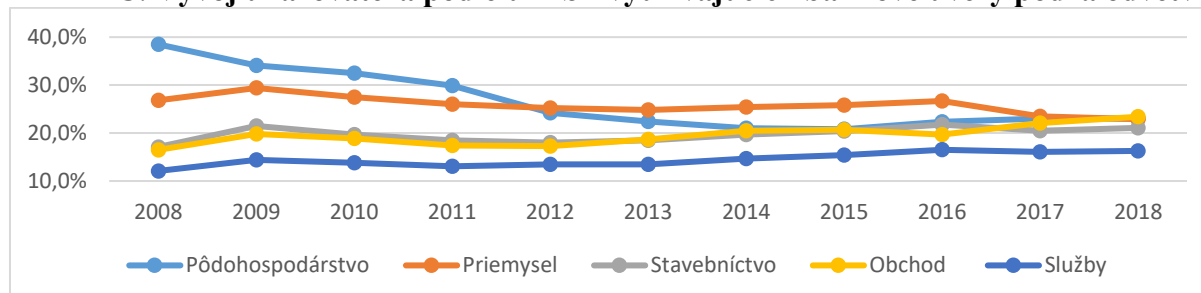
Tab. č. 31: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Pôdohospodárstvo	38,50%	34,10%	32,50%	29,90%	24,20%	22,40%	21,00%	20,80%	22,38%	23,00%	23,00%	=
Priemysel	26,80%	29,40%	27,50%	26,00%	25,20%	24,80%	25,40%	25,80%	26,72%	23,50%	22,90%	↓ 0,60
Stavebníctvo	17,10%	21,50%	19,70%	18,50%	18,00%	18,50%	19,70%	20,40%	21,76%	20,50%	21,10%	↑ 0,60
Obchod	16,50%	19,80%	18,90%	17,40%	17,30%	18,70%	20,50%	20,70%	19,67%	22,10%	23,40%	↑ 1,30
Služby	12,10%	14,40%	13,80%	13,10%	13,50%	13,50%	14,70%	15,40%	16,51%	16,10%	16,30%	↑ 0,20

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V dlhodobom horizonte je badateľný výrazný pokles MSP využívajúcich úvery v odvetví pôdohospodárstva. V ostatných odvetviach došlo za posledných 5 rokov k miernemu nárastu vo využívaní bankových úverov. Medzi odvetviami s dlhodobou najvyššou mierou využitia bankových úverov možno zaradiť priemysel a pôdohospodárstvo.

Graf č. 29: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7.3 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla

Medziročnú zmenu v rámci jednotlivých regiónov možno hodnotiť kladne – vo všetkých slovenských krajoch vzrástol podiel MSP využívajúcich bankové úvery. Najväčší medziročný rast bol zaznamenaný u MSP z Bratislavského, Trenčianskeho a Žilinského kraja (u všetkých o 0,40 p. b.). Najnižší rast využívania bankových úverov pritom možno spozorovať v Prešovskom kraji – „len“ o 0,10 p. b. Napriek odlišným medziročným zmenám možno konštatovať, že využívanie bankových úverov je na regionálnej úrovni relatívne vyrovnané. V roku 2018 využívali bankové úvery v najväčšej miere MSP pôsobiace v Prešovskom kraji (22,10 %), nasledované podnikmi z Banskobystrického (21,90 %) a Trnavského kraja (21,30 %). Výrazne nižší podiel využívania bankových úverov zaznamenali bratislavské MSP, z ktorých financovalo svoje potreby prostredníctvom bankového úveru len 15,10 % MSP.

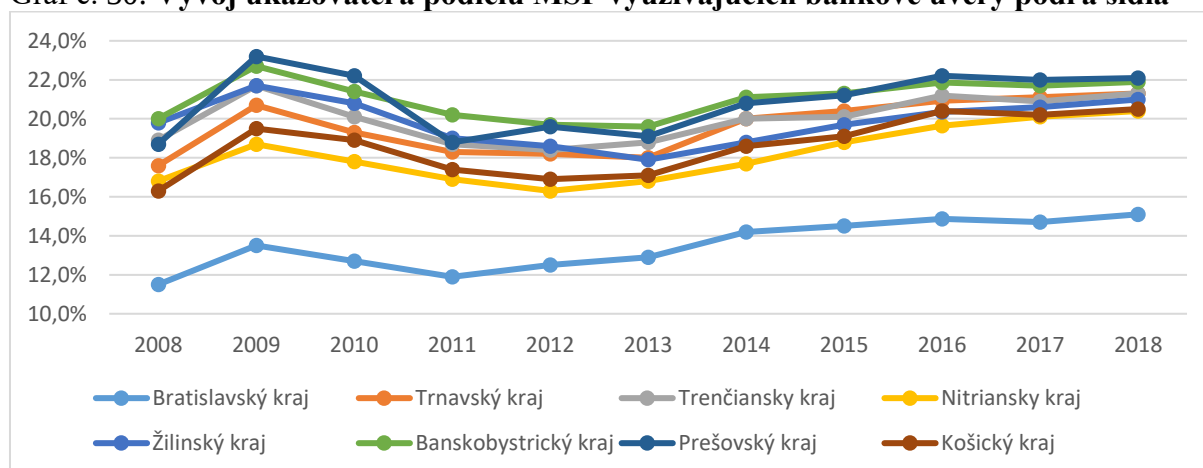
Tab. č. 32: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Bratislavský kraj	11,50%	13,50%	12,70%	11,90%	12,50%	12,90%	14,20%	14,50%	14,87%	14,70%	15,10%	↑ 0,40
Trnavský kraj	17,60%	20,70%	19,30%	18,30%	18,20%	18,00%	20,00%	20,40%	20,92%	21,10%	21,30%	↑ 0,20
Trenčiansky kraj	18,90%	21,70%	20,10%	18,70%	18,40%	18,80%	20,00%	20,10%	21,19%	20,90%	21,30%	↑ 0,40
Nitriansky kraj	16,80%	18,70%	17,80%	16,90%	16,30%	16,80%	17,70%	18,80%	19,65%	20,10%	20,40%	↑ 0,30
Žilinský kraj	19,80%	21,70%	20,80%	19,00%	18,60%	17,90%	18,80%	19,70%	20,36%	20,60%	21,00%	↑ 0,40
Banskobystrický kraj	20,00%	22,70%	21,40%	20,20%	19,70%	19,60%	21,10%	21,30%	21,87%	21,70%	21,90%	↑ 0,20
Prešovský kraj	18,70%	23,20%	22,20%	18,80%	19,60%	19,10%	20,80%	21,20%	22,21%	22,00%	22,10%	↑ 0,10
Košický kraj	16,30%	19,50%	18,90%	17,40%	16,90%	17,10%	18,60%	19,10%	20,40%	20,20%	20,50%	↑ 0,30

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska dynamiky mal vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery obdobný priebeh vo všetkých slovenských krajoch. V porovnaní s ostatnými kraji využíva bankové úvery dlhodobo výrazne nižšie percento MSP pôsobiace v Bratislavskom kraji. Naopak, medzi kraje s najvyšším podielom MSP využívajúcich bankové úvery možno zaradiť Prešovský a Banskobystrický kraj.

Graf č. 30: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

7.4 Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem

V členení na základe právnych foriem bol medziročný vývoj u jednotlivých typov MSP odlišný. V porovnaní s rokom 2017 vzrástlo využívanie bankových úverov v spoločnostiach s ručením obmedzeným a akciových spoločnostiach o 0,40 p. b. Naopak, pokles zaznamenali družstvá, FO zapísané v Obchodnom registri a ostatné právne formy. Najväčší medziročný pokles ukazovateľa zaznamenali družstvá (o 1,50 p. b.), ktoré súčasne využívali bankové úvery v najvyššej miere. V roku 2018 využívalo úverové financovanie až 36,70 % družstiev. Nasledovali FO zapísané v Obchodnom registri (31,60 %), akciové spoločnosti (25,70 %) a spoločnosti s ručením obmedzeným (19,20 %). Len 8,60 % MSP podnikajúcich v ostatných právnych formách využilo v roku 2018 úverové financovanie.

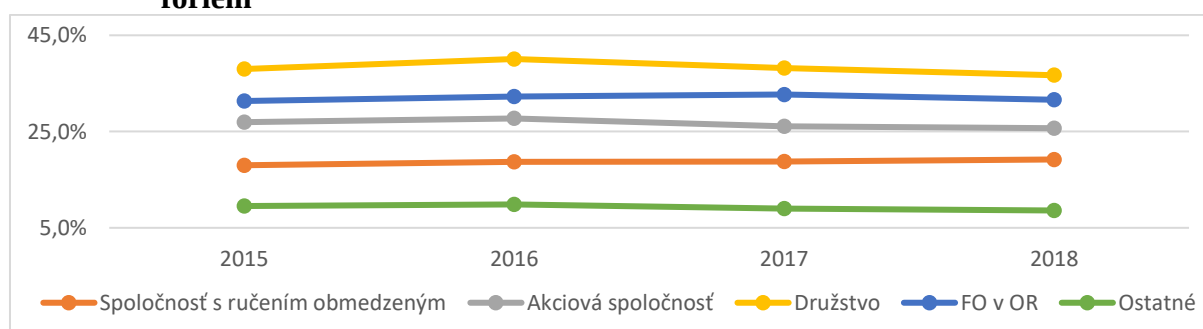
Tab. č. 33: Podiel MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	18,00%	18,72%	18,80%	19,20%	↑ 0,40
Akciová spoločnosť	26,94%	27,72%	26,10%	25,70%	↑ 0,40
Družstvo	37,99%	40,07%	38,20%	36,70%	↓ 1,50
FO v OR	31,35%	32,26%	32,70%	31,60%	↓ 1,10
Ostatné	9,52%	9,86%	9,00%	8,60%	↓ 0,40

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ podielu MSP využívajúcich bankové úvery dosiahol v rokoch 2015 – 2018 pozitívny trend predovšetkým u spoločností s ručením obmedzeným, ktoré v každom roku analyzovaného obdobia zaznamenali nárast. Akciové spoločnosti, družstvá, FO v OR a ostatné právne formy sa počas posudzovaných 4 rokov vyznačovali kolísavým priebehom. Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery v členení podľa právnych foriem znázorňuje graf č. 31.

Graf č. 31: Vývoj ukazovateľa podielu MSP využívajúcich bankové úvery podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

8 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch

Ukazovateľ vyjadruje podiel nákladových úrokov na celkových platených bankových úveroch jednotlivých podnikateľských subjektov. Čím je hodnota ukazovateľa nižšia, tým nižšiu finančnú záťaž to pre podnik predstavuje.

8.1 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa veľkostných kategórií

Podiel nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov MSP poklesol v roku 2018 len nepatrne – o 0,01 p. b. na 4,99 %. Medziročný pokles hodnôt ukazovateľa bol zaznamenaný v dvoch veľkostných kategóriách – u malých podnikov a stredných podnikov (pokles o 0,05 resp. 0,15 p. b.). Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch u mikropodnikov sa medziročne nemenil. V celkovom percentuálnom vyjadrení dosiahli spomedzi MSP v roku 2018 najnižší podiel nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov stredné podniky – 2,92 %. Naopak, najvyšší podiel zaznamenali mikropodniky (5,41 %), čo súvisí s vyšším rizikom platobnej neschopnosti ako u väčších podnikov.

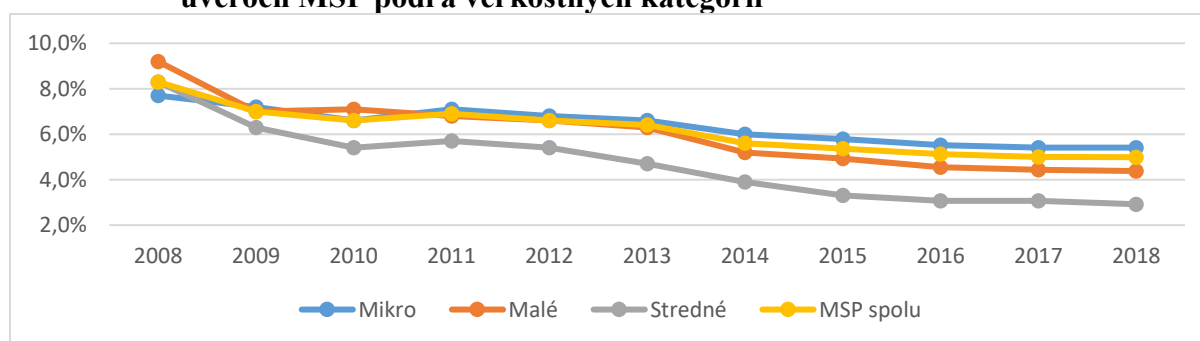
Tab. č. 34: Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Mikro	7,70%	7,20%	6,60%	7,10%	6,80%	6,60%	6,00%	5,79%	5,52%	5,41%	5,41%	=
Malé	9,20%	7,00%	7,10%	6,80%	6,60%	6,30%	5,20%	4,93%	4,55%	4,43%	4,38%	↓ 0,05
Stredné	8,30%	6,30%	5,40%	5,70%	5,40%	4,70%	3,90%	3,31%	3,07%	3,07%	2,92%	↓ 0,15
MSP spolu	8,30%	7,00%	6,60%	6,90%	6,60%	6,40%	5,60%	5,37%	5,13%	5,00%	4,99%	↓ 0,01
Veľké	7,50%	5,40%	4,80%	4,80%	4,70%	3,80%	3,40%	2,56%	2,21%	2,19%	2,02%	↓ 0,17

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na bankových úveroch má klesajúci trend vo všetkých veľkostných kategóriách MSP, čo súvisí aj so súčasnou politikou nízkych úrokových sadzieb. Dlhodobo najnižší podiel nákladových úrokov spomedzi jednotlivých veľkostných kategórií MSP dosahujú stredné podniky. V roku 2018 dosiahol ukazovateľ historické minimum vo všetkých veľkostných kategóriách.

Graf č. 32: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

8.2 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa odvetví

Pozitívnu medziročnú zmenu vyjadrenú miernym poklesom podielu nákladových úrokov na bankových úveroch MSP zaznamenali v roku 2018 všetky odvetvia. Najväčším medziročným poklesom hodnôt ukazovateľa sa vyznačovali priemyselné a stavebné MSP, u ktorých došlo k zníženiu podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch o 0,06 p. b. Ukazovateľ podielu nákladových úrokov na celkových bankových úveroch sa v roku 2018 pohyboval v rozpätí od 3,89 % po 5,40 %. Spomedzi všetkých analyzovaných odvetví dosiahli v roku 2018 najnižší podiel nákladových úrokov na bankových úveroch pôdohospodárske podniky. Naopak, najvyšší podiel ukazovateľa zaznamenali podniky pôsobiace v odvetví stavebníctva.

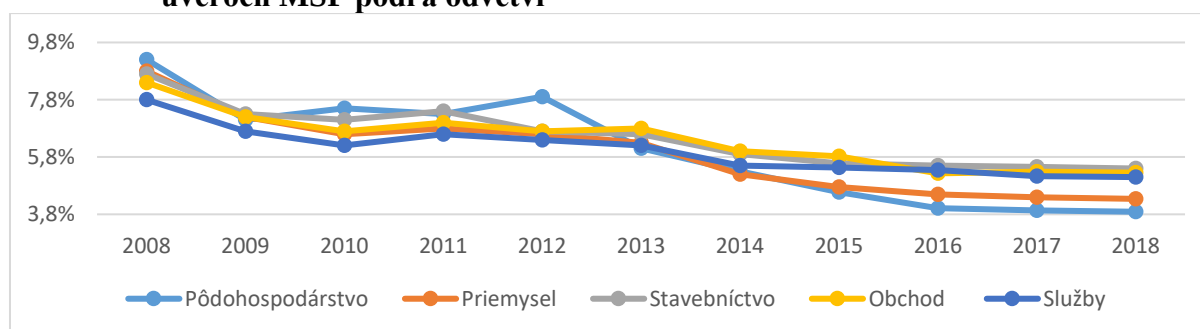
Tab. č. 35: Podiel nákladových úrokov na platených bank. úveroch MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Pôdohospodárstvo	9,20%	7,10%	7,50%	7,30%	7,90%	6,10%	5,30%	4,57%	4,01%	3,94%	3,89%	↓ 0,05
Priemysel	8,80%	7,20%	6,60%	6,80%	6,60%	6,30%	5,20%	4,75%	4,50%	4,40%	4,34%	↓ 0,06
Stavebníctvo	8,70%	7,30%	7,10%	7,40%	6,70%	6,60%	5,90%	5,58%	5,50%	5,46%	5,40%	↓ 0,06
Obchod	8,40%	7,20%	6,70%	7,00%	6,70%	6,80%	6,00%	5,83%	5,23%	5,29%	5,25%	↓ 0,04
Služby	7,80%	6,70%	6,20%	6,60%	6,40%	6,20%	5,50%	5,43%	5,34%	5,13%	5,10%	↓ 0,03

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z historického hľadiska sa ukazovateľ podielu nákladových úrokov na bankových úveroch vyznačuje poklesom. V priebehu analyzovaných 11 rokov zaznamenali najdynamickejší pokles pôdohospodárske podniky. Tie ešte v prvej polovici hodnoteného obdobia patrili medzi podnikateľské subjekty s najvyšším podielom nákladových úrokov na platených bankových úveroch. Od roku 2013 však začala hodnota ukazovateľa dynamicky klesať až na 3,89 % v roku 2018, čo je najmenej spomedzi všetkých analyzovaných odvetví. Medzi odvetviami s dlhodobou nízkym podielom nákladových úrokov možno zaradiť priemysel a služby. Vývoj ukazovateľa v členení podľa odvetví za obdobie rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 33.

Graf č. 33: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

8.3 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa sídla

Ukazovateľ podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch v členení podľa sídla medziročne v troch z ôsmich krajov vzrástol, v piatich klesol. Najdynamickejší pokles bol zaznamenaný v Trnavskom kraji, v ktorom klesol podiel nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov o 0,23 p. b. V ostatných slovenských krajoch, ktoré zaznamenali pozitívnu medziročnú zmenu bol pokles miernejší – v rozpätí od 0,11 p. b. v Bratislavskom kraji po 0,04 p. b. v Banskobystrickom kraji. Negatívnou medziročnou zmenou sa vyznačovali MSP v Košickom, Nitrianskom a Žilinskom kraji, u ktorých vzrástol podiel nákladových úrokov na celkovom objeme bankových úverov. Celkový podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch bol v roku 2018 relatívne vyrovnaný a pohyboval sa v rozpätí od 4,68 % v Bratislavskom kraji po 5,26 % v Prešovskom kraji.

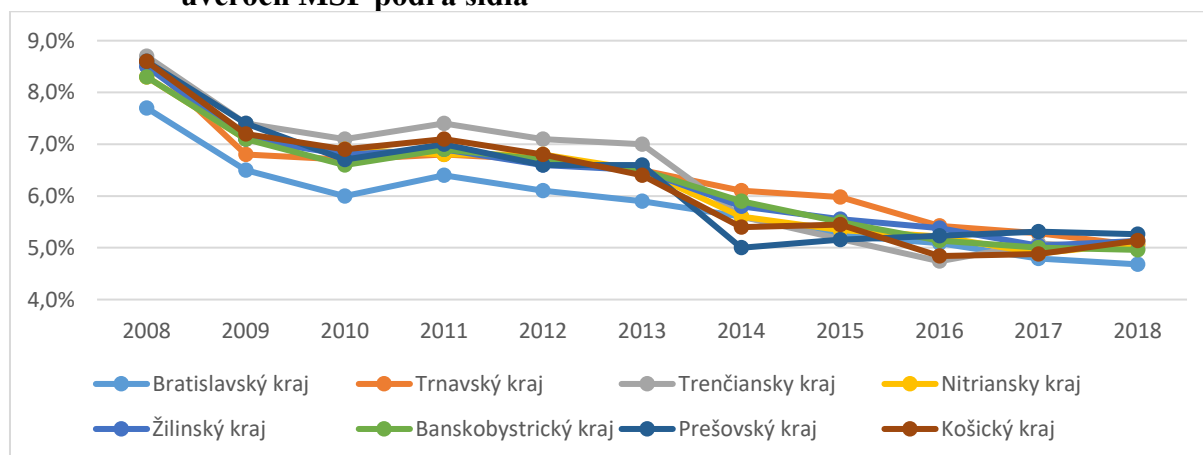
Tab. č. 36: Podiel nákladových úrokov na platených bank. úveroch MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Bratislavský kraj	7,70%	6,50%	6,00%	6,40%	6,10%	5,90%	5,60%	5,24%	5,09%	4,79%	4,68%	↓ 0,11
Trnavský kraj	8,60%	6,80%	6,70%	6,80%	6,70%	6,50%	6,10%	5,98%	5,42%	5,28%	5,05%	↓ 0,23
Trenčiansky kraj	8,70%	7,40%	7,10%	7,40%	7,10%	7,00%	5,60%	5,17%	4,74%	5,08%	4,98%	↓ 0,10
Nitriansky kraj	8,30%	7,10%	6,90%	6,80%	6,80%	6,50%	5,60%	5,34%	5,22%	4,89%	5,09%	↑ 0,20
Žilinský kraj	8,50%	7,10%	6,80%	6,90%	6,60%	6,50%	5,80%	5,55%	5,38%	5,04%	5,13%	↑ 0,09
Banskobystrický kraj	8,30%	7,10%	6,60%	6,90%	6,70%	6,50%	5,90%	5,50%	5,14%	5,00%	4,96%	↓ 0,04
Prešovský kraj	8,60%	7,40%	6,70%	7,00%	6,60%	6,60%	5,00%	5,16%	5,23%	5,31%	5,26%	↓ 0,05
Košický kraj	8,60%	7,20%	6,90%	7,10%	6,80%	6,40%	5,40%	5,45%	4,84%	4,88%	5,14%	↑ 0,26

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Rovnako ako v prípade ostatných členení (podľa veľkosti a odvetví), aj v členení podľa sídla má ukazovateľ prevažne klesajúci trend vo všetkých slovenských krajoch. V porovnaní s rokom 2008 klesol podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP vo všetkých krajoch cca. o 2 - 4 p. b. Dlhodobo nízky a vyrovnaný podiel pritom dosahuje Bratislavský kraj. V dlhodobom porovnaní rokov 2008 a 2018 najviac poklesol podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch v Trenčianskom kraji (o 3,72 p. b.).

Graf č. 34: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

8.4 Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch podľa právnych foriem

V členení podľa právnych foriem klesol podiel nákladových úrokov MSP na bankových úveroch v roku 2018 vo všetkých typoch podnikateľských subjektov – najviac v družstvách a kategórii ostatných právnych foriem, kde bol zaznamenaný medziročný pokles hodnôt ukazovateľa o 0,35 resp. 0,25 p. b. Spoločnosti s ručením obmedzeným, akciové spoločnosti a FO zapísané v Obchodnom registri zaznamenali len zanedbateľný pokles v rozpätí od 0,09 do 0,01 p. b. V celkovom percentuálnom vyjadrení dosiahli najnižší podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch družstvá (2,56 %), najvyšší FO zapísané v Obchodnom registri (9,28 %).

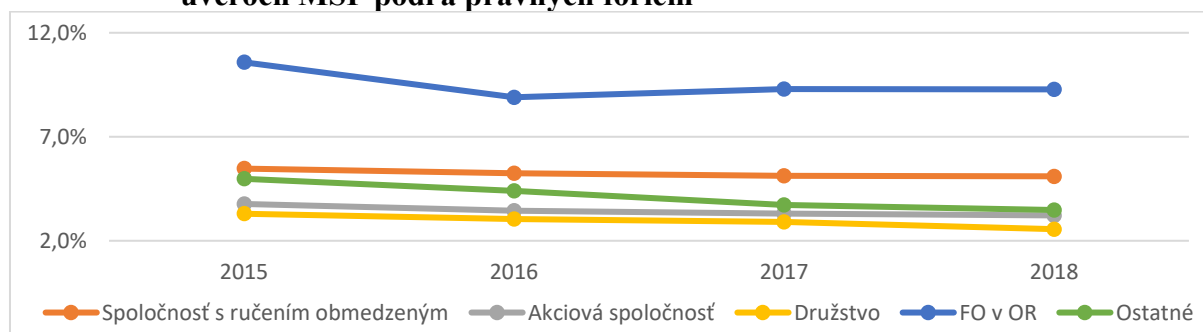
Tab. č. 37: Podiel nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	5,47%	5,24%	5,13%	5,10%	↓ 0,03
Akciová spoločnosť	3,77%	3,44%	3,31%	3,22%	↓ 0,09
Družstvo	3,30%	3,05%	2,91%	2,56%	↓ 0,35
FO v OR	10,58%	8,90%	9,29%	9,28%	↓ 0,01
Ostatné	4,98%	4,40%	3,73%	3,48%	↓ 0,25

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V období rokov 2015 – 2018 mal vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov MSP na celkovom objeme bankových úverov pozitívny trend – v každom roku klesal. Najväčší pokles v uvedenom období zaznamenali ostatné právne formy (o 1,50 p. b.) a FO zapísané v Obchodnom registri (o 1,30 p. b.). Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa právnych foriem v období rokov 2015 – 2018 je znázornený v grafe č. 35.

Graf č. 35: Vývoj ukazovateľa podielu nákladových úrokov na platených bankových úveroch MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

9 Rentabilita aktív

Ukazovatele rentability vyjadrujú výnosnosť podnikového úsilia. Do ich úrovne sa premieta likvidita, aktivita i zadlženosť podniku. Ukazovateľ rentability aktív vypovedá o úrovni zhodnocovacieho procesu podniku. Charakterizuje zhodnotenie celkových aktív bez zohľadnenia efektu veriteľov a je zostavený ako pomer dosiahnutého zisku pred zdanením k celkovým aktívam.

9.1 Rentabilita aktív podľa veľkostných kategórií

Rentabilita aktív MSP sa v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 znížila z 3,67 % na 1,93 %. Pokles o 1,74 p. b. tak predstavuje najväčší medziročný pokles za posledných 10 rokov. V rámci jednotlivých veľkostných kategórií MSP došlo k poklesu vo všetkých kategóriách – najviac u mikropodnikov (o 1,94 p. b.). V menšej miere zasiahol pokles rentability aktív malé a stredné podniky, ktoré zaznamenali zníženie hodnoty ukazovateľa o 0,13 p. b. resp. 0,03 p. b. Spomedzi všetkých veľkostných kategórií MSP dosiahli najvyššiu rentabilitu aktív stredné podniky (3,87 %) nasledované malými podnikmi (3,64 %) a napokon mikropodnikmi (1,70 %). Na základe hodnôt rokov roku 2018 možno konštatovať, že s rastúcou veľkosťou podnikov rástla aj rentabilita aktív.

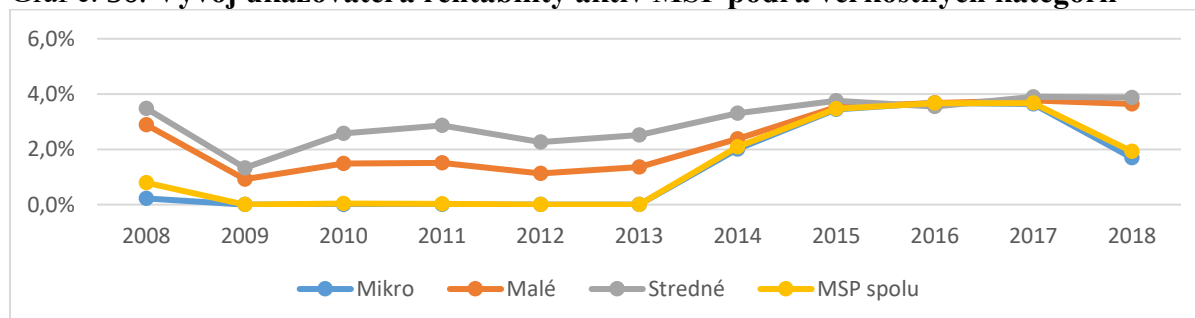
Tab. č. 38: Rentabilita aktív podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Mikro	0,22%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,01%	3,44%	3,68%	3,64%	1,70%	↓ 1,94
Malé	2,89%	0,92%	1,49%	1,51%	1,13%	1,36%	2,38%	3,52%	3,68%	3,77%	3,64%	↓ 0,13
Stredné	3,48%	1,33%	2,58%	2,87%	2,26%	2,52%	3,30%	3,76%	3,55%	3,90%	3,87%	↓ 0,03
MSP spolu	0,79%	0,00%	0,04%	0,03%	0,00%	0,00%	2,09%	3,47%	3,67%	3,67%	1,93%	↓ 1,74
Veľké	3,09%	2,34%	3,36%	3,72%	4,01%	3,26%	4,14%	4,18%	4,61%	4,89%	4,37%	↓ 0,52

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Po prudkom poklese rentability aktív MSP v roku 2009 spôsobenom vzniknutou krízou sa výkonnosť malých a stredných podnikov pomaly obnovovala. Rentabilita aktív mala od roku 2009 do 2017 rastúci trend. V roku 2018 však došlo k poklesu rentability vo všetkých veľkostných kategóriách, pričom rozdiel medzi mikropodnikmi a ostatnými veľkostnými kategóriami MSP sa začal opäť zväčšovať. S výnimkou roku 2016, dosahovali spomedzi MSP dlhodobo najvyššiu rentabilitu aktív v sledovanom období stredné podniky.

Graf č. 36: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

9.2 Rentabilita aktív podľa odvetví

Pokles rentability aktív MSP v roku 2018 bol zreteľný aj v členení podľa odvetví – vo všetkých analyzovaných odvetviach došlo k medziročnému poklesu hodnôt ukazovateľa. Najvýraznejšie zníženie ziskovosti zaznamenali MSP pôsobiace v odvetví služieb (o 2,15 p. b.), obchodu (o 1,51 p. b.) a stavebníctva (o 1,45 p. b.). Naopak zníženie rentability sa v najmenšej miere dotklo priemyselných podnikov, ktoré zaznamenali pokles na úrovni 0,98 p. b. Po prvýkrát od roku 2014 dosiahli najvyššiu hodnotu rentability aktív MSP v roku 2018 pôdohospodárske podniky, ktoré preskočili MSP podnikajúce v odvetví služieb. Naopak, najnižšou rentabilitou aktív MSP sa vyznačovali obchodné podniky – 1,33 %.

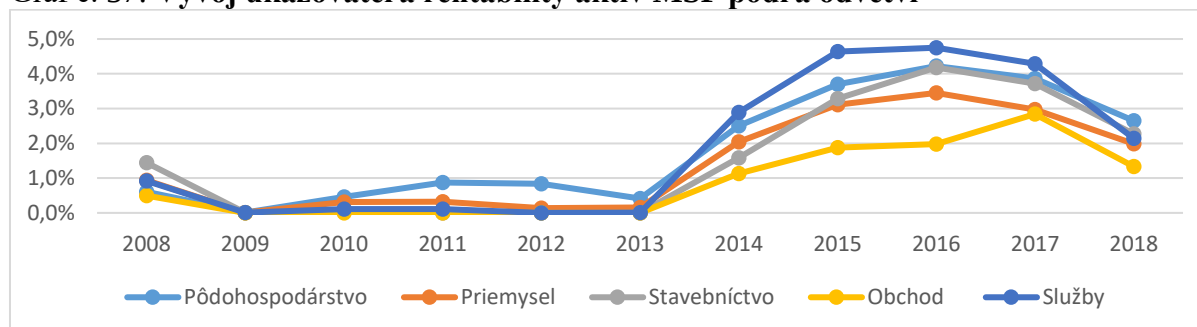
Tab. č. 39: Rentabilita aktív MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Pôdohospodárstvo	0,61%	0,01%	0,46%	0,87%	0,84%	0,41%	2,50%	3,70%	4,22%	3,87%	2,65%	↓ 1,22
Priemysel	0,94%	0,01%	0,31%	0,32%	0,14%	0,16%	2,04%	3,11%	3,45%	2,97%	1,99%	↓ 0,98
Stavebníctvo	1,44%	0,01%	0,06%	0,00%	0,00%	0,00%	1,58%	3,29%	4,18%	3,72%	2,27%	↓ 1,45
Obchod	0,50%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,13%	1,88%	1,98%	2,84%	1,33%	↓ 1,51
Služby	0,92%	0,01%	0,11%	0,11%	0,00%	0,01%	2,89%	4,64%	4,75%	4,29%	2,14%	↓ 2,15

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Do roku 2013 dosahovala rentabilita aktív MSP pôsobiacich v jednotlivých odvetviach takmer nulovú hodnotu, avšak po roku 2013 vzrástla rentabilita aktív MSP vo všetkých analyzovaných odvetviach. Najdynamickejší rast zaznamenali MSP pôsobiace v odvetví služieb, pôdohospodárstva a stavebníctva. Dlhodobu najnižšou rentabilitou aktív sa vyznačujú obchodné podniky.

Graf č. 37: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

9.3 Rentabilita aktív podľa sídla

Z regionálneho hľadiska došlo k poklesu rentability aktív MSP vo všetkých slovenských krajoch. Spomedzi nich si medziročne najviac pohoršili MSP v Nitrianskom (o 1,96 p. b.), Prešovskom (o 1,95 p. b.) a Žilinskom kraji (o 1,88 p. b.). Naopak, najnižší medziročný pokles rentability zaznamenali MSP z Bratislavského kraja (o 1,53 p. b.). V celkovom percentuálnom vyjadrení dosiahli najvyššiu rentabilitu aktív MSP sídliace v Trenčianskom (2,73 %), Žilinskom (2,58 %) a Prešovskom kraji (2,04 %). Rentabilita aktív MSP pôsobiacich v ostatných krajoch nepresiahla hranicu 2 %. Najnižšiu rentabilitu v roku

2018 zaznamenali kraje s dvoma najväčšími mestami na Slovensku – Bratislavský (1,67 %) a Košický kraj (1,69 %).

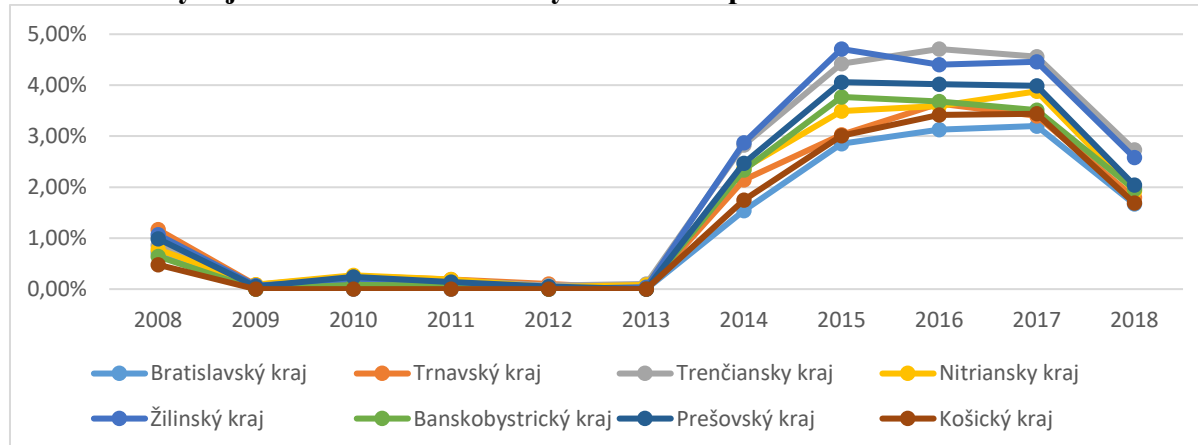
Tab. č. 40: Rentabilita aktív MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Bratislavský kraj	0,72%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,54%	2,85%	3,13%	3,20%	1,67%	↓ 1,53
Trnavský kraj	1,17%	0,08%	0,25%	0,19%	0,10%	0,01%	2,14%	3,03%	3,64%	3,40%	1,80%	↓ 1,60
Trenčiansky kraj	0,86%	0,00%	0,23%	0,17%	0,07%	0,10%	2,83%	4,42%	4,71%	4,56%	2,73%	↓ 1,83
Nitriansky kraj	0,78%	0,09%	0,27%	0,19%	0,04%	0,08%	2,37%	3,49%	3,59%	3,88%	1,92%	↓ 1,96
Žilinský kraj	1,07%	0,07%	0,17%	0,10%	0,00%	0,04%	2,87%	4,71%	4,40%	4,46%	2,58%	↓ 1,88
Banskobystrický kraj	0,64%	0,00%	0,08%	0,07%	0,00%	0,00%	2,34%	3,77%	3,68%	3,51%	1,96%	↓ 1,55
Prešovský kraj	0,99%	0,05%	0,24%	0,14%	0,05%	0,00%	2,47%	4,06%	4,02%	3,99%	2,04%	↓ 1,95
Košický kraj	0,48%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,75%	3,01%	3,42%	3,44%	1,69%	↓ 1,75

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Po vypuknutí krízy v roku 2009 klesla rentabilita MSP na hodnoty blízke nule. Takmer nulová rentabilita aktív pretrvávala až do roku 2013. V roku 2014 nastalo oživenie a rentabilita aktív vzrástla vo všetkých slovenských krajoch. Od roku 2013 do roku 2017 mala rentabilita aktív MSP vo všetkých slovenských krajoch rastúci trend vývoja. K zvratu v nastolenom pozitívnom trende došlo v roku 2018, kedy výrazne klesli hodnoty ukazovateľa vo všetkých slovenských krajoch. Z dlhodobého hľadiska možno medzi kraje s vyššou hodnotou rentability aktív zaradiť Žilinský a Trenčiansky kraj. Naopak, medzi kraje dlhodobo dosahujúce nižšiu úroveň rentability aktív MSP možno zaradiť Bratislavský a Košický kraj.

Graf č. 38: Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

9.4 Rentabilita aktív podľa právnych foriem

Negatívna medzročná zmena v hodnotách ukazovateľa sa prejavila aj v členení podľa jednotlivých právnych foriem. V porovnaní s rokom 2017 klesla rentabilita aktív MSP v roku 2018 vo všetkých typoch právnych foriem okrem kategórie ostatných právnych foriem, ktoré zaznamenali výrazný nárast rentability – až o 5,80 p. b. Pokles rentability aktív v medzročnom porovnaní najviac postihol spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré zaznamenali zníženie o 1,90 p. b. Akciové spoločnosti, družstvá a FO zapísané v Obchodnom registri sa vyznačovali len miernym poklesom. Spomedzi vybraných právnych foriem dosiahli najvyššiu rentabilitu

aktív v roku 2018 ostatné právne formy (18,31 %), FO zapísané v Obchodnom registri (4,72 %) a spoločnosti s ručením obmedzeným (1,85 %). Najnižšiu výnosnosť aktív dosiahli akciové spoločnosti a družstvá – obe na úrovni 0,20 %.

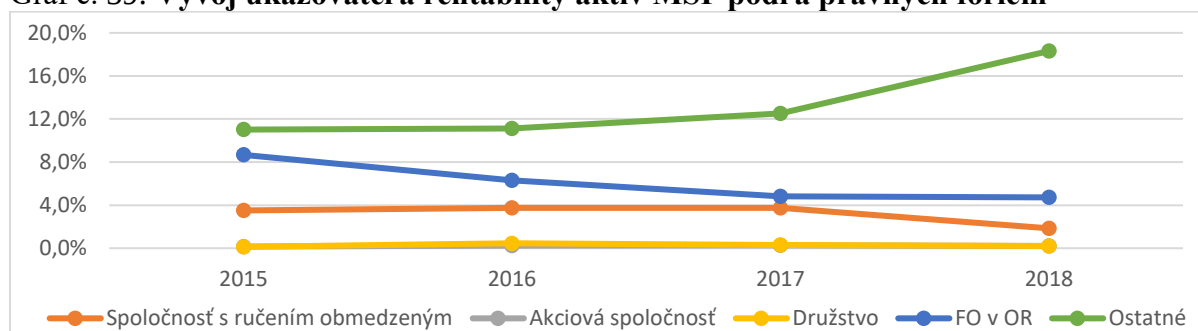
Tab. č. 41: **Rentabilita aktív MSP podľa právnych foriem**

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	3,52%	3,74%	3,75%	1,85%	↓ 1,90
Akciová spoločnosť	0,16%	0,25%	0,27%	0,20%	↓ 0,07
Družstvo	0,13%	0,46%	0,30%	0,20%	↓ 0,10
FO v OR	8,67%	6,31%	4,82%	4,72%	↓ 0,10
Ostatné	11,02%	11,12%	12,51%	18,31%	↑ 5,80

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Rentabilita aktív MSP v členení podľa právnych foriem mala odlišný vývoj. Zatiaľ čo ostatné právne formy zaznamenali každoročne nárast hodnôt ukazovateľa, v prípade FO zapísaných v Obchodnom registri bol vývoj opačný. Družstvá, akciové spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným sa v priebehu analyzovaných 4 rokov vyznačovali kolísavým priebehom. Z dlhodobého hľadiska dosahujú najvyššiu rentabilitu aktív MSP ostatné právne formy, najnižšiu akciové spoločnosti.

Graf č. 39: **Vývoj ukazovateľa rentability aktív MSP podľa právnych foriem**

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

10 Rentabilita tržieb (na základe EBITDA)

Ukazovateľ rentability tržieb vypovedá o zhodnotení spotrebovaných vstupov tým, že kvantifikuje výšku zisku v eure tržieb. Ukazovateľ je pomerom zisku (upraveného o daň, odpisy a nákladové úroky) a tržieb, pričom pod tržbami rozumieme tržby za predaj tovaru, vlastných výrobkov a služieb.

10.1 Rentabilita tržieb podľa veľkostných kategórií

Rovnako ako v prípade rentability aktív, tak aj v prípade ukazovateľa rentability tržieb došlo k medziročnému poklesu. **Mediánová hodnota rentability tržieb MSP v medziročnom porovnaní poklesla v roku 2018 o 1,84 p. b. na 5,19 %.** V rámci veľkostných kategórií MSP vzrástla rentabilita tržieb len u stredných podnikov – o 0,04 p. b. U mikropodnikov a malých podnikov došlo k medziročnému poklesu rentability o 2,18 p. b. resp. 0,07 p. b. V porovnaní s rentabilitou aktív MSP možno badať dva odlišné trendy. Zatiaľ čo rentabilita aktív s rastúcou veľkosťou podniku rástla, v prípade ukazovateľa rentability tržieb bol vývoj odlišný. Spomedzi veľkostných kategórií MSP dosahovali najvyššiu rentabilitu tržieb malé podniky – na úrovni 6,05 %. Naopak, najnižšou celkovou rentabilitou tržieb MSP sa v roku 2018 vyznačovali mikropodniky (5,03 %).

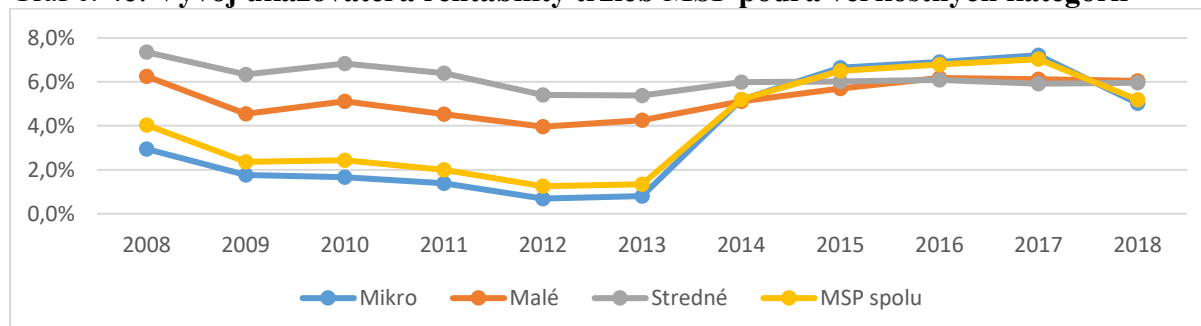
Tab. č. 42: Rentabilita tržieb MSP podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Mikro	2,94%	1,77%	1,66%	1,39%	0,69%	0,80%	5,19%	6,64%	6,90%	7,21%	5,03%	↓ 2,18
Malé	6,25%	4,54%	5,12%	4,53%	3,96%	4,25%	5,12%	5,69%	6,18%	6,12%	6,05%	↓ 0,07
Stredné	7,35%	6,33%	6,83%	6,39%	5,40%	5,38%	5,99%	6,01%	6,10%	5,92%	5,96%	↑ 0,04
MSP spolu	4,04%	2,36%	2,44%	1,99%	1,25%	1,34%	5,20%	6,49%	6,79%	7,03%	5,19%	↓ 1,84
Veľké	6,18%	5,59%	6,52%	5,90%	5,36%	5,08%	5,13%	5,23%	5,01%	4,86%	4,80%	↓ 0,06

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj rentability tržieb malých a stredných podnikov nepodliehal v sledovanom období tak výrazným výkyvom ako u mikropodnikov, ktoré sú náchylnejšie na vplyv externého prostredia. Do roku 2013 dosahovala rentabilita tržieb mikropodnikov najnižšiu hodnotu spomedzi všetkých kategórií MSP. V roku 2014 však ukazovateľ rentability tržieb výrazne vzrástol a od roku 2015 do roku 2017 dosahovali mikropodniky najvyššiu rentabilitu tržieb. V roku 2018 rentabilita tržieb mikropodnikov opäť poklesla pod úroveň rentability malých a stredných podnikov.

Graf č. 40: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

10.2 Rentabilita tržieb podľa odvetví

Pokles rentability tržieb sprevádzal v roku 2018 všetky analyzované odvetvia. V porovnaní s rokom 2017 zaznamenali najvýraznejšie zníženie rentability MSP pôsobiace v odvetví služieb (o 2,56 p. b.), pôdohospodárstva (o 1,34 p. b.) a stavebníctva (o 1,30 p. b.). Medziročné zníženie rentability tržieb sa najmenej dotklo priemyselných a obchodných MSP. Celková rentabilita tržieb v jednotlivých odvetviach dosiahla v roku 2018 výrazne odlišné hodnoty – od 3,33 % v obchodných podnikoch po 17,14 % v pôdohospodárskych, ktoré výrazne prevyšovali rentabilitu MSP pôsobiacich v ostatných hodnotených odvetviach.

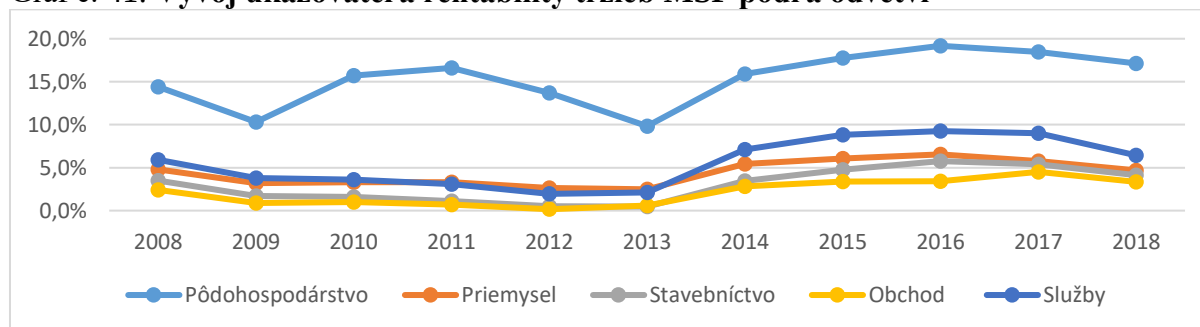
Tab. č. 43: Rentabilita tržieb MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Pôdohospodárstvo	14,40%	10,30%	15,70%	16,60%	13,71%	9,83%	15,91%	17,75%	19,18%	18,48%	17,14%	↓ 1,34
Priemysel	4,80%	3,20%	3,30%	3,30%	2,62%	2,48%	5,42%	6,07%	6,54%	5,77%	4,69%	↓ 1,08
Stavebníctvo	3,50%	1,70%	1,60%	1,10%	0,50%	0,47%	3,44%	4,76%	5,76%	5,41%	4,11%	↓ 1,30
Obchod	2,40%	0,90%	1,00%	0,70%	0,16%	0,60%	2,82%	3,39%	3,43%	4,51%	3,33%	↓ 1,18
Služby	5,90%	3,80%	3,60%	3,10%	1,95%	2,11%	7,10%	8,81%	9,25%	9,01%	6,45%	↓ 2,56

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V porovnaní s rokom 2008 vzrástla rentabilita tržieb MSP v roku 2018 vo všetkých odvetviach okrem priemyslu. Spomedzi jednotlivých odvetví zaznamenali v priebehu rokov 2008 – 2018 najvýraznejší progres MSP pôsobiace v službách. Dlhodobo výrazne nadpriemerné hodnoty ukazovateľa rentability tržieb dosahujú MSP pôsobiace v odvetví pôdohospodárstva – v rozpätí od cca. 10 – 20 %. Medzi odvetvia s dlhodobo nižšou rentabilitou tržieb možno zaradiť obchod a stavebníctvo. Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP v členení podľa odvetví v rokoch 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 41.

Graf č. 41: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

10.3 Rentabilita tržieb podľa sídla

Rentabilita tržieb v členení podľa sídla mala obdobný vývoj ako v členení podľa odvetví. Medián ukazovateľa medziročne poklesol vo všetkých slovenských krajoch. Z hľadiska dynamiky poklesu zaznamenali najvýraznejšiu medziročnú zmenu MSP z Bratislavského (pokles o 2,01 p. b.), Nitrianskeho a Prešovského kraja (oba o 1,96 p. b.). Najnižší pokles zaznamenali MSP v Trenčianskom kraji. V medzikrajovom porovnaní boli v roku 2018 najrentabilnejšie MSP so sídlom v Trenčianskom a Žilinskom kraji s rentabilitou

tržieb na úrovni 6,13 % resp. 5,88 %. Naopak, najnižšiu rentabilitu tržieb dosiahli MSP so sídlom v Košickom kraji (4,31 %).

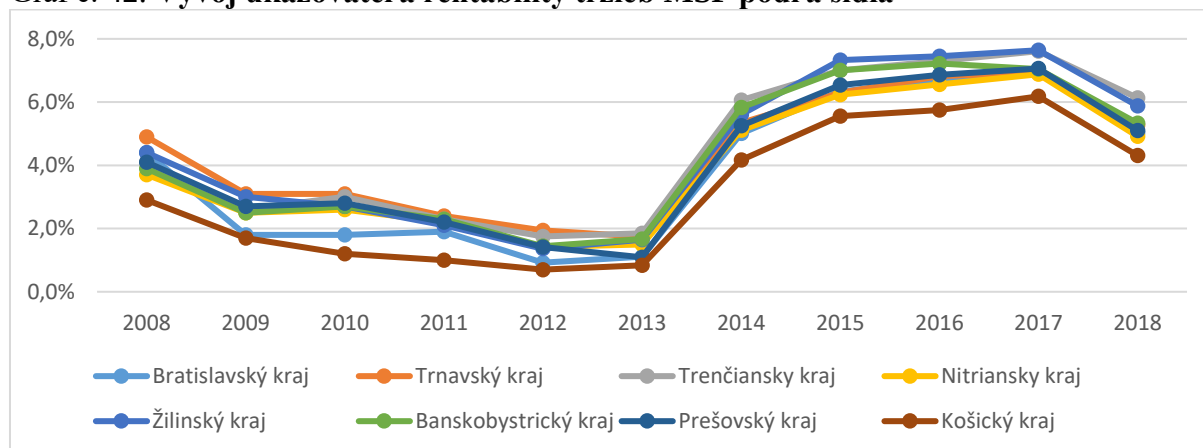
Tab. č. 44: **Rentabilita tržieb MSP podľa sídla**

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Bratislavský kraj	4,40%	1,80%	1,80%	1,90%	0,92%	1,11%	5,01%	6,34%	6,68%	7,04%	5,03%	↓ 2,01
Trnavský kraj	4,90%	3,10%	3,10%	2,40%	1,94%	1,74%	5,34%	6,29%	6,82%	6,93%	5,27%	↓ 1,66
Trenčiansky kraj	4,10%	2,60%	3,00%	2,30%	1,75%	1,85%	6,06%	7,00%	7,30%	7,61%	6,13%	↓ 1,48
Nitriansky kraj	3,70%	2,50%	2,60%	2,20%	1,42%	1,50%	5,11%	6,23%	6,56%	6,88%	4,92%	↓ 1,96
Žilinský kraj	4,40%	3,00%	2,70%	2,10%	1,36%	1,65%	5,61%	7,33%	7,45%	7,64%	5,88%	↓ 1,76
Banskobystrický kraj	3,90%	2,50%	2,70%	2,30%	1,44%	1,67%	5,83%	7,00%	7,22%	7,04%	5,33%	↓ 1,71
Prešovský kraj	4,10%	2,70%	2,80%	2,20%	1,41%	1,09%	5,25%	6,54%	6,86%	7,06%	5,10%	↓ 1,96
Košický kraj	2,90%	1,70%	1,20%	1,00%	0,70%	0,84%	4,17%	5,56%	5,75%	6,18%	4,31%	↓ 1,87

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj ukazovateľa rentability tržieb podľa sídla mal do roku 2013 klesajúci trend. V roku 2014 došlo k výraznému rastu hodnôt ukazovateľa vo všetkých slovenských krajoch. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 vzrástla výška zisku na euro tržieb vo všetkých krajoch. Dlhodobu najnižšiu rentabilitu tržieb dosahuje Košický kraj. Do roku 2013 dosahoval najlepšie výsledky rentability tržieb Trnavský kraj, avšak od roku 2014 sa do popredia dostali Žilinský a Trenčiansky kraj, ktoré v priebehu posledných 5 rokov dosahovali najvyššiu rentabilitu tržieb MSP spomedzi všetkých slovenských krajov. Vývoj ukazovateľa rentability tržieb v členení podľa jednotlivých krajov za obdobie rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 42.

Graf č. 42: **Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa sídla**

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

10.4 Rentabilita tržieb podľa právnych foriem

V členení podľa právnych foriem bol medziročný vývoj rovnaký ako v prípade ukazovateľa rentability aktív – rentabilita tržieb MSP klesla vo všetkých typoch právnych foriem okrem kategórie ostatných právnych foriem, ktoré zaznamenali nárast rentability o 5,50 p. b. Najvýraznejšie medziročné zníženie rentability sprevádzalo družstvá a spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré zaznamenali pokles o 2,10 resp. 1,92 p. b. Pokles rentability tržieb sa v najmenšej miere dotkol FO zapísaných v Obchodnom registri, ktoré zaznamenali pokles len o 0,11 p. b. Spomedzi analyzovaných právnych foriem dosiahli najvyššiu celkovú

rentabilitu tržieb v roku 2018 ostatné právne formy (22,57 %), FO zapísané v Obchodnom registri (12,76 %) a družstvá (8,70 %). Spoločnosti s ručením obmedzeným a akciové spoločnosti dosiahli rentabilitu tržieb na úrovni 4,83 % resp. 5,74 %.

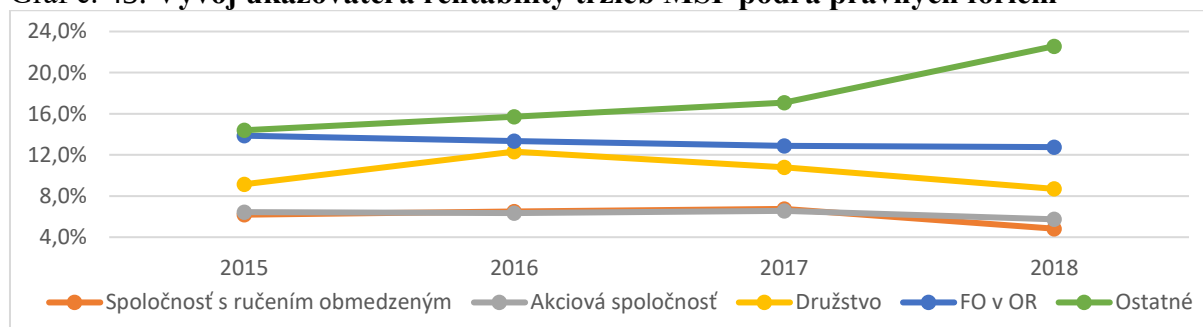
Tab. č. 45: Rentabilita tržieb MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	6,20%	6,51%	6,75%	4,83%	↓ 1,92
Akciová spoločnosť	6,43%	6,34%	6,56%	5,74%	↓ 0,82
Družstvo	9,14%	12,32%	10,80%	8,70%	↓ 2,10
FO v OR	13,87%	13,36%	12,87%	12,76%	↓ 0,11
Ostatné	14,40%	15,73%	17,07%	22,57%	↑ 5,50

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Rentabilita tržieb MSP v členení podľa právnych foriem mala naprieč vybranými právnymi formami rôznorodý vývoj. Najvýraznejším rastom rentability tržieb sa v období rokov 2015 – 2018 vyznačovali ostatné právne formy, ktorých hodnota ukazovateľa sa v priebehu štyroch rokov zvýšila o 8,17 p. b. Naopak, pozvoľný, avšak negatívny trend vývoja možno spozorovať u FO zapísaných v Obchodnom registri, ktoré zaznamenali v priebehu štyroch rokov pokles hodnoty ukazovateľa o 1,1 p. b. Vývoj hodnôt ukazovateľa u spoločností s ručením obmedzeným, akciových spoločností a družstiev mal v hodnotenom období kolísavý priebeh. Z dlhodobého hľadiska dosahujú najvyššiu rentabilitu tržieb MSP ostatné právne formy, najnižšiu akciové spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným. Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP v členení podľa právnych foriem za obdobie rokov 2015 – 2018 znázorňuje graf č. 43.

Graf č. 43: Vývoj ukazovateľa rentability tržieb MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

11 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom

Ukazovateľ vyjadruje podiel podnikateľských subjektov s kladným hospodárskym výsledkom pred zdanením (vrátane nulového hospodárskeho výsledku) na celkovom počte podnikov.

11.1 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií

Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom v roku 2018 medziročne klesol o 2,60 p. b. na 66,40 %. Na tomto poklese sa významnou mierou podieľali najmä mikropodniky, u ktorých došlo k zníženiu podielu subjektov s kladným hospodárskym výsledkom o 2,70 p. b. Negatívna medziročná zmena bola zaznamenaná aj vo veľkostnej kategórii malých podnikov, u ktorých došlo k poklesu subjektov s kladným výsledkom hospodárenia o 0,90 p. b. Spomedzi všetkých veľkostných kategórií zaznamenali medziročný nárast podielu podnikov s kladným výsledkom hospodárenia len stredné podniky – o 0,30 p. b. Najnižší podiel MSP s kladným výsledkom hospodárenia dosiahli podľa očakávaní mikropodniky (65,40 %), najvyšší stredné podniky (81,60 %). Vo všeobecnosti možno konštatovať, že s rastúcou veľkosťou podnikov rastie aj ukazovateľ podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom.

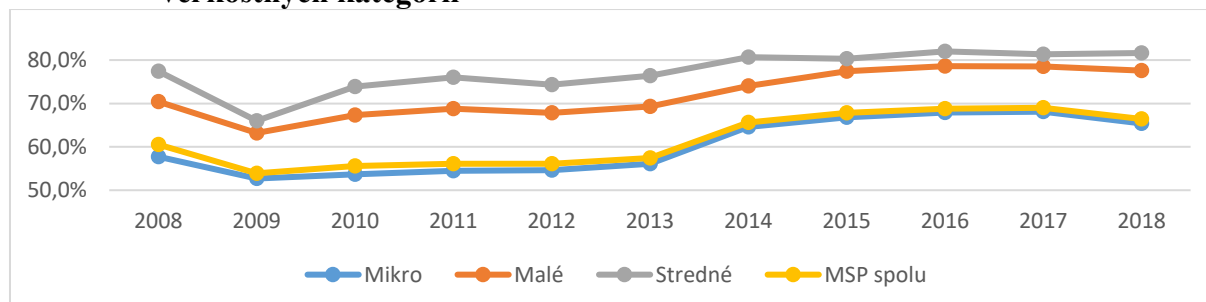
Tab. č. 46: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Mikro	57,70%	52,70%	53,70%	54,50%	54,60%	56,10%	64,60%	66,80%	67,90%	68,10%	65,40%	↓ 2,70
Malé	70,40%	63,20%	67,30%	68,80%	67,80%	69,30%	74,00%	77,40%	78,60%	78,50%	77,60%	↓ 0,90
Stredné	77,40%	66,00%	73,90%	76,00%	74,30%	76,40%	80,70%	80,30%	82,00%	81,30%	81,60%	↑ 0,30
MSP spolu	60,50%	53,90%	55,60%	56,10%	56,10%	57,40%	65,60%	67,80%	68,80%	69,00%	66,40%	↓ 2,60
Veľké	76,60%	72,20%	81,00%	79,80%	83,10%	82,90%	83,30%	84,70%	87,90%	84,00%	83,70%	↓ 0,30

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska dlhodobého vývoja došlo v roku 2009 vplyvom krízy k zníženiu počtu podnikov s kladným hospodárskym výsledkom naprieč všetkými veľkostnými kategóriami. Od prepadu v roku 2009 sa postupne podniky začali zotavovať, v dôsledku čoho došlo k rastu hodnoty ukazovateľa. V roku 2018 dosiahli MSP vo všetkých veľkostných kategóriách vyšší podiel subjektov s kladným hospodárskym výsledkom ako v predkrízovom roku 2008.

Graf č. 44: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

11.2 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví

Z pohľadu odvetvovej príslušnosti MSP došlo k zhoršeniu výsledkov ukazovateľa vo všetkých odvetviach. V medzioročnom porovnaní zaznamenali najvýraznejší pokles obchodné podniky, u ktorých došlo k poklesu kladne hospodáriacich podnikov o 3,40 p. b. Naopak, najnižší pokles podnikov s kladným hospodárskym výsledkom zaznamenali MSP pôsobiace v odvetví pôdohospodárstva (o 1,50 p. b.). Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2018 bolo pôdohospodárstvo sektorom s najvyšším podielom MSP s kladným hospodárskym výsledkom (70,70 %). Najnižší podiel ziskových MSP bol zaznamenaný v odvetví obchodu – 64,60 %.

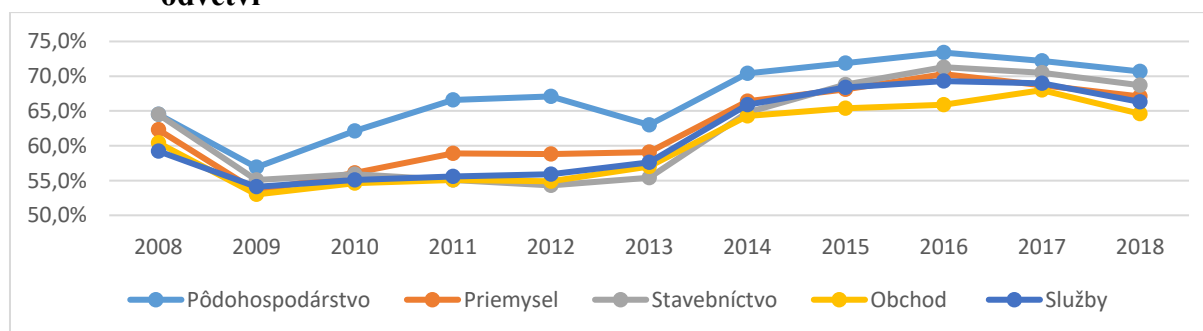
Tab. č. 47: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Pôdohospodárstvo	64,50%	56,90%	62,10%	66,60%	67,10%	63,00%	70,40%	71,90%	73,40%	72,20%	70,70%	↓ 1,50
Priemysel	62,30%	53,50%	56,10%	58,90%	58,80%	59,10%	66,40%	68,10%	70,30%	68,70%	67,10%	↓ 1,60
Stavebníctvo	64,50%	55,10%	55,90%	55,10%	54,30%	55,40%	64,80%	68,80%	71,30%	70,50%	68,70%	↓ 1,80
Obchod	60,40%	53,00%	54,60%	55,10%	54,90%	57,00%	64,30%	65,40%	65,90%	68,00%	64,60%	↓ 3,40
Služby	59,20%	54,10%	55,10%	55,60%	55,90%	57,60%	65,90%	68,40%	69,30%	69,00%	66,30%	↓ 2,70

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Ukazovateľ podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom mal v období rokov 2008 – 2018 nevyrovnaný priebeh. V roku 2009 došlo vo všetkých odvetviach vplyvom krízy k zníženiu podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom. V období rokov 2009 – 2013 rástla hodnota ukazovateľa v jednotlivých odvetviach len mierne. Najväčší rast zaznamenali pôdohospodárske podniky. V roku 2014 došlo u MSP vo všetkých odvetviach k výraznému rastu hodnôt ukazovateľa, ktorý pretrvával do roku 2016. Po roku 2016 však zaznamenal podiel ziskových MSP vo väčšine odvetví klesajúci trend. Tento nepriaznivý trend pretrvával aj v roku 2018, v ktorom naďalej klesal podiel ziskových MSP naprieč všetkými odvetviami. Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným výsledkom hospodárenia v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 45.

Graf č. 45: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

11.3 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla

V členení podľa jednotlivých regiónov došlo k medziročnému poklesu podielu podnikov s kladným hospodárením vo všetkých slovenských krajoch. V porovnaní s rokom 2017 sa najviac znížil podiel ziskových podnikateľských subjektov v Nitrianskom kraji (o 3,40 p. b.) nasledovanom Košickým (o 3,20 p. b.) a Prešovským krajom (o 3,10 p. b.). Najnižší medziročný pokles ukazovateľa bol zaznamenaný v Banskobystrickom kraji (o 1,90 p. b.). Trenčiansky kraj dosiahol rovnako ako v roku 2017 najvyšší podiel ziskových MSP (68,60 %). Po Trenčianskom kraji nasledovali Žilinský (68,00 %) a Prešovský kraj (67,60 %). Najnižší podiel podnikov s kladným hospodárením sa vyskytoval v Bratislavskom kraji – na úrovni 64,70 %. Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom v členení podľa sídla za obdobie rokov 2008 – 2018 je uvedený v tabuľke č. 48.

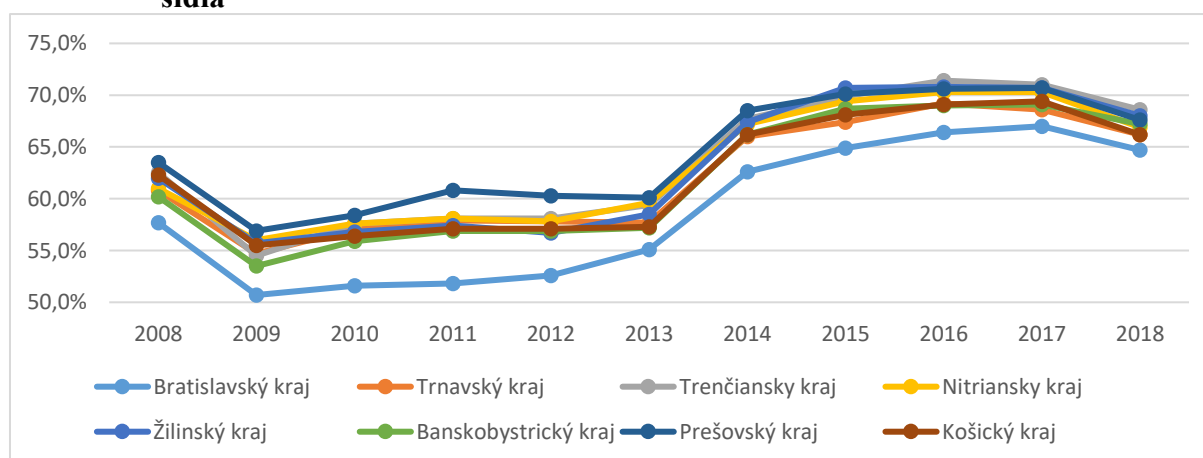
Tab. č. 48: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Bratislavský kraj	57,70%	50,70%	51,60%	51,80%	52,60%	55,10%	62,60%	64,90%	66,40%	67,00%	64,70%	↓ 2,30
Trnavský kraj	60,80%	54,70%	57,10%	57,90%	57,80%	57,70%	66,00%	67,40%	69,20%	68,60%	66,20%	↓ 2,40
Trenčiansky kraj	62,50%	54,50%	57,60%	58,10%	58,10%	59,40%	67,70%	69,90%	71,40%	71,00%	68,60%	↓ 2,40
Nitriansky kraj	61,00%	56,00%	57,60%	58,10%	57,80%	59,60%	67,20%	69,40%	70,30%	70,30%	66,90%	↓ 3,40
Žilinský kraj	62,00%	55,70%	56,80%	57,40%	56,70%	58,50%	67,40%	70,70%	70,80%	70,70%	68,00%	↓ 2,70
Banskobystrický kraj	60,20%	53,50%	55,90%	56,90%	56,90%	57,20%	66,20%	68,70%	69,00%	69,10%	67,20%	↓ 1,90
Prešovský kraj	63,50%	56,90%	58,40%	60,80%	60,30%	60,10%	68,50%	70,10%	70,60%	70,70%	67,60%	↓ 3,10
Košický kraj	62,30%	55,50%	56,40%	57,10%	57,10%	57,30%	66,20%	68,10%	69,10%	69,40%	66,20%	↓ 3,20

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z dlhodobého hľadiska dosahoval ukazovateľ podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom vo všetkých krajoch v priebehu analyzovaného obdobia rastúci trend. V porovnaní s rokom 2008 vzrástla hodnota ukazovateľa naprieč všetkými slovenskými kraji. Medzi kraje s dlhodobo nadpriemerným podielom podnikov s kladným hospodárením možno zaradiť Prešovský a Trenčiansky kraj. Najnižší podiel ziskových MSP v celom analyzovanom období zaznamenal Bratislavský kraj.

Graf č. 46: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

11.4 Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem vzrástol podiel ziskových podnikateľských subjektov len u ostatných právnych foriem (o 2,00 p. b.). Medziročne sa menej darilo všetkým zostávajúcim právnym formám. Najväčší medziročný pokles zaznamenali spoločnosti s ručením obmedzeným (o 2,90 p. b.) a družstvá (o 2,10 p. b.). V celkovom percentuálnom vyjadrení možno za najúspešnejšie označiť MSP podnikajúce v rámci kategórie ostatných právnych foriem. Až 78,00 % z nich zaznamenalo v roku 2018 kladný výsledok hospodárenia. Ďalej to boli FO zapísané v Obchodnom registri (70,20 %), spoločnosti s ručením obmedzeným (66,10 %) a družstvá (63,00 %). Najnižšiu hodnotu ukazovateľa dosiahli v roku 2018 akciové spoločnosti s podielom 57,70 % ziskových subjektov z celkového počtu MSP.

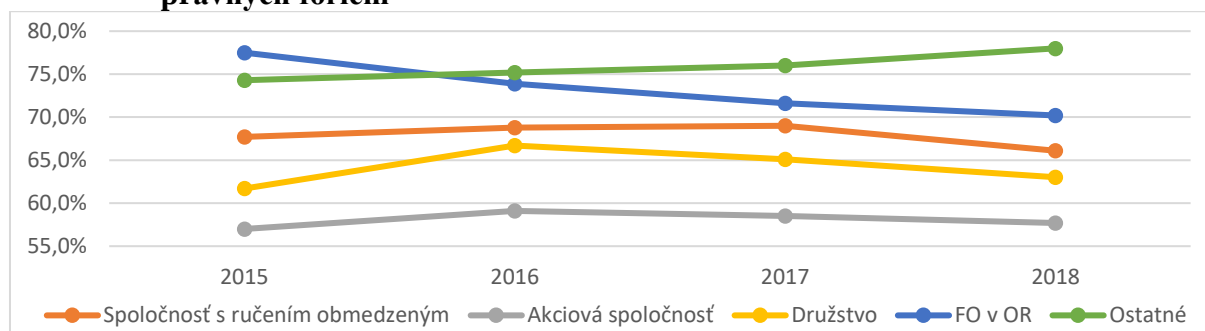
Tab. č. 49: Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	67,70%	68,80%	69,00%	66,10%	↓ 2,90
Akciová spoločnosť	57,00%	59,10%	58,50%	57,70%	↓ 0,80
Družstvo	61,70%	66,70%	65,10%	63,00%	↓ 2,10
FO v OR	77,50%	73,90%	71,60%	70,20%	↓ 1,40
Ostatné	74,30%	75,20%	76,00%	78,00%	↑ 2,00

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj ukazovateľa podielu ziskových MSP mal z hľadiska právnych foriem rôznorodý priebeh. Pozitívne možno vnímať predovšetkým vývoj u ostatných právnych foriem, ktoré zaznamenali každoročne nárast ukazovateľa. Akciové spoločnosti a družstvá sa vyznačovali obdobným – kolísavým priebehom. Vývoj podielu ziskových spoločností s ručením obmedzeným sa do roku 2017 vyvíjal priaznivo, v roku 2018 však zaznamenal pokles. Negatívny trend vývoja možno spozorovať u FO zapísaných v Obchodnom registri. Zatiaľ čo ešte v roku 2015 dosahovali najvyšší podiel ziskových podnikateľských subjektov spomedzi všetkých právnych foriem, od roku 2016 sa ich podiel začal znižovať. Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným výsledkom hospodárenia podľa právnych foriem v období rokov 2015 – 2018 znázorňuje graf č. 47.

Graf č. 47: Vývoj ukazovateľa podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

12 Finančná produktivita práce

Finančná produktivita práce predstavuje vzťah výstupu zodpovedajúci pridanej hodnote k spotrebe viazaných produktívnych zdrojov na vstupe. V podmienkach trhovej ekonomiky spotrebu viazaných produktívnych zdrojov vyjadruje aj objem osobných nákladov, ktorý bol použitý v algoritme výpočtu finančnej produktivity práce. Ukazovateľ vyjadruje koľko € pridanej hodnoty vyprodukuje 1 € osobných nákladov. Finančná produktivita práce by mala dosiahnuť hodnotu vyššiu ako 1.

12.1 Finančná produktivita práce podľa veľkostných kategórií

V roku 2018 sa v porovnaní s predchádzajúcim obdobím znížila finančná produktivita práce MSP o 0,13 € na 1,51 €. Medziročný pokles finančnej produktivity práce sprevádzal mikropodniky a stredné podniky, ktoré zaznamenali pokles o 0,16 resp. 0,02 €. Hodnota ukazovateľa finančnej produktivity práce v kategórii malých podnikov sa už tretí rok po sebe nemenila a drží sa na úrovni 1,38 €. Spomedzi všetkých veľkostných kategórií sú najefektívnejšie mikropodniky, ktorých 1 € vynaložených osobných nákladov vyprodukovalo 1,56 € pridanej hodnoty.

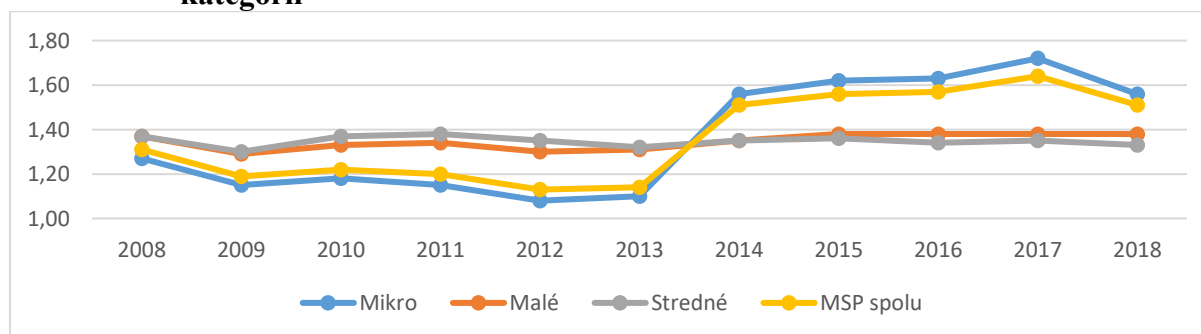
Tab. č. 50: Finančná produktivita práce podľa veľkostných kategórií

Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Mikro	1,27	1,15	1,18	1,15	1,08	1,10	1,56	1,62	1,63	1,72	1,56	↓ 0,16
Malé	1,37	1,29	1,33	1,34	1,30	1,31	1,35	1,38	1,38	1,38	1,38	=
Stredné	1,37	1,30	1,37	1,38	1,35	1,32	1,35	1,36	1,34	1,35	1,33	↓ 0,02
MSP spolu	1,31	1,19	1,22	1,20	1,13	1,14	1,51	1,56	1,57	1,64	1,51	↓ 0,13
Veľké	1,36	1,37	1,42	1,47	1,41	1,40	1,39	1,40	1,40	1,36	1,35	↓ 0,01

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska vývoja finančnej produktivity práce dosiahli MSP v kategórii malých a stredných podnikov vyrovnané hodnoty počas celého analyzovaného obdobia – v rozpätí od 1,29 po 1,38 €. Vo veľkostnej kategórii mikropodnikov bol však vývoj odlišný. Zatiaľ čo do roku 2013 dosahovali najnižšiu finančnú produktivitu práce spomedzi všetkých veľkostných kategórií, v roku 2014 sa situácia výrazne zmenila – finančná produktivita práce mikropodnikov prudko vzrástla. Od roku 2014 dosahujú mikropodniky najvyššie hodnoty ukazovateľa.

Graf č. 48: Vývoj ukazovateľa finanč. produktivity práce MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

12.2 Finančná produktivita práce podľa odvetví

Finančná produktivita práce MSP v členení podľa odvetví zaznamenala v roku 2018 pokles. Na medziročnom poklese ukazovateľa finančnej produktivity práce celej skupiny MSP sa najväčšou mierou podieľali MSP pôsobiace v odvetví služieb a obchodu, ktoré zaznamenali pokles produktivity o 0,18 resp. 0,12 €. Miernym poklesom finančnej produktivity sa vyznačovali aj pôdohospodárske (o 0,08 €), stavebné (o 0,06 €) a priemyselné MSP (0,04 €). Najvyššiu celkovú finančnú produktivitu práce dosiahli MSP pôsobiace v službách a stavebníctve, ktoré vyprodukovali z 1 € osobných nákladov 1,61 € pridanej hodnoty. Najmenej efektívne boli pôdohospodárske podniky.

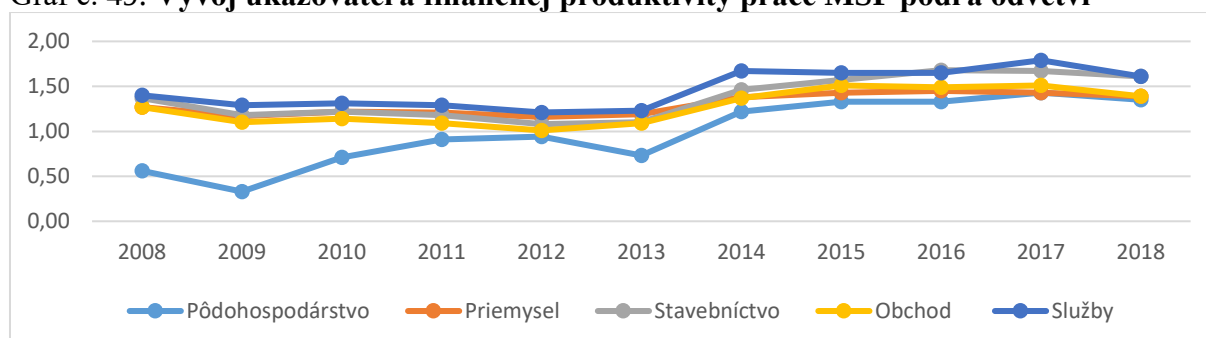
Tab. č. 51: Finančná produktivita práce MSP podľa odvetví

Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Pôdohospodárstvo	0,56	0,33	0,71	0,91	0,94	0,73	1,22	1,33	1,33	1,43	1,35	↓ 0,08
Priemysel	1,27	1,17	1,22	1,21	1,16	1,19	1,38	1,43	1,45	1,43	1,39	↓ 0,04
Stavebníctvo	1,37	1,18	1,22	1,18	1,08	1,10	1,46	1,57	1,68	1,67	1,61	↓ 0,06
Obchod	1,27	1,10	1,14	1,09	1,01	1,09	1,37	1,51	1,49	1,51	1,39	↓ 0,12
Služby	1,40	1,29	1,31	1,29	1,21	1,23	1,67	1,65	1,65	1,79	1,61	↓ 0,18

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V dlhodobom porovnaní s rokom 2008 vzrástla finančná produktivita práce v roku 2018 vo všetkých analyzovaných odvetviach. Najväčší progres za sledovaných 11 rokov zaznamenali pôdohospodárske MSP, u ktorých došlo k viac ako dvojnásobnému nárastu produktivity práce. Medzi odvetviami s dlhodobou nadpriemernou hodnotou finančnej produktivity práce možno zaradiť odvetvie služieb a stavebníctvo. Najnižšiu finančnú produktivitu práce dlhodobo dosahovali pôdohospodárske podniky, avšak od roku 2014 sa rozdiel vo finančnej produktivite práce medzi pôdohospodárskymi MSP a MSP pôsobiacimi v ostatných odvetviach stiera.

Graf č. 49: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

12.3 Finančná produktivita práce podľa sídla

Finančná produktivita práce MSP na regionálnej úrovni poklesla vo všetkých slovenských krajoch. Medziročný pokles produktivity práce bol v rámci jednotlivých krajov relatívne vyrovnaný – od 0,07 € v Trenčianskom kraji po 0,16 € v Bratislavskom. Celková finančná produktivita práce bola v regionálnom členení taktiež vyrovnaná. Najvyššou produktivitou práce sa v roku 2018 vyznačovali MSP so sídlom v Žilinskom kraji (1,58 €), najnižšou košické MSP (1,38 €).

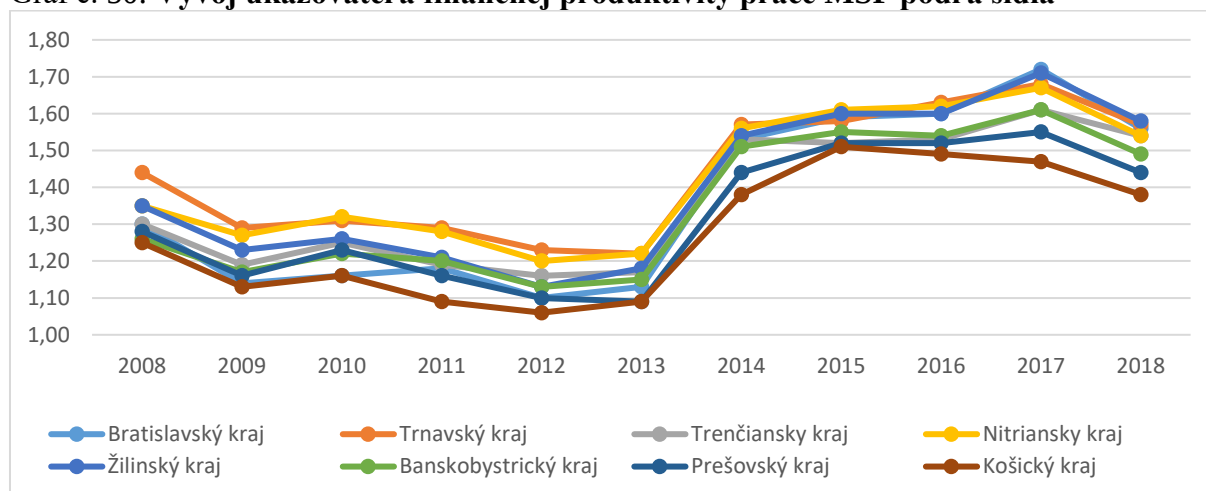
Tab. č. 52: Finančná produktivita práce MSP podľa sídla

Kraj SR	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Bratislavský kraj	1,30	1,14	1,16	1,18	1,10	1,13	1,53	1,59	1,60	1,72	1,56	↓ 0,16
Trnavský kraj	1,44	1,29	1,31	1,29	1,23	1,22	1,57	1,58	1,63	1,68	1,57	↓ 0,11
Trenčiansky kraj	1,30	1,19	1,25	1,19	1,16	1,17	1,53	1,52	1,53	1,61	1,54	↓ 0,07
Nitriansky kraj	1,35	1,27	1,32	1,28	1,20	1,22	1,56	1,61	1,62	1,67	1,54	↓ 0,13
Žilinský kraj	1,35	1,23	1,26	1,21	1,13	1,18	1,54	1,60	1,60	1,71	1,58	↓ 0,13
Banskobystrický kraj	1,26	1,17	1,22	1,20	1,13	1,15	1,51	1,55	1,54	1,61	1,49	↓ 0,12
Prešovský kraj	1,28	1,16	1,23	1,16	1,10	1,09	1,44	1,52	1,52	1,55	1,44	↓ 0,11
Košický kraj	1,25	1,13	1,16	1,09	1,06	1,09	1,38	1,51	1,49	1,47	1,38	↓ 0,09

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska dynamiky vývoja mali MSP vo všetkých krajoch obdobný priebeh. Zatiaľ čo v období rokov 2008 - 2013 pretrvával pokles finančnej produktivity práce, od roku 2014 sa finančná produktivita práce MSP vyznačovala rastúcim trendom vývoja. Medzi dlhodobo efektívnejšie MSP možno zaradiť subjekty sídlia v Nitrianskom, Trnavskom a Žilinskom kraji. Najmenej efektívne sú podniky so sídlom v Košickom kraji.

Graf č. 50: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

12.4 Finančná produktivita práce podľa právnych foriem

K medziročnému zvýšeniu finančnej produktivity práce z hľadiska jednotlivých právnych foriem došlo v roku 2018 iba v ostatných právnych formách (o 0,76 €). Naopak, pokles finančnej produktivity práce v roku 2018 sprevádzal až tri právne formy - spoločnosti s ručením obmedzeným (o 0,14 €), družstvá (o 0,05 €) a FO zapísané v Obchodnom registri (o 0,01 €). Produktivita práce v akciových spoločnostiach sa medziročne nezmenila. V absolútnom vyjadrení možno za najproduktívnejšie subjekty roku 2018 označiť MSP podnikajúce v ostatných právnych formách, ktoré vyprodukovali z 1 € osobných nákladov 3,08 € pridanej hodnoty. Spomedzi analyzovaných podnikateľských subjektov dosiahli všetky právne formy s výnimkou družstiev požadovanú hodnotu ukazovateľa.

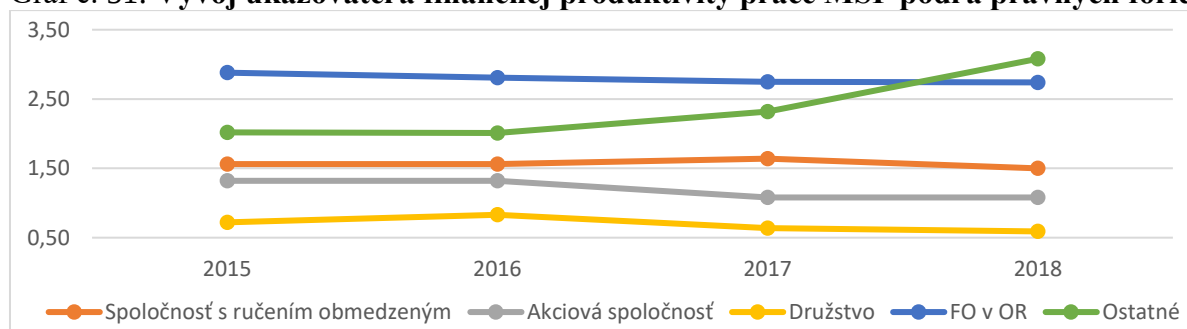
Tab. č. 53: Finančná produktivita práce MSP podľa právnych foriem

Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel rokov 2018 a 2017
Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,56	1,56	1,64	1,50	↓ 0,14
Akciová spoločnosť	1,32	1,32	1,08	1,08	=
Družstvo	0,72	0,83	0,64	0,59	↓ 0,05
FO v OR	2,88	2,81	2,75	2,74	↓ 0,01
Ostatné	2,02	2,01	2,32	3,08	↑ 0,76

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Finančná produktivita práce MSP sa v priebehu rokov 2015 – 2018 vyvíjala rôzne. V prevažnej väčšine právnych foriem mala hodnota ukazovateľa klesajúci alebo kolísavý priebeh vývoja. Pozitívne tak možno vnímať len rastúci trend vývoja v prípade ostatných právnych foriem. Medzi právne formy s dlhodobou nadpriemernou finančnou produktivitou práce možno zaradiť FO zapísané v Obchodnom registri a ostatné právne formy. Naopak, dlhodobu najnižšiu produktivitu práce dosahujú družstvá.

Graf č. 51: Vývoj ukazovateľa finančnej produktivity práce MSP podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

13 Altmanov index finančného zdravia

Altmanov index finančného zdravia (Z-skóre) je súhrnný index hodnotenia finančnej situácie podnikov, ktorý pozostáva z piatich pomerových ukazovateľov predstavujúcich premenné modelu s rôznou váhou. Súčtom týchto ukazovateľov získame výslednú hodnotu indexu, na základe ktorej je možné podniky zaradiť do príslušného pásma finančnej situácie:

- *zlá finančná situácia* – Z-skóre < 1,2;
- *sivá zóna* – Z-skóre v intervale od 1,2 po 2,9;
- *dobrá finančná situácia* – Z-skóre > 2,9.

13.1 Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu

V roku 2018 došlo k poklesu zastúpenia MSP v pásme dobrej finančnej situácie o 0,6 p. b. na 39,6 %, čo bolo spôsobené znížením podielu mikropodnikov v dobrej finančnej situácii o 0,7 p. b. Naopak, medziročne zlepšenie zaznamenali malé a stredné podniky, u ktorých medziročne vzrástol podiel finančne zdravých podnikov o 1,3 resp. 1,0 p. b. Najvyšší podiel podnikov v dobrej finančnej situácii spomedzi všetkých veľkostných kategórií MSP dosiahli v roku 2018 mikropodniky (39,7 %). Podiel finančne zdravých podnikov v kategórii malých podnikov predstavoval 38,5 % a stredných 39,6 %.

V pásme sivej zóny sa v roku 2018 ocitlo o 0,1 p. b. viac MSP ako v roku 2017, čo bolo spôsobené predovšetkým poklesom podielu podnikov v dobrej finančnej situácii. O medziročný rast podielu MSP v pásme sivej zóny sa pričínili mikropodniky a stredné podniky, u ktorých vzrástol podiel podnikov nachádzajúcich sa v sivej zóne o 0,1 resp. 0,2 p. b. Podiel malých podnikov v pásme sivej zóny medziročne poklesol. V celkovom percentuálnom vyjadrení sa v sivej zóne ocitlo až 43,6 % stredných podnikov, 37,9 % malých podnikov a 25,8 % mikropodnikov.

V zlej finančnej situácii sa v roku 2018 ocitlo o 0,4 p. b. viac MSP ako v roku 2017. Napriek poklesu podielu finančne problémových podnikov vo veľkostnej kategórii malých a stredných podnikov (o 1,0 resp. 1,2 p. b.), vzrástol ich podiel v kategórii mikropodnikov o 0,6 p. b., čo malo nepriaznivý dopad na celú skupinu MSP. Spomedzi všetkých kategórií MSP sa v zlej finančnej situácii ocitlo najviac podnikateľských subjektov v kategórii mikropodnikov – až 34,5 %.

Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu je uvedená v tabuľke č. 54 na nasledujúcej strane.

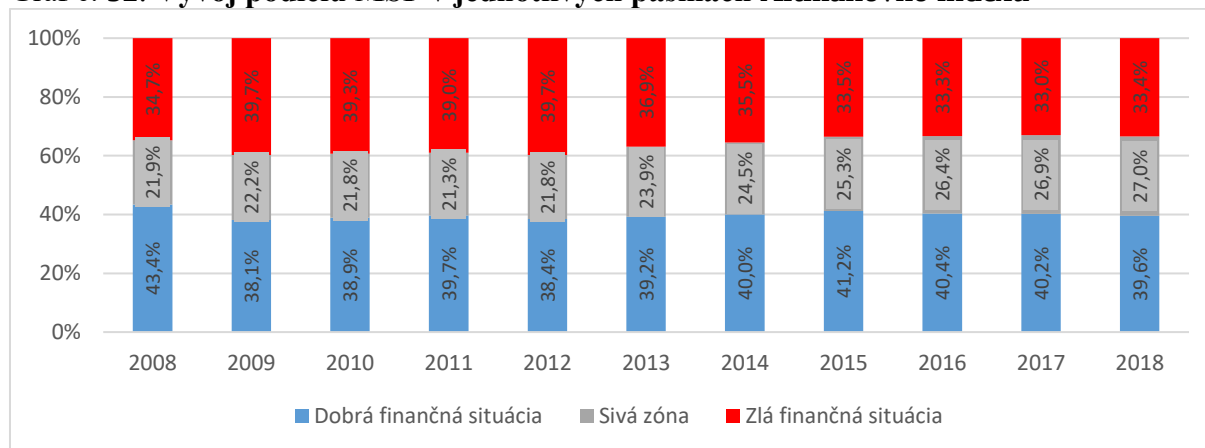
Tab. č. 54: Štruktúra zaradenia podnikov podľa veľkostných kategórií v pásmach Altmanovho modelu

Dobrá finančná situácia												
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Mikro	43,0%	38,3%	39,1%	39,6%	38,3%	39,5%	40,5%	41,4%	40,7%	40,4%	39,7%	↓ 0,7
Malé	45,2%	37,1%	38,0%	40,3%	38,5%	35,2%	34,7%	39,0%	37,1%	37,2%	38,5%	↑ 1,3
Stredné	41,8%	33,9%	37,2%	40,6%	42,6%	40,3%	37,0%	39,1%	37,1%	38,6%	39,6%	↑ 1,0
MSP spolu	43,4%	38,1%	38,9%	39,7%	38,4%	39,2%	40,0%	41,2%	40,4%	40,2%	39,6%	↓ 0,6
Veľké	45,4%	41,9%	47,7%	46,8%	51,0%	45,8%	45,5%	44,5%	43,9%	45,9%	45,3%	↓ 0,6
Sivá zóna												
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Mikro	19,3%	20,8%	19,8%	19,7%	20,3%	22,3%	23,0%	24,0%	25,1%	25,7%	25,8%	↑ 0,1
Malé	29,7%	31,0%	32,5%	32,1%	33,3%	37,3%	37,2%	37,0%	38,7%	38,3%	37,9%	↓ 0,4
Stredné	40,8%	42,0%	41,6%	41,4%	38,6%	43,5%	44,5%	42,5%	43,5%	43,4%	43,6%	↑ 0,2
MSP spolu	21,9%	22,2%	21,8%	21,3%	21,8%	23,9%	24,5%	25,3%	26,4%	26,9%	27,0%	↑ 0,1
Veľké	42,0%	39,6%	38,9%	40,7%	36,0%	43,2%	41,7%	43,6%	44,8%	43,4%	44,9%	↑ 1,5
Zlá finančná situácia												
Veľkostná kategória podnikov	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Mikro	37,7%	40,9%	41,1%	40,6%	41,4%	38,3%	36,4%	34,5%	34,2%	33,9%	34,5%	↑ 0,6
Malé	25,0%	32,0%	29,5%	27,5%	28,2%	27,4%	28,1%	23,9%	24,2%	24,5%	23,5%	↓ 1,0
Stredné	17,4%	24,1%	21,2%	18,0%	18,8%	16,2%	18,5%	18,4%	19,4%	18,0%	16,8%	↓ 1,2
MSP spolu	34,7%	39,7%	39,3%	39,0%	39,7%	36,9%	35,5%	33,5%	33,3%	33,0%	33,4%	↑ 0,4
Veľké	12,6%	18,6%	13,4%	12,5%	12,9%	11,0%	12,8%	11,9%	11,3%	10,7%	9,9%	↓ 0,8

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska pomeru medzi jednotlivými pásmami finančnej situácie MSP prevažovali v predkrízovom roku 2008 finančne zdravé podniky. V roku 2009, v ktorom sa v najväčšej miere prejavili dopady uplynulej hospodárskej krízy, vzrástol podiel podnikov so zlou finančnou situáciou na úkor zdravých podnikov. Následne, v rokoch 2010 – 2012, sa podiel podnikov s dobrou a zlou finančnou situáciou relatívne vyrovnal. V období rokov 2013 – 2018 sa finančná situácia slovenských MSP mierne zlepšila. Síce nedošlo k markantnému zvýšeniu podielu podnikov v dobrej finančnej situácii, avšak zvýšil sa podiel podnikov nachádzajúcich sa v neurčitej – tzv. sivej zóne, ktorá nepredstavuje pre podniky bezprostredné finančné ohrozenie. Podiel podnikov, ktorým hrozia finančné ťažkosti sa tak výrazne znížil. Pomer jednotlivých typov Altmanových pásiem finančného zdravia MSP v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 52 na nasledujúcej strane.

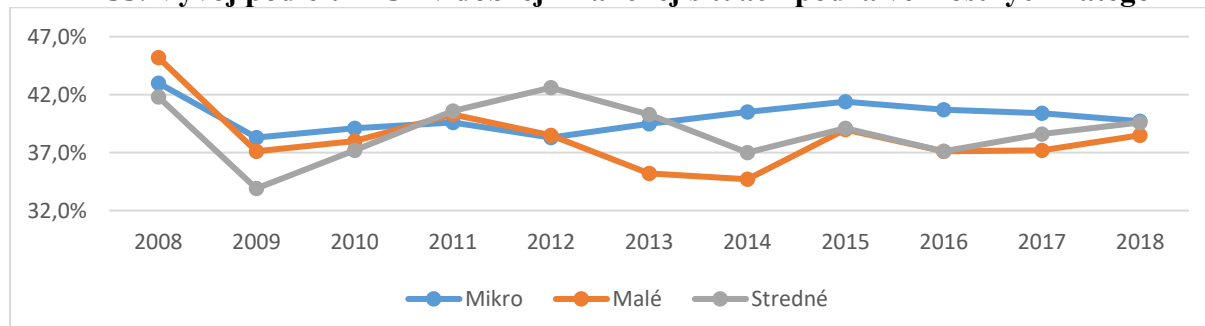
Graf č. 52: Vývoj podielu MSP v jednotlivých pásmach Altmanovho indexu

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj v štruktúre podnikov v dobrej finančnej situácii podľa jednotlivých veľkostných kategórií bol sprevádzaný výraznými výkyvmi. V roku 2009 došlo vplyvom krízy k zníženiu podielu finančne zdravých podnikov vo všetkých veľkostných kategóriách. Z dôsledkov, ktoré po sebe zanechala kríza, sa najľahšie spamätávali stredné podniky, ktorých podiel podnikov v dobrej finančnej situácii kontinuálne rástol až do roku 2012. Zatiaľ čo v období rokov 2012 – 2014 došlo v kategórii malých a stredných podnikov k poklesu, podiel finančne zdravých mikropodnikov pozvoľne rástol. V období rokov 2015 – 2018 sa rozdiely v podiele podnikov s dobrou finančnou situáciou medzi jednotlivými veľkostnými kategóriami postupne stierali až sa v roku 2018 takmer celkom vyrovnali.

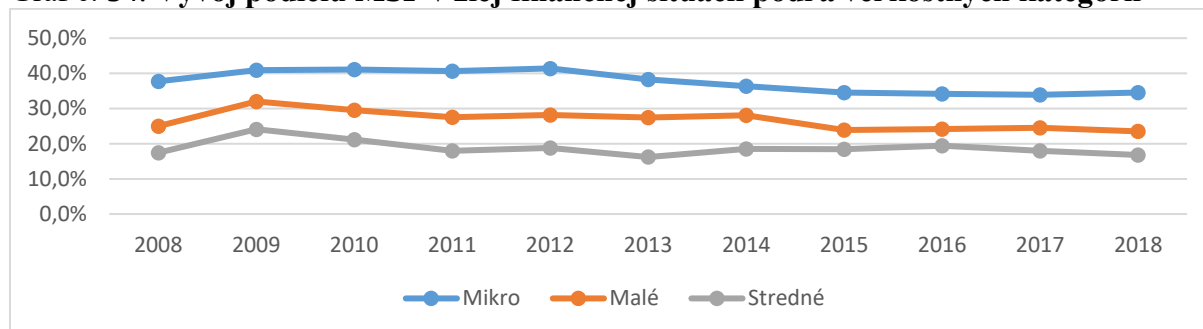
Graf č. 53: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Najvyšší podiel podnikov v zlej finančnej situácii dlhodobo dosahujú mikropodniky, čo je vzhľadom veľkosť a s ňou súvisiacu kapitálovú silu celkom prirodzené. Mikropodniky sú tak práve z týchto príčin najviac náchylné na výkyvy vo finančnej výkonnosti spomedzi všetkých MSP. Po mikropodnikoch dosahovali najvyšší podiel subjektov v zlej finančnej situácii malé a napokon stredné podniky. Dosiahnuté výsledky tak potvrdzujú, že s rastúcou veľkosťou podniku podiel subjektov v zlej finančnej situácii klesá. Z dlhodobého hľadiska mal ukazovateľ podielu podnikov so zlou finančnou situáciou vo všetkých kategóriách MSP relatívne vyrovnaný, mierne klesajúci trend. Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa jednotlivých veľkostných kategórií znázorňuje graf č. 54 na nasledujúcej strane.

Graf č. 54: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa veľkostných kategórií

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

13.2 Štruktúra zaradenia podnikov podľa odvetví v pásmach Altmanovho modelu

V členení podľa odvetví sa v dobrej finančnej situácii ocitlo v roku 2018 v porovnaní s rokom 2017 vyššie percento podnikov v odvetví priemyslu (o 1,2 p. b.) a stavebníctva (o 0,4 p. b.). V odvetví pôdohospodárstva, obchodu a služieb však medziročne klesol podiel finančne bezproblémových podnikateľských subjektov. V celkovom percentuálnom vyjadrení dosiahli najvyšší podiel podnikov s dobrou finančnou situáciou subjekty pôsobiace v odvetví stavebníctva (42,6 %) a služieb (40,5 %). Odvetvím s najnižším výskytom finančne zdravých podnikov bolo v roku 2018 pôdohospodárstvo (30,3 %).

V pásme sivej zóny sa v roku 2018 v členení podľa odvetví zvýšil podiel MSP v štyroch z piatich odvetví – v obchode (o 0,6 p. b.), pôdohospodárstve (o 0,4 p. b.), stavebníctve a službách (obe o 0,1 p. b.). Podiel priemyselných MSP s nejednoznačnou finančnou situáciou medziročne klesol o 1,0 p. b. Najvyšší podiel MSP v pásme sivej zóny sa nachádzal v odvetví priemyslu (30,2 %) a stavebníctva (28,2 %), najnižší v odvetví služieb (26,0 %) a pôdohospodárstva (26,4 %). Podiel obchodných MSP v pásme sivej zóny predstavoval v roku 2018 27,5 %.

Pri MSP nachádzajúcich sa v pásme zlej finančnej situácie prevažoval v roku 2018 negatívny trend. K medziročnému zlepšeniu – t. j. poklesu podielu MSP so zlou finančnou situáciou došlo len v dvoch odvetviach – stavebníctve (o 0,5 p. b.) a priemysle (o 0,2 p. b.). Naopak, k zhoršeniu došlo u MSP pôsobiacich v odvetví pôdohospodárstva, obchodu a služieb, ktoré zaznamenali vyšší podiel subjektov v zlej finančnej situácii ako v roku 2017. Najväčší medziročný nárast podielu finančne problémových podnikov zaznamenalo pôdohospodárstvo – o 1,2 p. b., pričom práve pôdohospodárske MSP sa v roku 2018 vyznačovali najvyšším podielom finančne problémových podnikateľských subjektov – na úrovni 43,3 %. Najnižší podiel MSP s finančnými problémami sa v roku 2018 nachádzal v odvetví stavebníctva (29,2 %) a priemyslu (30,3 %).

Štruktúra zaradenia MSP v členení podľa odvetví do jednotlivých pásiem Altmanovho modelu je uvedená v tabuľke č. 55 na nasledujúcej strane.

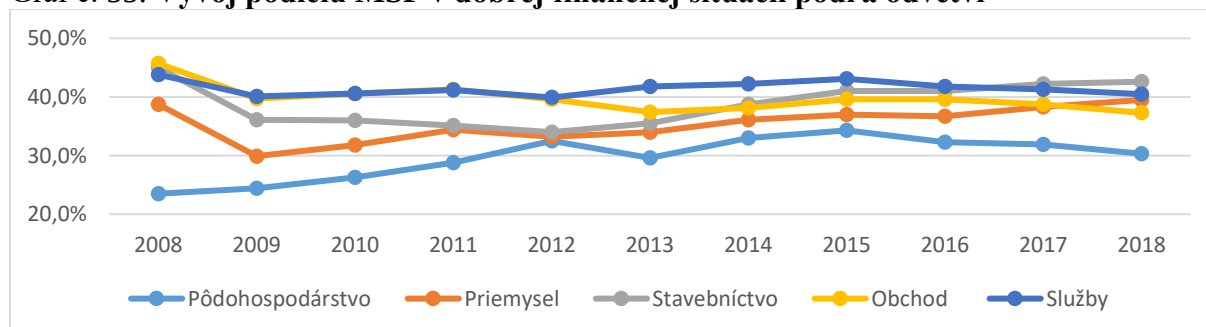
Tab. č. 55: Štruktúra zaradenia podnikov podľa odvetví v pásmach Altmanovho modelu

Dobrá finančná situácia												
Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Pôdohospodárstvo	23,5%	24,4%	26,3%	28,8%	32,5%	29,6%	33,0%	34,3%	32,3%	31,9%	30,3%	↓ 1,6
Priemysel	38,7%	29,9%	31,8%	34,4%	33,2%	34,0%	36,1%	37,0%	36,7%	38,3%	39,5%	↑ 1,2
Stavebníctvo	45,0%	36,1%	36,0%	35,1%	34,0%	35,5%	38,7%	41,0%	41,0%	42,2%	42,6%	↑ 0,4
Obchod	45,7%	39,7%	40,6%	41,3%	39,6%	37,4%	38,1%	39,6%	39,6%	38,7%	37,3%	↓ 1,4
Služby	43,8%	40,1%	40,6%	41,2%	39,9%	41,8%	42,2%	43,1%	41,8%	41,3%	40,5%	↓ 0,8
Sivá zóna												
Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Pôdohospodárstvo	33,4%	26,0%	28,2%	28,9%	28,2%	26,6%	23,0%	24,6%	26,6%	26,0%	26,4%	↑ 0,4
Priemysel	30,1%	30,0%	30,0%	28,3%	28,9%	31,3%	30,3%	31,0%	31,7%	31,2%	30,2%	↓ 1,0
Stavebníctvo	25,4%	27,4%	26,1%	26,2%	25,1%	25,8%	25,7%	26,9%	28,1%	28,1%	28,2%	↑ 0,1
Obchod	20,3%	21,3%	20,7%	20,1%	20,7%	24,3%	24,7%	25,4%	25,8%	26,9%	27,5%	↑ 0,6
Služby	20,3%	20,3%	19,9%	19,6%	20,4%	22,1%	23,3%	24,1%	25,4%	25,9%	26,0%	↑ 0,1
Zlá finančná situácia												
Odvetvie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Pôdohospodárstvo	43,1%	49,6%	45,5%	42,3%	39,3%	43,8%	44,0%	41,2%	41,1%	42,1%	43,3%	↑ 1,2
Priemysel	31,2%	40,1%	38,1%	37,3%	37,9%	34,7%	33,6%	32,1%	31,5%	30,5%	30,3%	↓ 0,2
Stavebníctvo	29,6%	36,5%	37,9%	38,7%	41,0%	38,7%	35,5%	32,1%	30,8%	29,7%	29,2%	↓ 0,5
Obchod	34,0%	39,0%	38,7%	38,6%	39,6%	38,3%	37,3%	35,0%	34,6%	34,4%	35,2%	↑ 0,8
Služby	36,0%	39,7%	39,5%	39,1%	39,7%	36,1%	34,5%	32,7%	32,8%	32,8%	33,5%	↑ 0,7

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Vývoj v štruktúre finančne zdravých podnikov sa naprieč odvetviami vyvíjal odlišne. V porovnaní s predkrízovým rokom 2008 dosiahli vyšší podiel MSP s dobrou finančnou situáciou v roku 2018 len pôdohospodárske a priemyselné podniky, u ostatných bol zaznamenaný pokles. Odvetvím s dlhodobou najvyšším podielom finančne zdravých podnikov je sektor služieb. Naopak, najnižší podiel podnikov s dobrou finančnou situáciou sa dlhodobo vyskytuje v odvetví pôdohospodárstva. V uplynulých 11 rokoch sa výrazne zlepšila finančná situácia u pôdohospodárskych, priemyselných a stavebných podnikoch. Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii za obdobie rokov 2008 – 2018 v členení podľa odvetví znázorňuje graf č. 55.

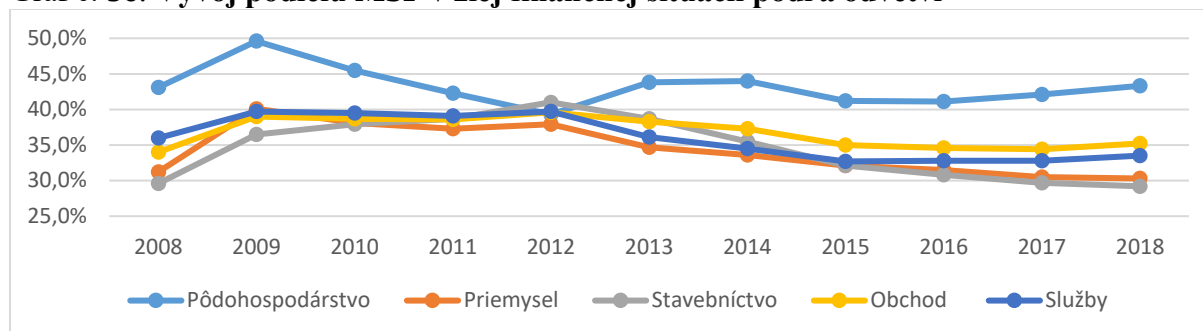
Graf č. 55: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Dôsledky uplynulej hospodárskej krízy sa v najväčšej miere prejavili v roku 2009, kedy došlo k nárastu podielu MSP v zlej finančnej situácii vo všetkých analyzovaných odvetviach. Po roku 2009 mal podiel finančne nezdravých podnikov prevažne klesajúci trend. Výrazne pozitívnym vývojom sa v priebehu rokov 2012 – 2018 vyznačovali stavebné MSP, u ktorých došlo k najdynamickejšiemu poklesu podielu finančne problémových podnikov spomedzi všetkých MSP. Dlhodobu najvyššiu podiel finančne problémových podnikov dosahovali pôdohospodárske podniky, a v posledných 5 rokoch aj obchodné podniky. Vývoj podielu podnikov v zlej finančnej situácii podľa Altmana znázorňuje graf č. 56.

Graf č. 56: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa odvetví

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

13.3 Štruktúra zaradenia podnikov podľa sídla v pásmach Altmanovho modelu

Podiel MSP s dobrou finančnou situáciou sa v porovnaní s rokom 2017 znížil v roku 2018 vo všetkých slovenských krajoch. K najvýraznejšiemu poklesu podielu finančne zdravých podnikov došlo v Nitrianskom (o 1,1 p. b.), Trenčianskom (o 0,8 p. b.) a Prešovskom kraji (o 0,7 p. b.). Naopak, najmenší percentuálny úbytok MSP v dobrej finančnej situácii zaznamenal Banskobystrický kraj (o 0,2 p. b.). V celkovom percentuálnom vyjadrení bol podiel MSP s dobrou finančnou situáciou vyrovnaný a pohyboval sa v rozpätí od 38,0 % v Trnavskom kraji po 40,6 % v Žilinskom kraji.

V sivej zóne sa v medziročnom porovnaní ocitol vyšší podiel MSP ako v roku 2017 v šiestich slovenských krajoch – Prešovskom (o 0,5 p. b.), Žilinskom (o 0,2 p. b.), Košickom (o 0,2 p. b.), Bratislavskom (o 0,1 p. b.), Trenčianskom (o 0,1 p. b.) a Nitrianskom kraji (o 0,1 p. b.). Medziročný percentuálny úbytok MSP v Altmanovej sivej zóne zaznamenal Trnavský a Banskobystrický kraj (o 0,2 p. b.). Najvyšším podielom MSP s neurčitými výsledkami disponoval Trenčiansky kraj (29,2 %).

Podiel MSP v zlej finančnej situácii medziročne vzrástol vo všetkých slovenských krajoch s výnimkou Bratislavského kraja, kde bol zaznamenaný pokles podielu finančne problémových MSP o 0,4 p. b. a Prešovského kraja, v ktorom nedošlo k medziročnej zmene. Spomedzi krajov, ktoré zaznamenali nárast podielu finančne problémových MSP si najviac pohoršili Trnavský (o 0,9 p. b.), Nitriansky (o 0,8 p. b.) a Trenčiansky kraj (o 0,7 p. b.). V celkovom percentuálnom vyjadrení sa podiel MSP v zlej finančnej situácii pohyboval v rozpätí od 30,4 % v Trenčianskom kraji po 36,1 % v Bratislavskom kraji.

Štruktúra zaradenia MSP do pásiem Altmanovho modelu v členení podľa sídla je uvedená v tabuľke č. 56 na nasledujúcej strane.

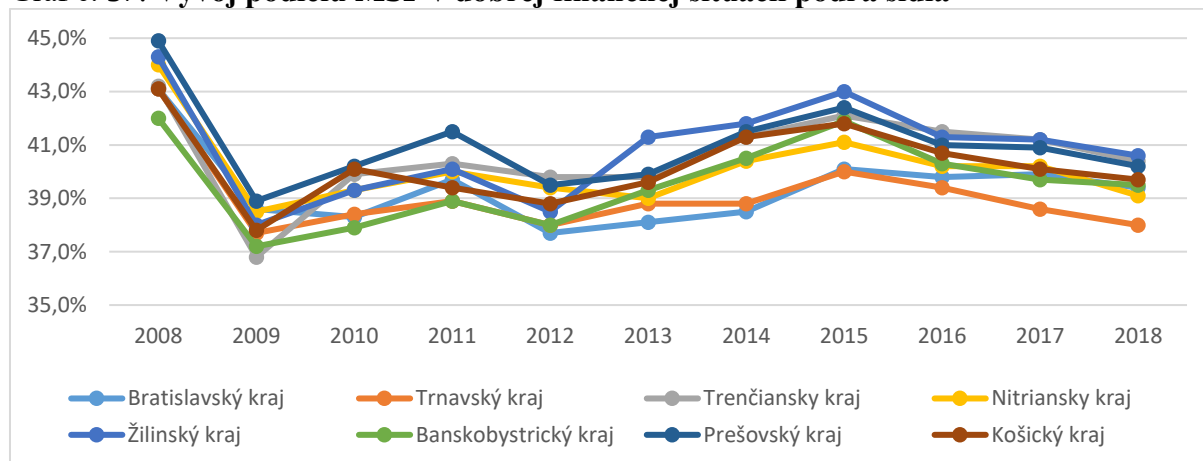
Tab. č. 56: Štruktúra zaradenia MSP podľa sídla v pásmach Altmanovho modelu

Dobrá finančná situácia												
Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Bratislavský kraj	43,1%	38,6%	38,3%	39,7%	37,7%	38,1%	38,5%	40,1%	39,8%	39,9%	39,4%	↓ 0,5
Trnavský kraj	43,1%	37,7%	38,4%	38,9%	38,0%	38,8%	38,8%	40,0%	39,4%	38,6%	38,0%	↓ 0,6
Trenčiansky kraj	43,2%	36,8%	39,9%	40,3%	39,8%	39,8%	41,3%	42,1%	41,5%	41,2%	40,4%	↓ 0,8
Nitriansky kraj	44,0%	38,5%	39,3%	40,0%	39,4%	39,0%	40,4%	41,1%	40,2%	40,2%	39,1%	↓ 1,1
Žilinský kraj	44,3%	38,0%	39,3%	40,1%	38,5%	41,3%	41,8%	43,0%	41,3%	41,2%	40,6%	↓ 0,6
Banskobystrický kraj	42,0%	37,2%	37,9%	38,9%	38,0%	39,3%	40,5%	41,9%	40,3%	39,7%	39,5%	↓ 0,2
Prešovský kraj	44,9%	38,9%	40,2%	41,5%	39,5%	39,9%	41,5%	42,4%	41,0%	40,9%	40,2%	↓ 0,7
Košický kraj	43,1%	37,8%	40,1%	39,4%	38,8%	39,6%	41,3%	41,8%	40,7%	40,1%	39,7%	↓ 0,4
Sivá zóna												
Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Bratislavský kraj	19,8%	19,9%	19,7%	19,3%	19,9%	21,8%	22,8%	23,5%	24,2%	24,4%	24,5%	↑ 0,1
Trnavský kraj	24,1%	24,2%	23,2%	22,7%	23,5%	24,8%	25,9%	26,2%	27,8%	28,5%	28,3%	↓ 0,2
Trenčiansky kraj	24,4%	24,9%	23,4%	23,1%	23,2%	25,9%	26,8%	27,5%	28,3%	29,1%	29,2%	↑ 0,1
Nitriansky kraj	22,6%	23,2%	23,1%	22,7%	22,7%	26,0%	25,3%	26,3%	27,8%	28,3%	28,4%	↑ 0,1
Žilinský kraj	22,9%	23,9%	23,1%	22,2%	22,8%	24,2%	25,7%	26,6%	27,5%	28,0%	28,2%	↑ 0,2
Banskobystrický kraj	23,5%	23,2%	23,6%	22,3%	22,9%	24,7%	25,2%	26,0%	26,9%	27,8%	27,6%	↓ 0,2
Prešovský kraj	23,4%	23,8%	23,4%	21,8%	23,3%	25,2%	24,9%	26,1%	27,5%	28,3%	28,8%	↑ 0,5
Košický kraj	21,9%	21,6%	21,1%	21,5%	22,2%	24,1%	23,5%	24,9%	26,5%	27,1%	27,3%	↑ 0,2
Zlá finančná situácia												
Kraj	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Bratislavský kraj	37,1%	41,5%	42,0%	41,0%	42,4%	40,1%	38,7%	36,3%	36,0%	35,7%	36,1%	↓ 0,4
Trnavský kraj	32,9%	38,2%	38,4%	38,4%	38,5%	36,4%	35,3%	33,7%	32,8%	32,9%	33,8%	↑ 0,9
Trenčiansky kraj	32,4%	38,3%	36,7%	36,6%	36,9%	34,4%	31,9%	30,4%	30,1%	29,7%	30,4%	↑ 0,7
Nitriansky kraj	33,3%	38,3%	37,7%	37,4%	37,9%	34,9%	34,4%	32,5%	32,0%	31,6%	32,4%	↑ 0,8
Žilinský kraj	32,7%	38,1%	37,6%	37,7%	38,8%	34,5%	32,5%	30,5%	31,1%	30,8%	31,2%	↑ 0,4
Banskobystrický kraj	34,5%	39,6%	38,5%	38,8%	39,1%	35,9%	34,3%	32,1%	32,9%	32,5%	32,9%	↑ 0,4
Prešovský kraj	31,7%	37,2%	36,5%	36,7%	37,1%	34,9%	33,5%	31,5%	31,4%	30,9%	30,9%	=
Košický kraj	35,0%	40,7%	38,9%	39,1%	39,0%	36,3%	35,2%	33,3%	32,9%	32,7%	33,0%	↑ 0,3

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Z hľadiska dlhodobého vývoja mal podiel podnikov s dobrou finančnou situáciou na úrovni krajov obdobný priebeh. Po úpadku v roku 2009 sa vývoj podielu finančne zdravých podnikov (s miernymi výkyvmi) vyznačoval prevažne rastúcim trendom. Napriek tomuto rastúcemu trendu však podiel finančne zdravých podnikov v členení podľa krajov nepresiahol hodnotu z predkrízového roku 2008 ani v jednom jedinom kraji. V dlhodobom porovnaní (rokov 2008 a 2018) sa najvýraznejšie znížil podiel finančne zdravých podnikov v Trnavskom (o 5,1 p. b.) a Nitrianskom kraji (o 4,9 p. b.), ktoré sa v poslednom analyzovanom roku ocitli na chvoste rebríčka. Naopak, medzi kraje s dlhodobým nadpriemerným podielom MSP s dobrou finančnou situáciou možno zaradiť Žilinský a Trenčiansky kraj. Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii v období rokov 2008 – 2018 znázorňuje graf č. 57.

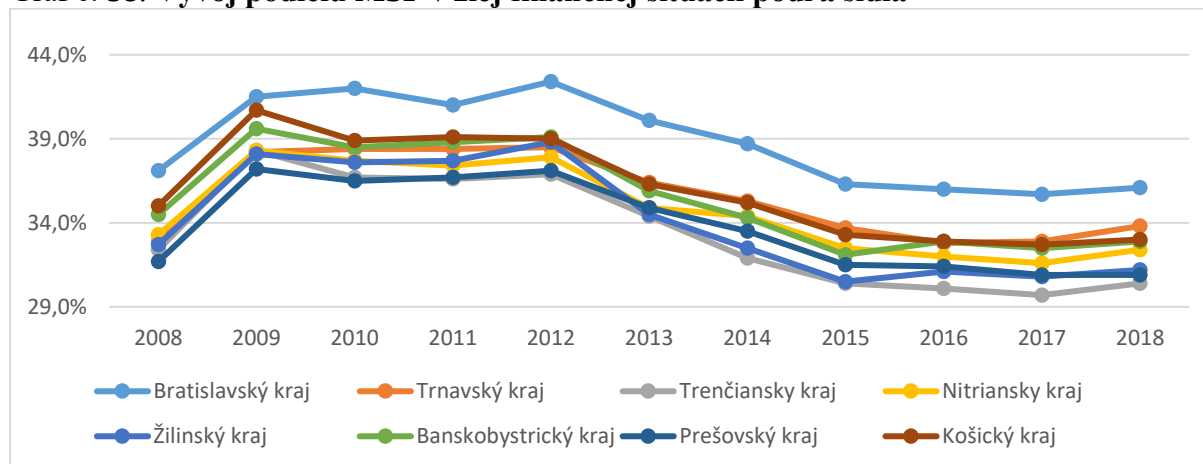
Graf č. 57: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Podiel podnikov v zlej finančnej situácii významne vzrástol naprieč celým Slovenskom v roku 2009, kedy v dôsledku krízy došlo k poklesu rentability a rastu platobnej neschopnosti u MSP vo všetkých slovenských krajoch. Po roku 2009 sa podiel podnikov so zlou finančnou situáciou vyznačoval mierne klesajúcim trendom. V roku 2018 sa v pásme zlej finančnej situácie ocitol nižší podiel MSP ako v roku 2008 vo všetkých slovenských krajoch s výnimkou Trnavského, ktorý zaznamenal vyšší podiel finančne problémových MSP ako pred 10 rokmi. Dlhodobu najhoršie výsledky podľa Altmanovej metodiky dosahujú bratislavské MSP, ktoré dosahujú najvyšší podiel MSP v zlej finančnej situácii.

Graf č. 58: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa sídla

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

13.4 Štruktúra zaradenia podnikov podľa právnych foriem v pásmach Altmanovho modelu

V členení podľa právnych foriem došlo v medziročnom porovnaní k rastu podielu MSP v dobrej finančnej situácii v dvoch z piatich právnych foriem – v ostatných právnych formách (o 3,3 p. b.) a družstvách (o 2,2 p. b.). Naopak, pokles podielu finančne zdravých podnikateľských subjektov zaznamenali spoločnosti s ručením obmedzeným (o 0,8 p. b.), FO zapísané v Obchodnom registri (o 0,5 p. b.) a akciové spoločnosti (o 0,3 p. b.). Najvyšší podiel

podnikateľských subjektov v dobrej finančnej situácii zaznamenali v roku 2018 FO zapísané v Obchodnom registri (62,8 %), najnižší družstvá (20,1 %). Podiel spoločností s ručením obmedzeným v dobrej finančnej kondícii predstavoval v roku 2018 39,1 %, akciových spoločností 30,1 % a ostatných právnych foriem 53,6 %.

Medziročný rast podielu podnikov nachádzajúcich sa v pásme sivej zóny zaznamenali v roku 2018 akciové spoločnosti (o 0,3 p. b.) a spoločnosti s ručením obmedzeným (o 0,2 p. b.), čo súvisí s poklesom ich podielu v pásme dobrej finančnej situácie. Pri družstvách, FO zapísaných v Obchodnom registri a ostatných právnych formách došlo k poklesu podnikateľských subjektov v sivej zóne. Najvyšší podiel MSP nachádzajúcich sa v pásme nevyhranených finančných výsledkov zaznamenali spoločnosti s ručením obmedzeným (27,5 %).

V Altmanovom pásme podnikov so zlou finančnou situáciou bol medziročný vývoj nejednoznačný. Zatiaľ čo v prípade akciových spoločností nedošlo medziročne k žiadnej zmene, v ostatných právnych formách a družstvách sa podiel podnikateľských subjektov v zlej finančnej situácii znížil (o 2,3 resp. 0,1 p. b.) a u spoločností s ručením obmedzeným a FO zapísaných v Obchodnom registri sa naopak zvýšil (o 0,6 resp. 0,5 p. b.). Najvyšší podiel subjektov so zlou finančnou situáciou zaznamenali družstvá (59,6 %), najnižší FO zapísané v Obchodnom registri (11,7 %).

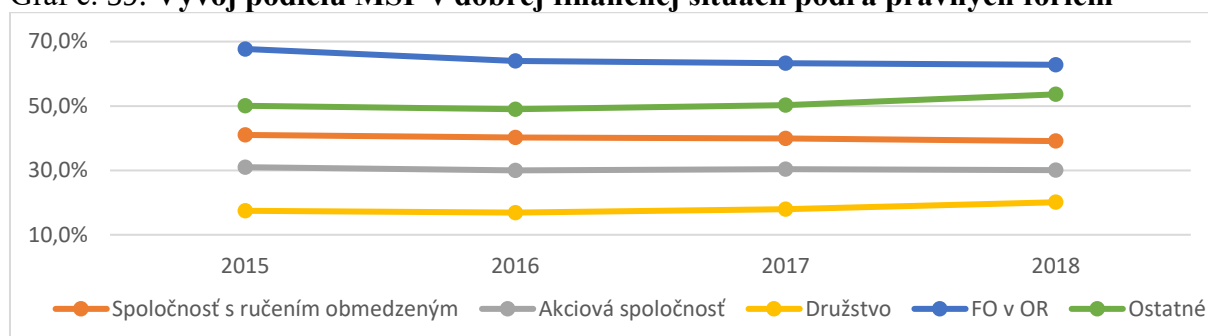
Tab. č. 57: Štruktúra zaradenia MSP podľa právnych foriem v pásmach Altmanovho modelu

Dobrá finančná situácia					
Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	41,0%	40,2%	39,9%	39,1%	↓ 0,8
Akciová spoločnosť	31,0%	30,0%	30,4%	30,1%	↓ 0,3
Družstvo	17,5%	16,9%	17,9%	20,1%	↑ 2,2
FO v OR	67,7%	64,0%	63,3%	62,8%	↓ 0,5
Ostatné	50,1%	49,0%	50,3%	53,6%	↑ 3,3
Sivá zóna					
Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	25,6%	26,7%	27,3%	27,5%	↑ 0,2
Akciová spoločnosť	22,1%	23,4%	22,4%	22,7%	↑ 0,3
Družstvo	24,4%	25,2%	22,4%	20,3%	↓ 2,1
FO v OR	22,4%	24,5%	25,6%	25,5%	↓ 0,1
Ostatné	21,6%	21,9%	21,0%	19,9%	↓ 1,1
Zlá finančná situácia					
Právna forma	2015	2016	2017	2018	Rozdiel r. 2018 a 2017 v p.b.
Spoločnosť s ručením obmedzeným	33,4%	33,1%	32,8%	33,4%	↑ 0,6
Akciová spoločnosť	46,9%	46,6%	47,2%	47,2%	=
Družstvo	58,2%	58,0%	59,7%	59,6%	↓ 0,1
FO v OR	9,9%	11,5%	11,2%	11,7%	↑ 0,5
Ostatné	28,3%	29,1%	28,8%	26,5%	↓ 2,3

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

V období rokov 2015 – 2018 sa vývoj podielu MSP s dobrou finančnou situáciou v členení podľa právnych foriem výrazne nemenil. Negatívny trend vývoja možno spozorovať u FO zapísaných v Obchodnom registri a spoločností s ručením obmedzeným, ktoré sa v sledovanom období vyznačovali kontinuálnym poklesom podielu finančne dobre hospodáriacich podnikov. Naopak, prevažne rastúcim trendom vývoja sa v sledovanom období vyznačovali družstvá a ostatné právne formy. Vývoj podielu akciových spoločností v dobrej finančnej situácii mal kolísavý priebeh.

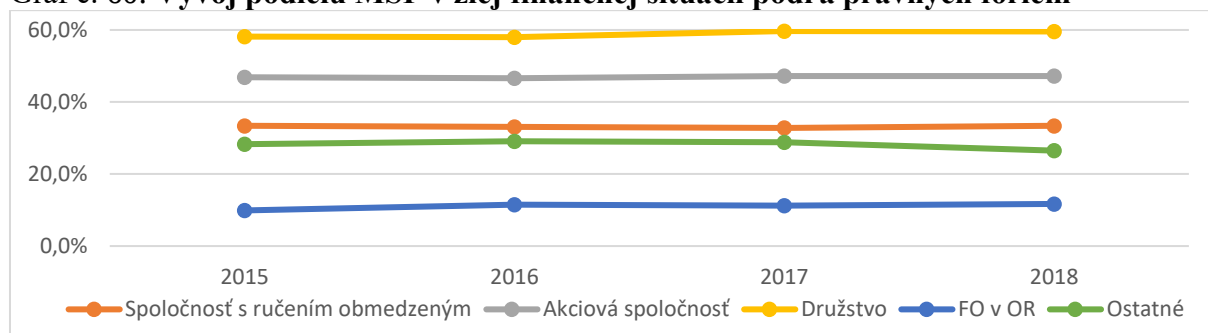
Graf č. 59: Vývoj podielu MSP v dobrej finančnej situácii podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Podiel MSP v zlej finančnej situácii v členení podľa právnych foriem sa v období rokov 2015 – 2018 taktiež nevyznačoval turbulentnými zmenami. Pozitívne možno vnímať hlavne klesajúci trend ukazovateľa v skupine ostatných právnych foriem. Naopak, mierne negatívny vývoj bol v sledovanom období príznačný pre FO zapísané v Obchodnom registri, akciové spoločnosti a družstvá. Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii v členení podľa právnych foriem v období rokov 2015 – 2018 znázorňuje graf č. 60.

Graf č. 60: Vývoj podielu MSP v zlej finančnej situácii podľa právnych foriem

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA

Zhrnutie

Finančné pomerové ukazovatele slovenských MSP účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva zaznamenali v medziročnom porovnaní vo väčšine prípadov zlepšenie.

Pozitívny trend vývoja zaznamenali hlavne ukazovatele hodnotiace likviditu, aktivitu a zadlženosť podnikateľských subjektov. Ukazovatele likvidity zaznamenali už druhý rok po sebe rastúci trend – bežná likvidita MSP vzrástla v roku 2018 o 0,09 bodu a celková o 0,10 bodu, čím dochádza k pokračujúcej eliminácii rizika spojeného s neschopnosťou MSP uhrádzať svoje záväzky. Bežná likvidita MSP dosiahla v roku 2018 (obdobne ako v predchádzajúcich dvoch obdobiach) odporúčanú hodnotu ukazovateľa, čo naznačuje, že slovenské MSP s nedostatočnou likviditou problémy nemajú a štruktúra likvidných a menej likvidných foriem majetku je optimálna. Z hľadiska platobnej disciplíny došlo taktiež k zlepšeniu – a to ako v dobe úhrady záväzkov, tak aj inkasa pohľadávok. Predovšetkým doba splatnosti celkových záväzkov sa v priebehu roka výrazne skrátila – až o 22,6 dní, čo značí výrazné zvýšenie schopnosti MSP splácať dlh. Pozitívnym medziročným vývojom sa vyznačovali aj ukazovatele kvantifikujúce dodávateľsko-odberateľské vzťahy MSP. Doba splatnosti pohľadávok a záväzkov z OS medziročne poklesla o 3,1 resp. 1,4 dňa. Napriek tomu, že sa rozdiel medzi dobou splatnosti pohľadávok a záväzkov z OS medziročne znížil z 12,6 dní na 10,9 dní, doba splatnosti pohľadávok z OS naďalej prevyšovala dobu splatnosti záväzkov z OS, na základe čoho možno konštatovať, že MSP vyplácali finančné prostriedky svojim dodávateľom skôr ako ich získavali od svojich odberateľov. Hodnoty ukazovateľov aktivity z roku 2018 tak potvrdzujú, že platobná disciplína slovenských MSP sa neustále zlepšuje. V súvislosti s dodávateľsko-odberateľskými vzťahmi je však potrebné podotknúť, že časový nesúlad medzi dobou úhrady a inkasa peňažných prostriedkov by mohol v prípade nedostatku likvidity spôsobiť MSP problémy. V súčasnosti však disponujú MSP dostatočnou likviditou, takže im bezprostredné nebezpečenstvo vzniku platobnej neschopnosti nehrozí. Obrat aktív MSP, ako ďalší zo skupiny ukazovateľov aktivity, medziročne nezaznamenal zmenu - jedno Euro aktív prinieslo MSP v roku 2018 0,93 Eura tržieb. Pozitívny vývoj ukazovateľov bol zaznamenaný aj v oblasti zadlženosti MSP. Napriek tomu, že celková zadlženosť MSP v roku 2018 poklesla o 2,60 p. b. na 52,54 %, záujem o úverové financovanie sa medziročne zvýšil o 0,30 p. b., čomu nemalou mierou prispela pretrvávajúca politika nízkych úrokových sadzieb na bankovom trhu.

Negatívny medziročný trend vývoja však zaznamenali ukazovatele hodnotiace rentabilitu a produktivitu podnikateľských subjektov, ktoré spomedzi uvedených ukazovateľov v najväčšej miere odzrkadľujú finančnú výkonnosť podnikateľských subjektov. Rentabilita aktív, ako aj rentabilita tržieb MSP zaznamenala v medziročnom porovnaní pokles o 1,74 resp. 1,84 p. b., čo sa prejavilo aj znížením podielu MSP s kladným hospodárskym výsledkom. V roku 2018 vykázalo zisk 66,4 % MSP účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva – o 2,6 p. b. menej ako v roku 2017. Zníženú výkonnosť slovenských MSP potvrdili nielen ukazovatele rentability, ale aj ukazovateľ finančnej produktivity práce. V roku 2018 získali MSP z jedného Eura vynaložených osobných nákladov, 1,51 Eura pridanej hodnoty – o 16 centov menej ako v roku 2017.

Hodnoty, ako aj medziročnú zmenu finančných pomerových ukazovateľov slovenských MSP v roku 2018 znázorňuje tabuľka č. 58 na nasledujúcej strane.

Tab. č. 58: Medziročná zmena finančných ukazovateľov MSP

	Ukazovateľ	m.j.	2017	2018	Zmena
Likvidita	Likvidita 2. stupňa	koef.	1,41	1,50	↑ 0,09
	Likvidita 3. stupňa	koef.	1,60	1,70	↑ 0,10
Aktivita	Doba splatnosti celkových pohľadávok	dní	45,3	42,0	↓ 3,3
	Doba splatnosti krátk. pohľadávok z OS	dní	24,1	21,0	↓ 3,1
	Doba splatnosti celkových záväzkov	dní	128,7	106,1	↓ 22,6
	Doba splatnosti krátk. záväzkov z OS	dní	11,5	10,1	↓ 1,4
	Obrat aktív	koef.	0,93	0,93	=
Zadlženosť	Celková zadlženosť aktív	%	55,14	52,54	↓ 2,60
	Podiel MSP využívajúcich BÚ	%	18,80	19,10	↑ 0,30
	Podiel nákladových úrokov na platených BÚ	%	5,00	4,99	↓ 0,01
Rentabilita	Rentabilita aktív	%	3,67	1,93	↓ 1,74
	Rentabilita tržieb	%	7,03	5,19	↓ 1,84
	Podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom	%	69,0	66,4	↓ 2,6
Produktivita	Finančná produktivita práce	€	1,64	1,51	↓ 0,13

Zdroj: vlastné spracovanie

Charakter medziročného vývoja vybraných finančných ukazovateľov mal v roku 2018 prevažne pozitívny trend. Deväť finančných ukazovateľov (ukazovatele likvidity, doby splatnosti záväzkov a pohľadávok, celková zadlženosť aktív, podiel MSP využívajúcich BÚ a podiel nákladových úrokov na platených BÚ) zaznamenali medziročné zlepšenie hodnôt. Negatívny trend zaznamenali štyri ukazovatele – rentabilita tržieb, rentabilita aktív, podiel MSP s kladným hospodárskym výsledkom a finančná produktivita práce. Obrat aktív MSP ostal bez zmeny – t. j. zaznamenal neutrálny vývoj.

Graf č. 61: Charakter medziročného vývoja finančných ukazovateľov

Zdroj: vlastné spracovanie

Podľa Altmanovho indexu finančného zdravia sa finančná situácia slovenských MSP v roku 2018 zhoršila. V dobrej finančnej situácii sa v roku 2018 ocitlo 39,6 % MSP, čo je o 0,6 p. b. menej ako v predchádzajúcom období. Napriek tomuto zníženiu však nedošlo k významnému

nárastu podielu MSP nachádzajúcich sa v pásme sivej zóny (t. j. s nejednoznačnou finančnou situáciou), ale k nárastu podielu MSP v zlej finančnej situácii. V zlej finančnej situácii sa v roku 2018 ocitlo 33,4 % MSP, čo je o 0,4 p. b. viac ako v roku 2017.

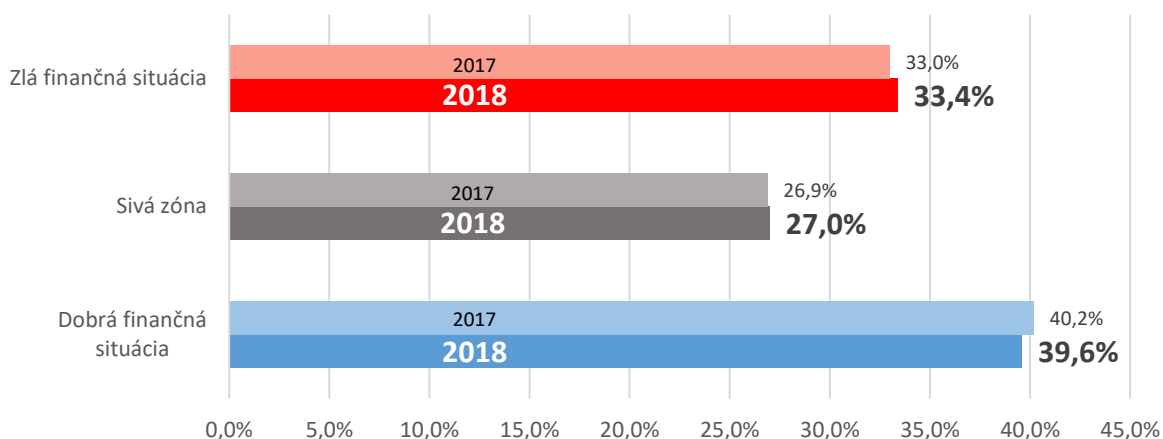
Tab. č. 59: Medziročná zmena podielu MSP v pásmach Altmanovho indexu

Altmanov index finančného zdravia	2017	2018	Zmena
Dobrá finančná situácia	40,2%	39,6%	↓ 0,6
Sivá zóna	26,9%	27,0%	↑ 0,1
Zlá finančná situácia	33,0%	33,4%	↑ 0,4

Zdroj: vlastné spracovanie

V celkovom percentuálnom vyjadrení sa v roku 2018 najviac MSP ocitlo podľa Altmanovho indexu finančného zdravia v pásme dobrej finančnej situácie (39,6 %). V pásme sivej zóny, ktorá predstavuje oblasť s nevyhranenými finančnými výsledkami, sa nachádzala viac ako štvrtina MSP (27,0 %). So zlou finančnou situáciou sa musela v roku 2018 vysporiadať viac ako tretina podnikateľských subjektov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva (33,4 %).

Graf č. 62: Podiel MSP v pásmach Altmanovho indexu v r. 2017 a 2018

Zdroj: vlastné spracovanie

Záver

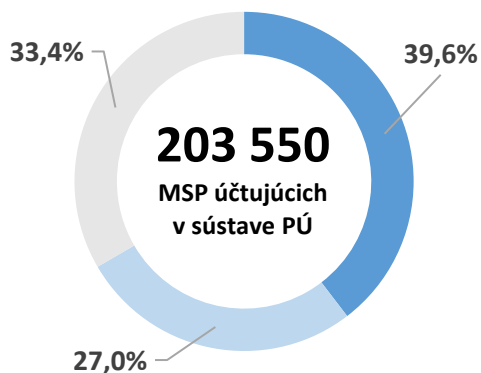
Finančná situácia slovenských MSP sa v medziročnom porovnaní podľa Altmanovej metodiky zhoršila. V dobrej finančnej situácii sa v roku 2018 ocitlo 39,6 % MSP účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, čo je o 0,6 p. b. menej ako v roku 2017. Je to spôsobené hlavne poklesom ukazovateľov rentability, ktoré majú na celkovú finančnú situáciu podľa uvedenej metodiky najvyšší vplyv. Spolu s poklesom ukazovateľov rentability medziročne klesla aj finančná produktivita práce. Napriek zníženiu finančnej výkonnosti MSP v roku 2018 však došlo k zlepšeniu u takmer dvoch tretín analyzovaných ukazovateľov. V porovnaní s rokom 2017 sa v roku 2018 zlepšila likvidita, platobná schopnosť či rýchlosť úhrady MSP, klesla celková zadlženosť a vzrástol záujem o úverové financovanie.

Z hodnôt finančných pomerových ukazovateľov MSP dosiahnutých v roku 2018 možno konštatovať, že slovenské MSP disponovali dostatočne likvidnou štruktúrou majetku, ktorá im umožňuje vyhnúť sa prípadným problémom v oblasti platobnej schopnosti. Čo sa týka samotnej platobnej schopnosti, doba splatnosti celkových záväzkov bola u MSP výrazne dlhšia ako doba splatnosti celkových pohľadávok. Naopak, v rámci dodávateľsko-odberateľských vzťahov (t. j. týkajúcich sa krátkodobých záväzkov a pohľadávok z obchodného styku) bol trend opačný – MSP uhrádzali svojim dodávateľom rýchlejšie ako inkasovali finančné prostriedky od svojich odberateľov. Z pohľadu včasnej úhrady či disciplinovanosti ide o pozitívnu skutočnosť, z hľadiska peňažných tokov však vzniknutá situácia vytvára tlak na MSP na tvorbu dostatočnej peňažnej zásoby. Napriek nízkym úrokovým sadzbám na bankovom trhu bola zadlženosť MSP na úrovni cca. 50 %, čo nepredstavuje ohrozenie a v rámci prípadného znižovania nákladov na celkový kapitál umožňuje MSP využívať ďalšie cudzie zdroje. Z hľadiska využívania bankových úverov na financovanie svojich prevádzkových a investičných aktivít boli MSP v roku 2018 opatrné – bankové úvery využívala len zhruba pätina MSP. Dlhodobou slabšou stránkou slovenských MSP je však úroveň zhodnocovacieho procesu vyjadrená ukazovateľmi rentability a produktivity. Výnimkou nebol ani rok 2018, v ktorom došlo dokonca k poklesu ukazovateľov rentability a produktivity. To sa automaticky premietlo aj do zníženia podielu MSP vykazujúcich zisk, ktorý predstavoval v roku 2018 66,4 % MSP účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva.

Príloha

FINANČNÝ PREHĽAD MSP V ROKU 2018

FINANČNÁ SITUÁCIA

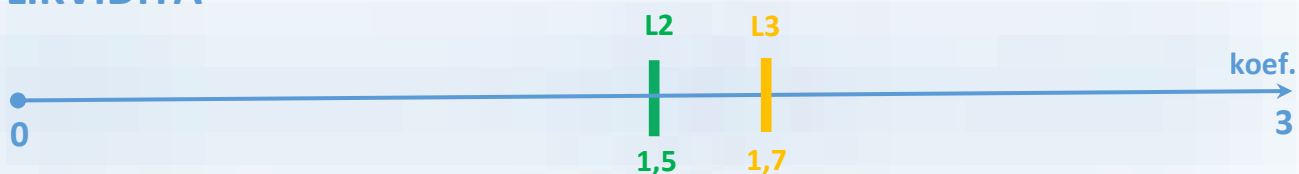

- Dobrá
- Neurčitá
- Zlá

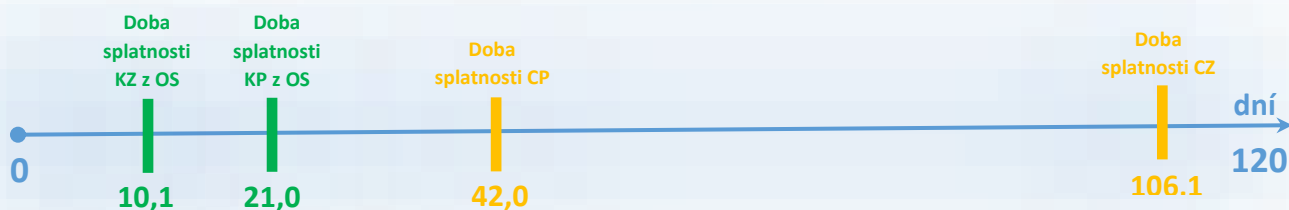
66,4 %

MSP dosiahlo kladný (+) výsledok hospodárenia

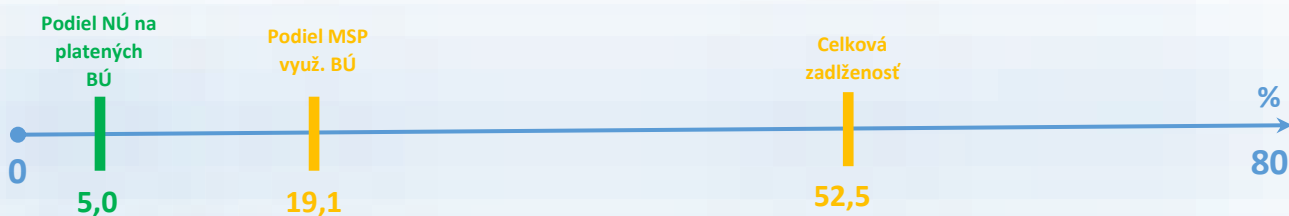
LIKVIDITA

AKTIVITA

ZADĽŽENOSŤ

RENTABILITA

